Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Grafik Anasanat Dalı

ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ TASARIMI

Ruhi Oğuz Sağdıç

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2008

ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ TASARIMI

Ruhi Oğuz Sağdıç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Grafik Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2008

KABUL VE ONAY

Ruhi Oğuz SAĞDIÇ tarafından hazırlanan "ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ TASARIMI" başlıklı bu çalışma, [10 Eylül 2008] tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İncilay Yurdakul (Başkan)

Doç. Namık Kemal Sarıkavak (Danışman)

Doç. Mehmet Hakan Ertek

Yrd. Doç. Zülfikar Sayın

Yrd.Doç. Mustafa Salim Aktuğ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan Çakın
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin / raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin / raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Belgeliklerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☑ Tezimin / Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim / Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin / Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin / raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

10/09/2008

Ruhi Oğuz Sağdıç

İTHAF

Bu Tez Çalışmasını Türkiye Resim Tarihi'nin en önemli yapı taşlarından biri olan ve kendisi ile ancak 12 yaşıma kadar birlikte olabildiğim annemin babası Ressam Âbidin Elderoğlu'na ithaf ediyorum.

Eylül 2008

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlanması sürecinde yardımlarını benden esirgemeyen
Sanat Tarihçi **Dr. Manfred Milz** (Berlin Üniversitesi),
Âbidin Elderoğlu'nun öğrencileri **Orhan Kartal, Erdem Arsay, M. Halim Spatar**
Dr. Mustafa Şerif Onaran, Dr. Erhan Karaesmen
ve bu konuda çalışmamı teşvik eden hocam **Prof. Hasan Pekmezci** ve danışmanım **Doç. Namık Kemal Sarıkavak,** yardımlarını esirgemeyen dostlarım **Damla Yamak, Nazlı Taşpınar**, **Dilek Şener**, kuzenim **Mete Tüneri**, babam **Ozan Sağdıç,** annem **Olcay Sağdıç**, ve kızım **İdil Sağdıç**'a teşekkürlerimi sunarım.

Oğuz Sağdıç 2008

ÖZET

Sağdıç Ruhi Oğuz, ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ TASARIMI, Ankara 2008

Bu çalışmanın genel ve özel olarak iki amacı bulunmaktadır. Genelde amacı günümüzde giderek geçerlilik kazanan Sanal Müze kavramı kapsamında günden güne yaygınlık kazanan bir tür olan sanatçıya ait kişisel sanal müze üzerine dikkatleri çekmek, dünyadaki belli başlı uygulamaları ile sorunlarını ve yararlarını gözden geçirmektir. Özelde ise bir uygulama örneği olarak 1901-1974 yılları arasında yaşamış Ressam Abidin Elderoğlu'nun eserlerini bir araya getirmek ve bunların sanal ortamda topluca değerlendirilmesini sağlamaktır.

Bu bağlamda, herşeyden önce müzecilik kavramının işlevsel durumuna ve tarihsel süreç içinde dünya çapındaki uygulamalarına bir göz atma gereği duyulmuştur. Bundan sonra, sayısal ortamda yaratılan sanal müzelerin incelenmesine geçilmiştir. Bu alanda belli başlı uygulamalara ait siteler taranmış, amaçları ve yöntemleri konusunda fikir sahibi olunmuştur. En tipik olanları tez içinde örneklendirilmiştir. Bu arada Türkiye'deki kimi girişimler de gözden geçirilmiştir. En ideal sanal müzenin nasıl olması, ne gibi nitelikleri taşıması gerektiği konusunda karar sahibi olunabilmesi için, küresel uygulamalarda en dikkat çeken örneklerdekl siteler açımlanarak, karakteristik özellikleri ayrıntılarıyla anlatılmaya çalışılmıştır. Müzelerin genel olarak işlevleri ve etkinlikleri araştırılmıştır.

Abidin Elderoğlu'nun sanal müzesini oluşturmak amacıyla sanatçının yaşamı boyunca üretmiş olduğu bütün eserlerin diya çekimleri yapılmış, yeniden çoğaltımları derlenmiş, yıllara ve yapım teknikleri ile malzemesine göre tasnif edilmiş ve belirli kriterlere göre kataloglanmıştır. Sanatçının kapsamlı bir yaşam öyküsü çıkarılmıştır. Sanatının evreleri saptanarak kronolojik dizin hazırlanmıştır. Sanatçının sanat görüşüne ışık tutacak olan gazete, dergi ve kitap benzeri yayınlarda yayınlanmış yazıları, düşünceleri ve anıları kendi belgeliğinden, çeşitli kütüphane ve kaynaklardan taranmıştır. Kendisini tanıyan, yaşayan kişilerle temaslar kurularak, onların tanıklıklarından, anılarından ve belgelerinden yararlanılmıştır. Kendisiyle ilgili fotoğraf ve diğer belgelerle yazışmalar biraraya getirilmiştir. Sanatçının eserlerinden ve kendi kitaplığından esin kaynakları belirlenmeye çalışılmıştır.

Sitenin ana iskeleti www.abidinelderoglu.org adresinde oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

Müze, Sanat Müzesi, Sanal Müze, Çağdaş Sanat, Sayısal Müze, Türk Sanatçısı, Grafik, Arayüz Tasarımı, Âbidin Elderoğlu, Sayısal Müze Tasarımı.

ABSTRACT

Sağdıç Ruhi Oğuz, ÂBİDİN ELDEROĞLU VIRTUAL MUSEUM DESIGN, Ankara 2008

There were one general and one specific purposes of this study. The general purpose was to attract attention to the “Personal Virtual Museum” concept dedicated to an artist, which was not widespread among the Virtual Museum applications, while reviewing the wellknown worldwide applications with their pros and cons. On the other hand, the specific purpose was to gather all the art works of Abidin Elderoglu, who was a painting artisit and lived between 1901-1974 in Turkey and to make them accessible for the interested audience on a virtual platform.

In order to achieve these purposes, a literature research was conducted among the existing Vitual Museums on the World Wide Web. The major web sites with this purpose were catagorized according to their objectives and methodologies, and the most typical ones were illustrated including the Turkish examples. Later on, the criteria for measuring the success of an ideal Virtual Museum were determined. The most qualifying Virtual Museum web site was analysed by it’s detailed characteristics. Finally, the findings were applied to the design of the Virtual Museum for the Abidin Elderoglu.

In order to complete this project, not only Abidin Elderoglu’s artworks (more than 1500 pieces) but also his resume, his own articles, critiques and articles written about him, his inspirations, other personal information and documents constituting his identity and personality were gathered and classified as well. To constitute the Virtual Museum: intellectual and technical problems were been solved, databases were formed, the documents which were needed to begin are provided, the graphical user interfaces have been mostly completed.

The museum is ready for construction. To extend, enhance, and establish the Virtual Museum literally, there is a need for sponsor support as these works are beyond personal efforts.

Key Words:

Museum, Art Museum, Virtual Museum, Contemporary Art, Digital Museum, Turkish Artist, Graphic, User Interface Design, Abidin Elderoglu, Digital Museum Design.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

KABUL VE ONAY.....I
BİLDİRİM.....II
İTHAF.....III
TEŞEKKÜR.....IV
ÖZET..... V
ABSTRACT..... VII
İÇİNDEKİLER..... IX
GÖRÜNTÜ DİZİNİ..... XI

1. BÖLÜM: MÜZE..... 1

1. 1. MÜZE NEDİR?..... 1
1. 1. 1. Müze Türleri..... 2
1. 1. 1. 1. Resmi Müzeler.....3
1. 1. 1. 2. Özel Müzeler..... 3
1. 2. MÜZELERİN DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DEKİ TARİHSEL GELİŞİMİ..... 4
1. 3. İNTERNETTE MÜZE İLE İLGİLİ BAŞLICA SİTELER VE AÇILIMLARI.....5

2. BÖLÜM: SANAL MÜZE..... 15

2. 1. SANAL SANAT MÜZESİ TASARIMINDA TEMEL YAKLAŞIMLAR..... 17
2. 1. 1. Grafik tasarım açısından gerekli ölçütler..... 18
2. 2. Dünyadan Bazı Sanal Müze Örnekleri..... 19
2. 2. 1. Dünyada Kurumsal Sanal Müze Örnekleri..... 19
2. 2. 2. Dünyada Sanatçılara Ait Kişisel Sanal Müze Örnekleri..... 22
2. 3. Türkiye'de Sanal Müzeler..... 35
2. 3. 1. Türkiye'de Resmi Sanal Müzeler..... 37
2. 3. 2. Türkiye'de Özel Sanal Müzeler.....38
2. 3. 3. Türkiye'de Sanatçılara Ait Kişisel Sanal Müze Örnekleri..... 48
2. 3. 4. Kişisel Sanatçı Sanal Müzesi İçin Eleştiri ve Öneriler..... 51

3. BÖLÜM: ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ..... 65

3. 1. ÂBİDİN ELDEROĞLU HAKKINDA..... 65

3. 1. 1. Âbidin Elderoğlu'nun Özgeçmişi..... 65

3. 1. 2. Âbidin Elderoğlu'nun Sanat Yaşamı..... 72

3. 1. 3. Âbidin Elderoğlu'nun Eserleri Konusundaki Vasiyeti..... 77

3 .2. ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ'NİN TEMEL BİLEŞENLERİ..... 79

3. 2. 1. Görsellerin Çekimi - Taranması..... 80

3. 2. 2. Kütüphane, Müze, Koleksiyon Taramaları 81

3. 2. 3. Âbidin Elderoğlu Belgeliği Çalışması..... 81

3. 2. 4. Esin Kaynaklarının Araştırılması, Sanat Tarihi İçindeki Yerinin Belgelenmesi.. 83

3. 3. İŞLEVSEL BAĞLANTILAR VE KURGU..... 86

3. 4. ARAYÜZ TASARIM ÖNERİLERİ..... 87

SONUÇ:..... 99

KAYNAKÇA 100

EK KAYNAKÇA 102

ÖZGEÇMİŞ..... 103

GÖRÜNTÜ DİZİNİ

Görüntü 1 : Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Web Sitesi Ana Sayfası.....6
Görüntü 2 : The International Council of Museums" Ana Sayfası.....7
Görüntü 3 : The Museums Association Ana Sayfası.....8
Görüntü 4 : The American Association of Museums Ana Sayfası..... 9
Görüntü 5 : The Network of European Museum Organisations Ana Sayfası.....10
Görüntü 6 : The 24 Hour Museum Ana Sayfası.....11
Görüntü 7 : Museum Computer Network Ana Sayfası.....12
Görüntü 8 : Museum Marketplace Online Ana Sayfası..... 13
Görüntü 9 : Cornucopia Ana Sayfası.....14
Görüntü 10 : Oriental Institute Museum of Chigaco Ana Sayfası.....20
Görüntü 11a-11b : The Virtual Egyptian Antiquity Museum Ana Sayfası.....21
Görüntü 12a-12b-12c : Van Gogh Museum Sayfalarından Görünümler.....22-23
Görüntü 13 : Salvador Dali Museum Web Sitesi Ana Sayfası..... 24
Görüntü 14a-14b : Dali Gallery Web Sitesi Ana Sayfası..... 25
Görüntü 15a-15b : Rodin Sanal Müzesi Ana Sayfası..... 26
Görüntü 16a-16b : Andy Warhol Müzesi Ana Sayfa ve Aktiviteler Sayfası..... 28
Görüntü 17 : Ansel Adams Galerisi Ana Sayfası..... 29
Görüntü 18 : Henri Matisse Müzesi Sitesi ana Sayfası..... 30
Görüntü 19: Henri de Toulouse-Lautrec Sanal Müzesi Ana Sayfası.....31
Görüntü 20: Mondrian Sanal Müzesi Ana Sayfası..... 32
Görüntü 21: Essential Vermeer Sitesi Ana Sayfası.....33
Görüntü 22a-22b-22c : Dick Beer Sanal Müzesi Sayfalarından Görünümler.....34
Görüntü 23 : İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Ana Sayfası.....36
Görüntü 24 : Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı'ndaki Odasından bir Görünümü.....36
Görüntü 25 : Konya Mevlana Sanal Müzesi.....37
Görüntü 26a-26b : IMOGA İstanbul Grafik Sanatlar Sanal Müzesi Ana Sayfası.....39
Görüntü 27: Sanal Mimarlık Müzesi Ana Sayfası.....40
Görüntü 28 : Eczacıbaşı Sanal Müzesi Ana Sayfası..... 41
Görüntü 29a-29b : İstanbul Modern Sanal Müzesi Ana Sayfasından Görünümler..... 42
Görüntü 28a-28b : Karagöz Sanal Müzesinden Görünümler..... 43
Görüntü 31 : Santral İstanbul Sanal Müzesi Ana Sayfası..... 44
Görüntü 32 : Pera Müzesi Ana Sayfası..... 45
Görüntü 33a-33b : Lebriz Web Sitesinde Åbidin Elderoğlu ilgili sayfalar..... 46
Görüntü 34 : Hacettepe Sanat Müzesi Sitesi Ana Sayfası.....47
Görüntü 35 : Hacettepe Sanat Müzesi Sitesinde Åbidin Elderoğlu ilgili sayfa.....47

Görüntü 36 : Doğançay Müzesi Web Sitesi ana Sayfası.....49
Görüntü 37a-37b : Cem Sağbil Sitesi Ana sayfa ve Galeri Sayfası..... 50
Görüntü 38a-38b : Museum H.R. Giger Ana Sayfası ve Yönlendirme Sayfası..... 51
Görüntü 39 : On-line Picasso Project Ana Sayfası..... 52
Görüntü 40 : Yaşam Öyküsü (Biography) Başlığı Alt Şeması..... 53
Görüntü 41 : Sanat Eserleri (Artworks) Başlığı Alt Şeması..... 54
Görüntü 42 : Koleksiyonlar (Collections) Başlığı Alt Şeması..... 54
Görüntü 43 : Referanslar (Referances) Başlığı Alt Şeması.....54
Görüntü 44 : Belgelikler (Archives) Başlığı Alt Şeması..... 54
Görüntü 45 : Yazılı Dokümanlar (Writings) Başlığı Alt Şeması..... 54
Görüntü 46 : Yaşam Öyküsü (Biography) düğmesi ile açılan pencere.....55
Görüntü 47 : Yaşam Öyküsü (Biography) tarih seçimi düğmesi ile açılan pencere.....55
Görüntü 48 : Yaşam Öyküsü (Biography) arama penceresi.....56
Görüntü 49 : Yaşam Öyküsü (Biography) arama sonuçları penceresi.....56
Görüntü 50 : Eser (Artwork) yıl cetveli..... 57
Görüntü 51 : Eser (Artwork) uyumluluk cetveli.....57
Görüntü 52 : Seçilen yıla ait katologlu eserler pul resim görünümü ile.....58
Görüntü 53 : Seçilen yıla ait katologlu eserler pul resimli liste görünümü ile..... 58
Görüntü 54 : Seçilen yıla ait katologlu eserler liste görünümü ile..... 59
Görüntü 55 : Sanat Eseri kartoteks bilgisi 59
Görüntü 56 : anat Eseri büyük görünüm ve büyütme oranları..... 60
Görüntü 57 : Sanat Eserleri ayrıntılı arama..... 61
Görüntü 58 : Sanat Eserleri muhtelif arama kriterleri..... 61
Görüntü 59 : Yazılı Dokümanlar (Writings) listeleme..... 62
Görüntü 60 : Yazılı Dokümanlar (Writings) alfabetik seçim..... 62
Görüntü 61 : Koleksiyonlar (Collections) alfabetik gruplama..... 63
Görüntü 62 : Eserlerin bulunduğu müze ve koleksiyonlar..... 63
Görüntü 63 : Referanslar (Referances) alfabetik gruplama.....63
Görüntü 64 : Referanslar (Referances) alfabetik gruptan seçim..... 64
Görüntü 65 : Seçilen yıla ait belgelik.....64
Görüntü 66 : Online Picasso Project Ağustos 2008 rakamları..... 64
Görüntü 67 : Pagani Modern Sanatlar Vakfı'na ait Legnano Müzesi Ana Sayfası..... 66
Görüntü 68 : Gaspar de Wit Ana Sayfası..... 66
Görüntü 69 : Âbidin Elderoğlu-Lâle 1938 55 x 46 Yağlı Boya, Tuval Üzerine.....72
Görüntü 70 : Âbidin Elderoğlu-Muş 1949 46 x 56 Yağlı Boya, Tuval Üzerine.....72
Görüntü 71 : Âbidin Elderoğlu-Resim A 1956 72 x 60 Yağlı Boya, Tuval Üzerine.....73
Görüntü 72 : Âbidin Elderoğlu-Işık 1957 60 x 73 Yağlı Boya, Tuval Üzerine.....73

Görüntü 73 : Âbidin Elderoğlu-Yuva 1963 (Sao Paolo Onur Ödülü).....74
Görüntü 74 : Âbidin Elderoğlu-Başka Dünya 1966 (Tahran Biennali Şah ödülü).....74
Görüntü 75 : Âbidin Elderoğlu-Şimşek 1969 96 x 146 Yağlı Boya, Tuval Üzerine.....75
Görüntü 76 : Âbidin Elderoğlu-Goblen Deseni..... 75
Görüntü 77 : Sanatçının (Âbidin Elderoğlu) kendi el yazısı ile Vasiyeti (Anı Defterinden).....78
Görüntü 78 : Âbidin Elderoğlu Belgeliği..... 80
Görüntü 79 : Eser Kimlik Kartı.....81
Görüntü 80 : Belgelik Görüntüleri..... 82
Görüntü 81 : Âbidin Elderoğlu Kitaplığı Listesinden Bir Sayfa..... 83
Görüntü 82a-82b-82c-82d-82e-82f : "Esinleri" başlığı altında Dr.Manfred Milz tarafından yapılan sanatsal değerlendirme örnekleri.....84-85
Görüntü 83 : Âbidin Elderoğlu Sitesi Şeması.....86
Görüntü 84 : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa Görünümü.....87
Görüntü 85 : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Biyografi" Sekmesi Seçimi ile.....88
Görüntü 86a : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Benim Sanatım" Sekmesi Seçimi ile.....89
Görüntü 86b : "Benim Sanatım" adlı sesli-görüntü görterisi penceresinin görünümü.....90
Görüntü 87a : Elderoğlu'nun eserlerinin zaman cetveline göre dizimi..... 90
Görüntü 87b : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Eserleri" Sekmesi Seçimi ile.....91
Görüntü 88 : Belgelik Kayıtlarına Göre Eserler..... 92
Görüntü 89 : Eser Bilgileri.....92
Görüntü 90 : Büyütülmüş Görünüm..... 93
Görüntü 91a : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Esinleri" Sekmesi Seçimi ile..... 94
Görüntü 91b : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi "Biyografi" Sekmesi ile ulaşılabilen telefon defteri.....94
Görüntü 92a : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Görüşleri" Sekmesi Seçimi ile.....95
Görüntü 92b : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi "Görüşleri" Sekmesi ile ulaşılabilen bir makale.....95
Görüntü 93 : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Hakkında" Sekmesi Seçimi ile..... 96
Görüntü 94 : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Sergiler" Sekmesi Seçimi ile.....96
Görüntü 95 : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Eser Yerleri" Sekmesi Seçimi ile.....97
Görüntü 96 : Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa "Bu Site Hakkında" Sekmesi Seçimi ile..... 97

1. BÖLÜM: MÜZE

Müze sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapılardır. Müzeler, toplumların kültür, bilim ve sanat ürünleri ile yer altı ve yer üstü zenginliklerini sergilemek, tarihin eski dönemlerinde yaşamış toplumları bilim ve sanat açısından inceleyerek, hem günümüzü hem de geleceği aydınlatmak, bireylerin geçmişi daha iyi tanımalarına olanak sağlamak amacıyla oluşturulmuş kurumlardır.

> "Müzelerde bulunan nesnelere ait bilgiler müze içinde ve dışında yazılı ve sözlü olarak açıklanır. Müzeyi gezen ziyaretçilerin müzedeki eserler hakkında detaylı bilgi edinmeleri sağlanır." (Müze 2008 http://tr.wikipedia.org/wiki/Müze)

1. 1. MÜZE NEDİR?

Müzeler toplumların tarihi sürecinin, kültür miraslarının, sanat ve diğer kültür eserlerinin, bilim ürünlerinin aynasıdır. Değişen ve gelişen dünyada ilk çağdan beri bilinçli ya da bilinçsiz biriktirilen nesnelerin aslında farkında olmadan müzecilik anlayışının temellerini attığı söylenebilir.

> "MÜZE" kelimesi, ilkçağlarda; yazar ve ozanların ondan söz ederken, duygusallık ve içtenlik yüklü cümleler kullandıkları bir tanrısal varlıktan gelmektedir. Bu varlık; Yunanca "MOUSA", Latince "MUSA" olarak adlandırılan ve Batı dillerinin hemen hepsine giren, güzel sanatların da kaynağı olarak gösterilen esin perisidir. İlkçağ inançlarına göre, insan ve tanrı arası birer varlık olan "MUSA"lar, bilimden sanata her alanda, insana yaşamın tadını bağışlayan, insanı tanrı, tanrıyı insan yapan, kökeninde akıl, düşünce ve yaratıcılık gücü özelliklerini içeren bir varlık olarak belirginleşir. "MUSA"lar, genelde şu isimlerle çağrılırlar; Kalliope, lirik şiir; Klio, tarih; Polhymnia, mim oyunu; Euterpe, flüt-müzik; Terpsikhere, dans; Erate, korolu şiir; Melpomene, tragedya; Thalia, komedya, Urania, Gökbilimi… İnsanların unutulmaması gereken eylemlerini ve olayların akışını değerlendirmeyi simgeleyen "MUSA" Klio, müzecilik düşüncesinin de izdüşümü sayılmaktadır.
>
> Müze kelimesi Latince, Müzler (periler) mabedi demek olan "museum" veya Yunanca "mouseion" kelimelerinden gelir." (Arseven, 1966, s.41)
>
> "Romalılar edebiyat ve güzel sanatların ilaheleri saydıkları dokuz Müz'ün her birinin farklı bir sanat dalı ile ilişkili olduğunu ve her Müz'ün bu daldaki sanatçıları koruyup onlara ilham verdiğini düşünürlerdi." (Arseven, 1966, s.42)

Müzeler, teknolojinin geçirdiği değişim gibi konularda araştırmalar yapanlara laboratuvar işlevi gören bilimsel merkezlerdir.

Sonuç olarak Müzeler kültürel değer taşıyan bir bütünü, türlü biçimlerde korumak, incelemek, değerlendirmek ve özellikle halkın beğenisinin yükselmesini ve eğitimi için sergilemek amacı ile toplum yararına yönetilen, hem günümüzü hem de geleceği aydınlatan kurumlardır.

1.1.1. Müze Türleri

Müzeler bilim, sanat, folklor ve antika eşya gibi çeşitli kültürel konularda toplanmış eserleri bir arada sunabileceği gibi Doğa Tarihi, Etnografya ve Havacılık gibi sadece tek bir konuyu içeren eserleri de sergileyebilir. Bu açıklama doğrultusunda müzeler aşağıdaki gibi sınıflara ayrılabilir:

Arkeoloji Müzeleri:
Eski yerleşim alanlarında arkeologların yaptıkları kazılar sonucunda ortaya çıkarılan ve çeşitli yollardan elde edilen benzer buluntuların sergilendiği müzelerdir.
Örneğin; Anadolu Medeniyetleri Müzesi.

Etnografya Müzeleri:
Geçmiş uygarlıklara ait ve halen sürmekte olan gelenek, görenek, giysi ve gündelik hayat ile ilgili çeşitli eserlerin sergilendiği müzelerdir.
Örneğin; Ankara Etnografya Müzesi.

Tarih Müzeleri:
Bir ülkenin, bir toplumun ya da bir kişinin tarihsel gelişimini, sistemli bir biçimde inceleyen ve açıklayan müzelerdir. Tarih müzeleri, yazılı ve görsel belgeleri bir araya getirerek hem ziyaretçilerin hem de araştırmacıların hizmetine sunmaktadır.
Örneğin; Anıtkabir Müzesi, Bursa Şehir Müzesi.

Güzel Sanatlar Müzeleri:
Resim, heykel, fotoğraf gibi plastik sanatlar ile müzik tarihi gibi güzel sanat dallarında ortaya konulan yapıtların sergilendiği müzelerdir.
Örneğin; Resim Heykel Müzeleri.

Açık Hava Müzeleri:
Antik sit alanları ve kapalı bir mekânda sergilenmesi mümkün olmayan yapıtlar, açık hava müzelerinde sergilenmektedir.
Örneğin; Efes Ören Yeri, TCDD Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi.

Bilim Müzeleri:
Bilim ve teknolojinin tarih boyunca geçirdiği değişimin ve paralel olarak çeşitli aygıt ve işlevlerinin sergilendiği müzelerdir.
Örneğin; İstanbul Rahmi M. Koç Müzesi.

Askerî Müzeler:
Çeşitli dönemlere ait askerî malzeme ve silâhlar ile askeri kahramanların ve kimi savaşların canlandırıldığı müzelerdir.
Örneğin; İstanbul Harbiye Askeri Müzesi.dt

Özel Müzeler:
Kişi veya kuruluşlar tarafından, çeşitli konularda bir araya getirilmiş eserlerin yer aldığı müzelerdir.
Örneğin; İstanbul Vehbi Koç Vakfı Sadberk Hanım Müzesi. Atlı Köşk, Sabancı Müzesi,

1. 1. 1. 1. Resmi Müzeler

Resmi müzeler devlete bağlı kurumlar tarafından belli bir konuda ya da çeşitli konularda bir araya getirilmiş eserlerin teşhir edildiği, devlet (ülkemizde T.C. Kültür Bakanlığı) tarafından yönetilen, denetlenen müzelerdir.

1. 1. 1. 2. Özel Müzeler

Özel müzeler kurum veya kişiler tarafından belli bir konuda ya da çeşitli konularda bir araya getirilmiş eserlerin teşhir edildiği müzelerdir. Bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilerle vakıfların kendi hizmet konuları veya amaçlarını gerçekleştirmeleri için özel müze açmalarına izin verilebilmektedir. Ülkemizde özel müze kurma başvuruları 2863 sayılı yasa ve buna bağlı çıkarılan "Özel Müzeler ve Denetimleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri doğrultusunda değerlendirilmektedir.

> Gerçek ve tüzel kişilerce kurulacak müzeler, T.C. Kültür Bakanlığı'nın izin belgesinde belirlenen konu alanlarına ilişkin taşınır kültür varlığı bulundurabilir ve teşhir edebilirler. Bu müzelerde taşınır kültür varlıklarının korunması devlet müzeleri statüsündedir. Halen bu statü altında 97 adet özel müze bulunmaktadır. (Müzeler, 2007, http://www.rmk-museum.org.tr/turkce/index.html)

1.2. MÜZELERİN DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DEKİ TARİHSEL GELİŞİMİ

İnsanlık tarihine bakıldığında, ihtiyacın doğurduğu buluşların modern insanın yaşam biçiminin sınırlarını oluşturduğunu görmek hiç de zor değildir. Müzelerin oluşum ve gelişim tarihi sürecinde günümüze kadar farklı "müze" anlayışları ortaya çıkmıştır. Bilim adamları ve sanatçıların kişisel ihtiyaçları; bunun yanısıra toplumun sosyo-kültürel etkileşimleri; tarihlerini tanıma ve bunu görsel sunumlar biçiminde izlemeyi tercih etmeleri müzecilik anlayışına farklı bakış açıları getirmiştir.

> "Antikçağ'da tanrı ve tanrıçalara armağan edilen nesnelerin birikmesi ile ilk doğal müzelerin oluştuğu söylenebilir. Kabul edilen 'İlk Müze' olarak adlandırılan yapı, İskenderiye'de I. Ptolemaios'un müzelere adadığı Mouseion isimli bir tapınaktır. Yunanca'daki "mouseion" kelimesi adını bu tapınaktan almıştır. Bu tapınak günümüzdeki müze anlayışından farklı bir anlayışla ilgilenenlere araştırma yapabilecekleri, eğitim alabilecekleri ortamlar sunmaktadır. Bunun en önemli nedeni de İskenderiye Kütüphanesi'nin burada bulunmasıdır. Günümüze kadar uzanan sergi anlayışı Atina'da "Pinakotek" denilen salonlarda toplanan sanatçı eserlerinin halka sunulması ile başlamıştır. Bunun ardından Atina, İskenderiye ve Roma gibi kent merkezlerinde yaşayan zengin kişiler, evlerinde değerli ve ilginç buldukları eşyaları biriktirerek koleksiyonculuğa başlamıştır. (Özkasım, Ögel 2005, s.18-24)

Ortaçağ'da Batı'da sanat eserleri halka kapalı bir koleksiyon anlayışı ile kilise ve manastırlarda, prenslerin ve derebeylerin kalelerinde toplanmıştır. Halk, Rönesans'a kadar sadece kiliseyi ziyaret ettiği zamanlarda bu sanat eserlerini görebilme imkânına sahiptir. Kilise dışında da ilgi çekici doğal nesnelerin koleksiyonlar hâlinde biriktirilmesi, Orta Çağ boyunca devam ettmiştir. Bu arada haçlı seferlerinden dönen Avrupalılar, yağmaladıkları değerli eşyaları evlerinde sergilemişlerdir.

Rönesans döneminde, Floransa'da yaşayan Medici ailesi, sanatı ve sanatçıları desteklemek amacıyla çok sayıda sanat eserini satın alarak biriktirmiştir. Avrupa'da 16. ve 18. yüzyıllar arasında "nadire kabineleri" olarak Türkçe'ye çevrilen "wunderkammer" tek bir odanın içinde bütün evrenin denetlenebileceği düşüncesi ile bireyin ilgi alanı sınırları içinde topladığı nesneleri sergilediği mekânlar ile "müze" anlayışının temelleri atılmıştır.

1793 yılında, Fransa'da, Avrupa'nın ilk müzesi Louvre açılmıştır. Daha sonra, İngiltere'de, Victoria and Albert Müzesi, 1852 yılında hizmete girmiştir. İngiltere'de aynı zaman diliminde, o zamana dek sadece bilim adamları ve araştırmacıların yararlandığı British Museum, İngiliz hükümetinin kararıyla, kapılarını halka açmıştır.

Türkiye'de müzecilik faaliyetleri 19. yüzyılda ele alınmaya başlanmış, bu alanda bilimsel çalışmalar ise Cumhuriyet'in ilanından sonra hız kazanmıştır.

> 19. yüzyılın ortalarında Tophane Müşiri Fethi Ahmet Paşa, Sultan Abdülmecit'in de teşvikiyle eski eserlerin toplanması hususunda İmparatorluğun çeşitli vilayetlerine genelgeler göndererek getirttiği eski eserleri Topkapı Sarayı birinci avlusundaki Aya İrini Kilisesi'nde toplamıştır. İstanbul'un fethinden sonra cephanelik olarak da kullanılmış olan bu kilisede aynı zamanda eski silahlar ve savaş ganimetleri olan silahlar da bulunmaktadır. Böylelikle oluşan eserler 1846 yılında Fethi Ahmet Paşa tarafından Mecma-i Âsar-ı Âtika (eski eserler), Mecma-i Âsar-ı Esliha (eski silahlar) olarak düzenlenmiş, 1869 yılında da Aya İrini'de toplanan bu eserlere Müze-i Hümayun (İmparatorluk Müzesi) adı verilerek Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk müzesi kurulmuştur. Aya İrini Kilisesi'nde başlayan yer sıkıntısı üzerine Müze, 1874 yılında Çinili Köşk'e taşınarak, 16 Ağustos 1880 tarihinde bir törenle halka açılmıştır. (Özkasım, Ögel 2005, s.18-24)

Atatürk'ün Ankara'da bir Hitit Müzesi'nin açılmasını istemesi üzerine 1923 yılında Kurşunlu Han ve Mahmut Paşa Bedesteni Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onarılarak Ankara Arkeoloji Müzesi olarak açılmış ve 1967'de adı Anadolu Medeniyetleri Müzesi olarak değiştirilmiştir.

> İnşasına 1925 yılında başlanan Ankara Etnografya Müzesi aynı zamanda Cumhuriyet döneminde inşa edilmiş ilk müze binası olup, 1930 yılında ziyarete açılmıştır. Konya Mevlâna Dergâhı ve Türbesi'nin eşyaları Atatürk'ün isteği ile aynen korunarak 1927 yılında müze niteliğine kavuşturulmuştur.
>
> Ülkemizin ilk güzel sanatlar müzesi, Atatürk'ün emriyle 20 Eylül 1937 tarihinde Dolmabahçe Sarayı Veliaht Dairesi'nde açılan İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesi'dir." (Özkasım, Ögel 2005, s.18-24)

Günümüzde arkeoloji ve etnoğrafya müzelerinin yanısıra özel müzelerle de sayıları gün geçtikçe artan Türk müzeciliği sadece eserlerin sergilendiği depolandığı soğuk mekanlar olmaktan çıkmış, halkın eğitimi için ulusal ve uluslararası konferansların, seminerlerin yapıldığı, çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerin düzenlediği, sergilerin açıldığı, bilimsel kazı ve yayınların yapıldığı; Ülkenin tanıtımına katkıda bulunan eğitim ve kültür kurumları haline gelmiştir.

1. 3. İNTERNETTE MÜZE İLE İLGİLİ BAŞLICA SİTELER VE AÇILIMLARI

İnternet ortamında müze ve müzecilik konusunda zengin bilgi kaynakları 2007-2008 itibarı ile şu başlıklar altında izlenebilmektedir:

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Web Sitesi (www.kultur.gov.tr) :

Türkiye'deki devlete ait müzelerden sorumlu resmi sitedir. Arkeoloji'nin altındaki 'Müzeler' bölümünde Türkiye'deki devlet müzeleri ve özel müzeler görülebilir. Site şu başlıklar altında izlenebilir: Atatürk, Bakanlık, Mevzuat, Türkiye, Turizm, Kültür, Sanat, Tarih, Müzeler ve Ören Yerleri, Fotoğraf Galerisi, Haberler-Duyurular, Bağlantılar, Bize Ulaşın, Üyelere Özel, Bilgi Edinme (Bkz. Görüntü 1).

Görüntü 1: Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Web Sitesi Ana Sayfası

The International Council of Museums (Uluslararası Müzeler Konseyi) (http:// icom.museum):

The International Council of Museums kısa adı ile ICOM, dünya kültürel mirasını korumak amacıyla müzeleri ve profesyonel müzeciliği geliştirmeye adanmıştır. Müzeciler için dünya çapında bir ağdır.

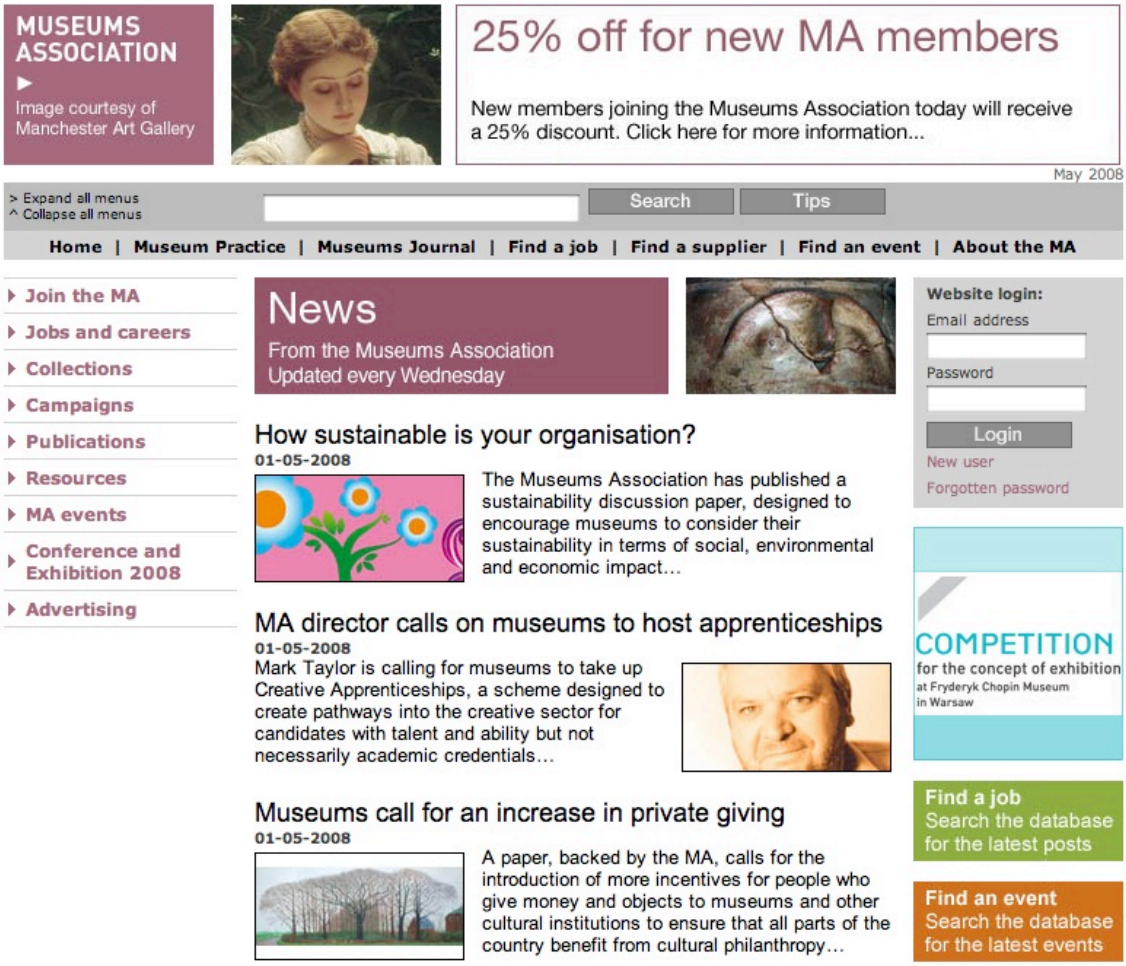
Her çeşit müze faaliyetlerini tüm üye ülkelerdeki komitelere aksettirerek çeşitli müze mensuplarının farklı ülkelerdeki müzelerde yetişmeleri için imkânlar aramaktadır. ICOM ve ona bağlı milli komiteler arasında mesleki eleman ve teknik malzeme bakımlarından ihtiyaçlara uygun gelişmeyi sağlamak üzere karşılıklı tedbirler alınmaktadır. ICOM bu alanda girişilecek her türlü işbirliği hususundaki teşebbüslerin gerçekleşmesine çalışmaktadır. ICOM ayrıca müze ve müzecilikle ilgili yayınlar yapmaktadır (Bkz. Görüntü 2).

Görüntü 2 : “The International Council of Museums” Ana Sayfası

The Museums Association (Müzeler Birliği) (www.museumsassociation.org):

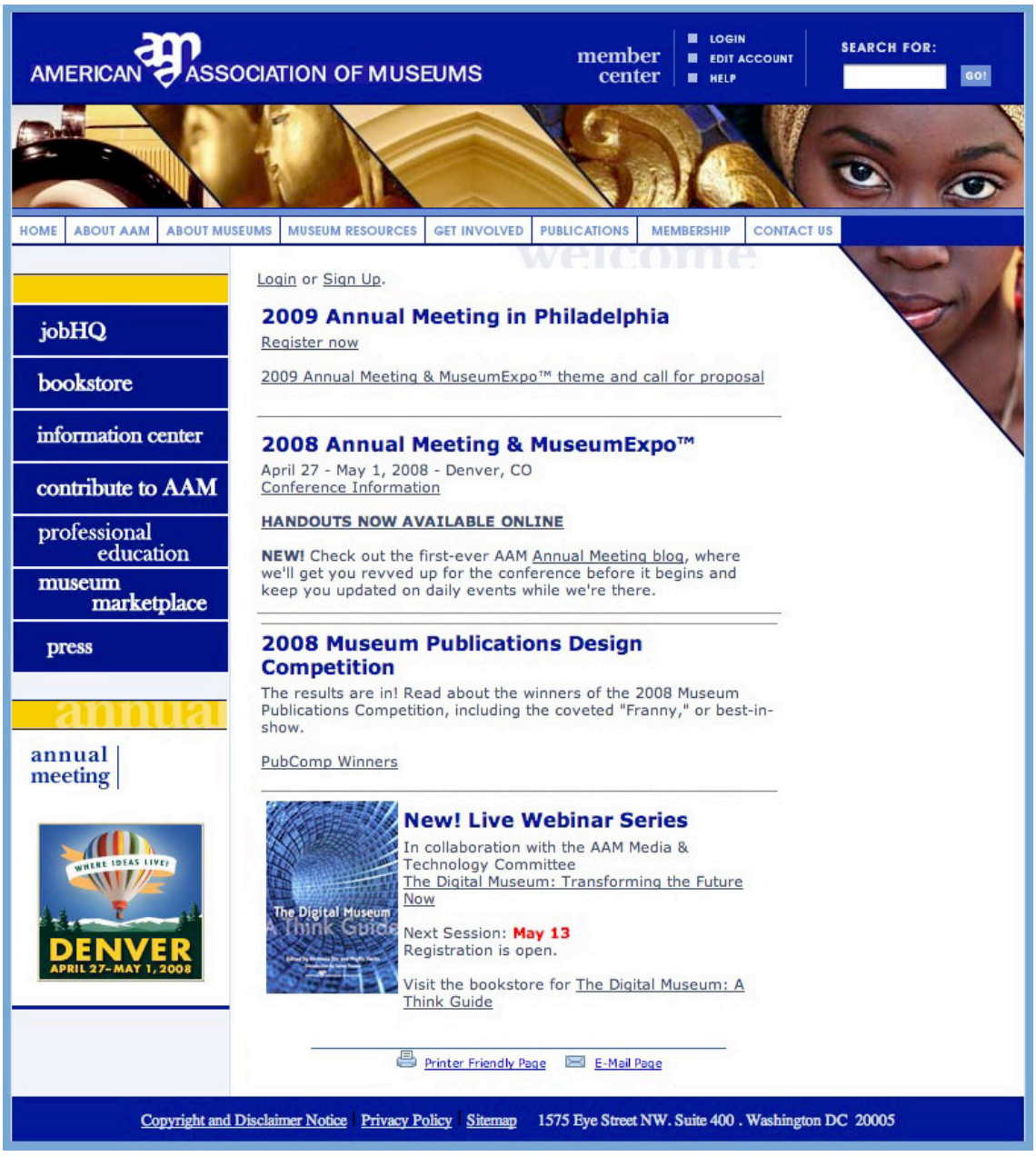
Müzeler Birliği, müzeleri ve galerileri temsil eden Britanya'daki en büyük kuruluştur. Bu birlik 1889'da müze ve galerilerin ortak faydalarını gözetmek için az sayıda üye ile kurulmuşken, şu anda 5000 kişisel, 600 kurumsal, 250 şirket üyesi bulunmaktadır (Bkz. Görüntü 3).

Görüntü 3: The Museums Association Ana Sayfası

The American Association of Museums (Amerikan Müzeler Birliği) (www.aam-us.org):

Amerikan Müzeler Birliğini temsil eden, müzelerin halkın ilgisine hizmet etme becerisini yükseltmek için çalışan bir ulusal hizmet kuruluşudur. Bu kuruluşun görevi müzeler adına önderlik, hak savunuculuğu ve hizmet yoluyla toplumda müzelerin değerini artırmaktır (Bkz. Görüntü 4).

Görüntü 4: The American Association of Museums Ana Sayfası

NEMO - The Network of European Museum Organisations (Avrupa Müze Örgütleri Ağı) (www.ne-mo.org)

NEMO Avrupa Müze Örgütleri Ağı, Avrupa çapında müze dernekleri ve bezeri örgütler eresında bağımsız bir bağlantı kuruluşudur. Avrupa'nın kültürel gelişimini sağlamak amacıyla Avrupa müze ve öğgütleri arasında köprü görevii görmekte, kültürel mirası koruma amaçlı politikalara destek vermektedir (Bkz. Görüntü 5).

Görüntü 5: The Network of European Museum Organisations Ana Sayfası

The 24 Hour Museum (24 Saat Müze) (www.24hourmseum.org.uk):

2500'ün üzerinde Britanya müzesi, galeri ve kültürel miras bölgesine ulaşım imkânlarını sergiler. Her ay en az bir milyon kişi tarafından ziyaret edilmekte olan bu sitenin çocuklara yönelik www.show.me.uk isimli diğer bir yayın organı daha bulunmaktadır. Etkinlik takvimi, koleksiyon bilgileri ve toplantı/teşhir alanları bu sitenin önemli bölümünü oluşturmaktadır (Bkz. Görüntü 6).

Görüntü 6: The 24 Hour Museum Ana Sayfası

Museum Computer Network (Müze Bilgisayar Ağı) (www.mcn.edu):

Müze Bilgisayar Ağı, müzelerin kültürel amaçlarını bilgisayar teknolojileri ile canlandırmaya adanmıştır. Bağlantılar sayfasında müzelerin geniş çaplı listeleri bulunabilir. 1967'de kurulan bu ağ kırk yılı aşkın bir süredir kültürel mirası koruma yönünde hizmet etmektedir (Bkz. Görüntü 7).

Görüntü 7: Museum Computer Network Ana Sayfası

Museum Marketplace Online (Müzeler Pazar Alanı) (www.museummarketplace.com):

Bu site, müze endüstrisine hizmet eden şirketlere ve danışmanlara, gereklilik duydukları kaynaklara daha hızlı ve kolay erişim sağlamaları için, şirket isimleri, yerleri ve üretim alanları bazında bilgi sağlayan bir rehberdir. Çok geniş kapsamlı bu site, ticari anlamda sanat eserlerinin tanıtımına yönelik rehber niteliği taşımaktadır. Ayrıca sanat eserleri dışında çok farklı amaçlara hizmet eden servislere yer verilmiştir (Bkz. Görüntü 8).

Görüntü 8: Museum Marketplace Online Ana Sayfası

Cornucopia (www.cornucopia.org.uk):

Britanya'da bulunan tüm müzelerin koleksiyonlarını tanıtan kapsamlı bir veri bankasıdır. Ülkedeki müzeleri, galerileri ve belgelikleri kapsayan 6000'den fazla koleksiyonu barındırmaktadır. Tarih, kişi, yer, konu, farklı kültürler başlıkları altında, sanattan politikaya, eski çağlardan uzay çağına istenilen her konuya kolayca ulaşılabilmesi için tasarlanmıştır (Bkz. Görüntü 9).

Görüntü 9: Cornucopia Ana Sayfası

2. BÖLÜM: SANAL MÜZE

Geleneksel müzelerin yanında müze ve müzecilik çağımızın getirdiği gelişmeler çerçevesinde yeni olanaklara kavuşmuştur. Böylelikle gelecekte tarihsel yapılanmasından biçimsel olarak farklı bir oluşuma dönüşeceği öngörülebilir. Müzeler ülkelerin kültürel değerlerinin oluşmasına önemli katkılarda bulunurlar. Müzelerde bulunan nesnelere ait bilgiler müze içinde ve dışında yazılı ve sözlü olarak açıklanır. Müzeyi gezen ziyaretçilerin müzedeki eserler hakkında detaylı bilgi edinmeleri sağlanır.

Internet ortamında bir müze gezebilmek için fazladan bir araca, yol katetmeye, aşırı zahmete girmeye, büyük zaman ve para harcamaya gerek yoktur. Bir bilgisayar ve internet bağlantısı müzeyi ziyaret etmek için yeterlidir. Sergilenen eserlerin, hatta sergi mekânlarının sanal olduğu bu yeni ortam araştırmacılara, meraklılarına oturdukları yerden bu eserleri izleyebilme, inceleyebilme ve ayrıntılı bilgi edinebilme olanağı tanımaktadır.

Çağın teknolojik getirilerinden biri olan internet, yaşamın kolaylaşmasını sağlayan en büyük küresel bağlantı ağıdır. Günümüzün olanakları ile internette kolay ulaşılabilen, kısa zaman içinde görsel bir şölene dönüşebilen, çok renkli bir sanal müze oluşturmak mümkündür.

> Sanal Müze elektronik ortam aracılıyla erişilebilinen sayısal olarak kaydedilmiş görüntüler, ses dosyaları, metin ve diğer tarihi, bilimsel ya da kültürel bilgi derlemeleridir. Sanal müzenin barınağı, gerçek nesneleri yoktur ve bu nedenle geleneksel müze tanımında olan süreklilik ve tekil niteliklerden yoksundur. Bu nedenle gerçekte birçok sanal müze ya bir geleneksel müze ya da doğrudan temsil ettikleri mevcut kolleksiyonlar tarafından desteklenmektedir. Bununla birlikte elektronik bilgi ortamının sağladığı sayısız bağlantı imkânı ve çoklu-ortam www (dünya çapı ağ - internet tarafından taşınan üst ortam sistemi) pek çok kaynaktan derlenmiş ve bireysel kullanıcı tarafından biçimlenebilen sayısallaştırılmış sunumlarla eğlence ve çalışma ortamı sunarlar. Bu tür sanal müzeler malzeme ve kaynak açısından kıyaslamalı incelemeler ve belli bir konuda araştırma yapmak için güçlü araçlar olabilirler. (Virtual Museum, 2008, www.britannica.com/EBchecked/topic/630177/virtual-museum)

Dünya'da halen çok az olan, Türkiye'de ise örneklerine daha da az rastlanan **Sanal Müzeler** zengin koleksiyon içeriklerini farklı sunum biçimleri aracılığı ile izleyiciye ulaştırmaktadır. Geleneksel müzelerin sınırlı gösterim imkanlarına karşın sanal müzeler içerik olarak sınırsızlıklarıyla daha geniş bir yelpaze ile daha çok esere, sanatçıya yer verebilmektedir. Âbidin Elderoğlu'nun da dediği gibi "Her sanatçı ayrı bir varlık, ayrı karakterde bir güç ve heyecandır."

Sanal müzeler eğitsel müze etkileşimi için olağanüstü imkânlardır. Her ne kadar başlıbaşına bir olgu olsalar da, bir bakıma sanal müzelere geleneksel müzelerin rakibi

değil, onların tamamlayıcısı ve yardımcısı gözü ile bakılması gerekmektedir. Birçok eseri bir arada görme şansını artıran ve kolay ulaşılabilir olan sanal müzeler, ziyareti özendirerek aynı zamanda farklı konular ve sanatçılar aracılığı ile etkinlikler düzenleyen, halkın her kesimine ulaşıp kendine çekme çabası içinde sergiledikleri eserleri hissederek yaşama şansı tanıyan geleneksel müzelerin varlığını da desteklerler. Küresel erişime açık olan sanal müzeler amaç olarak geleneksel müzeleri tanıtım amacıyla hazırlandıklarında sözkonusu müzenin ziyaret öncesi kılavuzu niteliğini de taşır. Bir tanıtım kataloğu niteliğinde hazırlanacak olan sanal müze, inceleyen kişide geleneksel müzeye gitme ve eserleri birebir görme, canlı, özgün hallerini hissetme arzusu yaratabilecektir.

Sanal müzeler varlığını www (world wide web) dünya çapı ağda yani internette sürdürür. Sanal ortamda oluşturulan müzeler geçmişi geleceğe taşırken, kendi varlıklarının gelecek nesillere taşınmasına aracı olan sanatçıların da çabalarını topluma kazandırması ile küresel bir anlam ve önem kazanmaktadırlar. Bunun yanısıra sanal müzeler sürekli değişime, gelişime açık bir canlılık da arzederler. Yeni bilgiler ve belgeler ortaya çıktıkça bunları eklemek ya da zaman içinde değişen görüşlere göre yeni düşünceler ortaya koymak geleneksel müzeye göre çok daha kolaydır. Sanal müze ortamının arayüz tasarımında sınırsız olanaklar sağlaması, izleyici ile eser arasındaki etkileşimin zenginleştirilmesinde yeni ufuklar açmaktadır. Mevcut bir çok örnekte görüldüğü üzere, kimi müzelerin sayısal tanıtım programları aslında propaganda niteliğinde olup tam anlamıyla bir sanal müze sayılmamalıdır. Bir çok örneğinde görüldüğü üzere üç boyutlu sanal mekânlar yaratmak ve müze nesnelerini bu mekânlar içine yerleştirmek çok cazip bir sunum tekniği olarak görülse de, bu aslında işin sadece yüzeysel bir boyutudur. Asıl olan sunulan eserlerin nitelik ve niceliklerinin ön plana çıkarılması olmalıdır. Bunun için de doğru bilgilerin ve verilerin derlenmesi, değerlendirilmesi ve anlaşılır biçimde sunulması gerekmektedir. Sanal müzelere açıklamalar ve yorumlar eklenilebilirse de, nihaî yorum izleyiciye bırakılmalıdır.

Sanal müzelerin amaçları açısından iki ana grupta toplandığı ve buna göre biçilmendiği görülebilir:

Eğitim Amaçlı Müzeler:

Verdiği kapsamlı eğitim ile defalarca ziyaret edilip incelenen ve araştırma alanında olanak tanıyan sitelerdir. Web sitesindeki koleksiyon geniş kapsamlıdır. İçerik çok zengindir. Fuaye ya da giriş çok davetkâr ve kolay kullanım için tasarlanmıştır. İçeriği

incelemek için siteyi defalarca ziyaret etmek gerekir. Bu tür sanal müze değişik yaş gruplarına ve bilgi seviyelerine uygun farklı eğitim araçları barındırır.

Pazarlama Müzeleri:

Daha çok pazarlama ve iletişim aracı olarak düzenlenen, gerçek müzenin ziyaretçilerinin sayılarını artırmak, müze koleksiyonları ve organizasyonları hakkında daha çok kişiye bilgi vermek üzere tasarlanmış sitelerdir. Böyle siteler müze satış reyonlarının satışlarını arttırmayı da hedefler.

2. 1. SANAL SANAT MÜZESİ TASARIMINDA TEMEL YAKLAŞIMLAR

Sanat eserleri koleksiyonu yapma fikri çok eskilere dayanmaktadır. Antik çağda bile değerli bilinen kimi şeylerin tapınaklarda, kutsal alanlarda, saraylarda biriktirilmiş ve gerektiğinde teşhire açılmış olduğu bilinmektedir. Örneğin Doğu Roma İmparatoru Konstantin ülkesinin birçok yerinden toplayıp getirttiği sanat eserleri ile başkent Bizans'ı canlı bir müze haline getirmiştir. San Marco atları olarak bilinen sanat şahaserleri bir zamanlar Constantinople'a ithal edilmiş referans eseri olmuştur. Bütün yağma ve yıkımlardan sonra bile bugünkü İstanbul'da bunların kalıntılarına rastlamak mümkündür.

Rönesans ile birlikte, başta İtalya olmak üzere soylu ailelerden oluşan her türden koleksiyonerlerin sanat merakı zengin birikimlere yol açmış, bunun yanında egemenlerin güç gösterisi halinde bunların sergilenmesi müze fikrinin gelişmesine önderlik etmiştir. 18. yüzyıldan başlayarak bu yöntem ulusal müzeler halinde kültür politikalarının önemli bir parçası olmuştur. Londra'da 1759'da açılan British Museum Sir Hans Slone'un özel koleksiyonunun Devlet tarafından satın alınması ile başlatılmıştır. Fransız İhtilali'nden sonra kralların biriktirdiği sanat eserlerinin halkın yararına açılması ile Louvre Müzesi meydana gelmiştir. Bunun bir benzeri de 1917 devriminden sonra, St. Petersburg'da oluşturulan Hermitage Müzesi'dir. İspanya'da Prado, Almanya'da Pinakothek, Hollanda'da Rijksmuseum, Avusturya'da Kunst Historisches Museum ulusal müzelere tipik örneklerdir.

Ortaçağ boyunce yalnız kiliselerin etkisinde olan Batı Sanatı din baskısından kurtulunca daha geniş kitlelerce bir paylaşım alanı bulmuştur. Bu durum koleksiyonerlerin ve dolayısı ile müzelerin sayısının artmasına neden olmuştur. Ulusal

sanat müzelerinin yanında özel müzeler de gelişme göstermiştir. Gugenheim, Gülbenkian, Pagani müzeleri gibi kurucusunun adı ile anılan müzeler yanında sadece bir sanatçının (örneğin Rembrandt, Van Gogh gibi) adını taşıyan ve sadece o sanatçının eserlerini sergileyen müzelerin sayısı giderek artmıştır. Ülkemizden örnek olarak da Osman Hamdi, Burhan Doğançay, Kalmukoğlu ve Şefik Bursalı müzeleri verilebilir.

2. 1. 1. Grafik tasarım açısından gerekli ölçütler

Günümüzde fiziksel ortamda gerçekleştirilen birçok etkinlik elektronik ortama aktarılmaktadır. Keşfedilmekte olan ağ üzerindeki "yer"e ait yapıların tasarımı, farklı disiplinleri bir araya getirmektedir. Elektronik mekânın tasarımında -fiziksel ve elektronik mekânlar arasındaki yapısal farklılıklara karşın- gerçek dünyaya, yaşanan çevreye ait benzetimler kullanılmaktadır. İnternet üzerinde tasarlanan yapılar, ikonografisi, terminolojisi, kullanıcıyı yönlendirmesi ve kullanıcıya verdiği mesajlarla mekânsal düşünceler içermektedir. Bu durum mekânın temel zihinsel modellerden biri olması ve elektronik ortama alışkın olmayan kullanıcıları yönlendirmek için kullanılması olarak açıklanabilir.

Elektronik ortamda mekânın doğasını belirleyen fiziksel kısıtlamalar bulunmamaktadır. Elektronik ortam, kendi karakteristik özelliklerine karşılık verecek şekilde yeniden düşünülüp tasarlanabilmektedir. Mekân ve zamanın süreksizliği, bağlantılarla gerçekte yanyana olmayan mekânlar arasında geçişlerin sağlanması da yalnızca sanal ortamda gerçekleşebilecek durumlardır.

Gerek geleneksel, gerek sanal müzeler hem kültürel yapıları ile, hem de eğitici özellikleri ile uygar dünyanın artık vazgeçilemez bir parçasıdır. Çağımızda gelişen teknoloji ile birlikte ulaşım ve iletişimin kolaylıklar sağlaması bir yandan, bir yandan da sanatın kendi bünyesi içindeki dinamikler müzecilikte de yeni anlayışlar, yeni olanaklar halinde kendini göstermektedir. Sunum biçimi olarak devinim kimi müzelerin artık cam arkasından ya da belli bir kordon gerisinden durağan eşya ve sanat eseri seyredilen mekânlar halinden çıkartılıp, içinde sanatın ve kültürün bizzat yaşandığı, paylaşıldığı alanlar haline getirilmesi ile başlatılmıştır. Enstalasyonlarla yerleşim ve mekânlarda plastik sanatların var olan çerçevesi kırılmaya çalışılmış, disiplinler arası farklılıkları kaldırma gayretleri gösterilmiştir.

Elektronik Çağ ya da Sayısal Çağ diye de adlandırılabilecek günümüzde artık müzeler de bir bakıma duvarlar içine hapsedilmekten kurtulma yolundadır. Bu noktada *sanal müze" kavramı gelişme göstermektedir. Sayısal ortam insana, müzeye gitme yerine, müzeyi kendi mekânına getirme olanağı sağlamaktadır. Aynı zamanda bu gelişim, müzelerin yerinde ya da tıpkı basımlarıyla sınırlı ölçüler içinde izlenmesinin yanında, daha küresel bir ortama taşınması anlamına gelmektedir.

Yalnız belirli müzelerin sanal müze ortamına aktarılması değil, özellikle kişisel ve çok belirli konularda yeni bir müze oluşturmak bakımından sanal müze kavramı çok daha ekonomik ve daha akla yakın bir seçenek sunmaktadır. Kimi dağınık koleksiyonların bir araya getirilmesi büyük emeklere ve maliyetlere neden olacağından çoğu zaman olanak dışıdır. Sanal müzelerin bir işlevi de işte bu gibi durumlarda olanaksızı olanaklı hale getirebilme özelliğidir. Örneğin bir sanatçının zaman içinde eserlerinin tümü çeşitli koleksiyonlara dağılmış olabilir. Söz konusu sanatçının eserlerine özgü bir müze kurulması artık fiilen olanaksız hale gelmiştir. İşte bu durumda o sanatçının bütün eserleri hakkında tam bir fikir verebilecek tek yol sanal müze yapılanmasıdır. Bu çalışma ile Âbidin Elderoğlu'nun vasiyeti doğrultusunda, ulaşılabilinecek tüm eserleri, diğer çalışmaları, ilgili dokümanlar derlenerek fiziksel bir ortamda bir araya getirilemeyen çalışmaları sanal müze ortamında bir araya getirilmesi amaçlanmıştır.

2. 2. Dünyadan Bazı Sanal Müze Örnekleri

Sanal müze giderek yaygınlaşan bir etkileşimli ortam olarak sürekli bir gelişim içinde karşımıza çıkmaktadır. Hergün daha başarılı ve özgün örnekler internet üzerinde görülebilmektedir. Bu alanda hem kurumsal, hem de bireysel anlamda giderek artan bir hareketlilik gözlenmektedir.

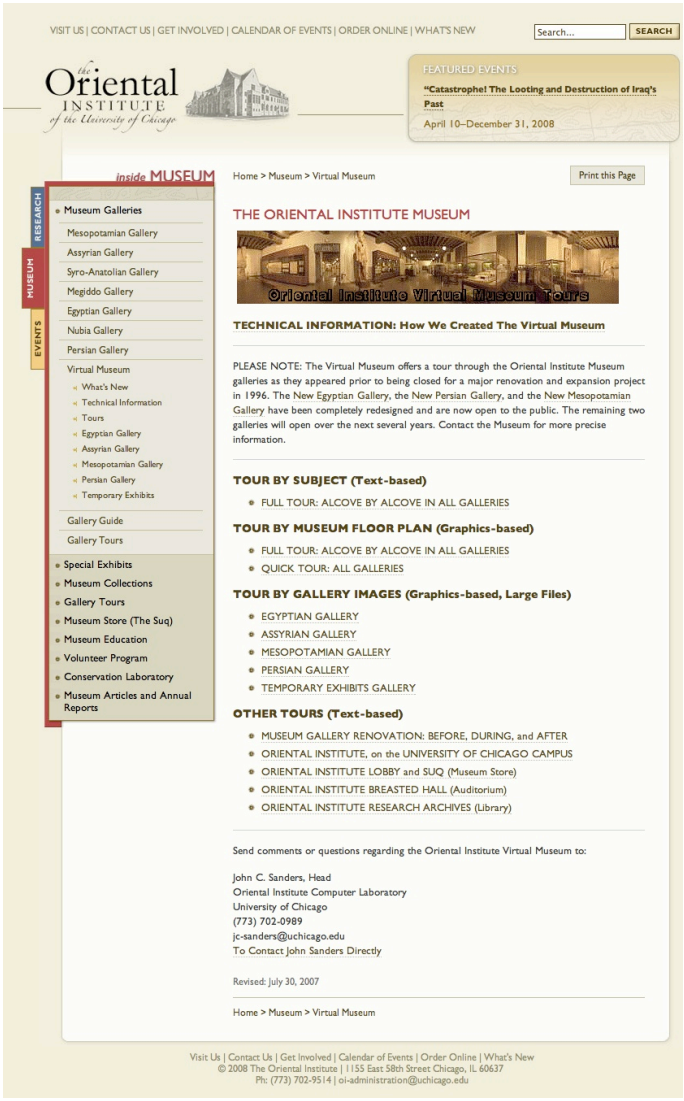
2. 2. 1. Dünyada Kurumsal Sanal Müze Örnekleri

İnternet aracılığı ile tanıtım yapan müzeler ve doğrudan internette oluşturulmuş sanal müzeler çoğunlukla arkalarında onları destekleyen kurumsal bir yapıya sahiptirler. Sunulan genelde geleneksel yapısındaki içeriğin internet için yeniden derlenmiş halidir.

Bunlardan bazıları örneklenecek olursa:

Oriental Institute Museum of Chigaco (Şikago Şark Enstitüsü Sanal Müzesi) (http://oi.uchicago.edu/museum/virtual) :

Bu site eski şark dönemi tarihi, sanatı ve arkeolojik buluntularını sergileyen Şikago Üniversitesi ile bağlantılı olan müzenin sanal sitesidir. Gerçek müzenin kısmi öngörümü niteliğindedir. Eski kağıt görünümünde sade bir arayüz tasarımına sahip olan sitenin anasayfasından diğer alt başlıklara erişim mavi, kırmızı ve sarı renkler ile kodlanmış 3 ana sekmede toplanmıştır. Metin alanlarında yazı karakteri olarak Gill Sans Regular, ve Gill Sans Bold kullanılmıştır (Bkz. Görüntü 10).

Görüntü 10: Oriental Institute Museum of Chigaco Ana Sayfası

The Virtual Egyptian Antiquity Museum (Sanal Mısır Eski Çağlar Müzesi) (www.touregypt.net/museum):

Eski Mısır tarihini, firavunlarını, eserlerini kapsamlı bir şekilde inceleyen, ilgi duyanlar için çeşitli objeler ve kitaplar satan ve bölgeye yapılacak turları kapsayan diğer sitelere

bağlantı sağlayan bir sitedir. Mısır tarihinin 7 ana başlıkla bölümlenerek sekmelendiği sitenin anasayfasında arka planda kullanılan çuval benzeri kalın dokulu antik dokuma dokusu ön plandaki nesnelerin netliğini, ve metin alanlarında kullanılan normalden büyük puntolu times yazı karakterininin bile okurluğunu zayıflatmaktadır (Bkz. Görüntü 11a ve 11b).

Görüntü 11a ve 11b: The Virtual Egyptian Antiquity Museum Ana Sayfası

2. 2. 2. Dünyada Sanatçılara Ait Kişisel Sanal Müze Örnekleri

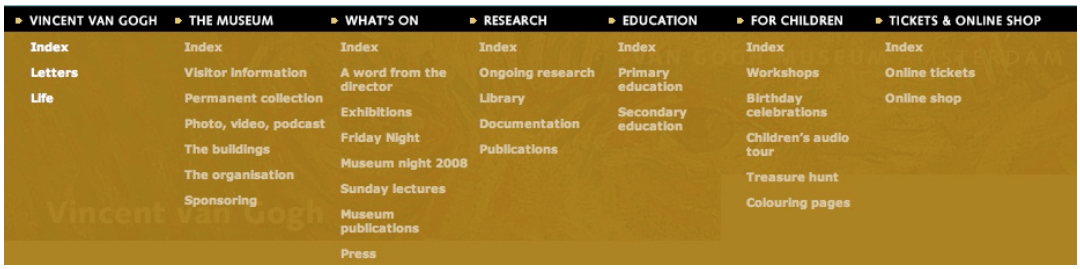
Yaygın kurumsal müze örneklerinin yanısıra, ender de olsa sanatçıların kişisel sanal müzelerinin de yapıldığı görülmektedir. İleride sayısal olarak çoğalacağı düşünülen bu sanal müzelerden bazıları şunlardır:

Van Gogh Museum Web Sitesi (www3.vangoghmuseum.nl) (Van Gogh Müzesi):

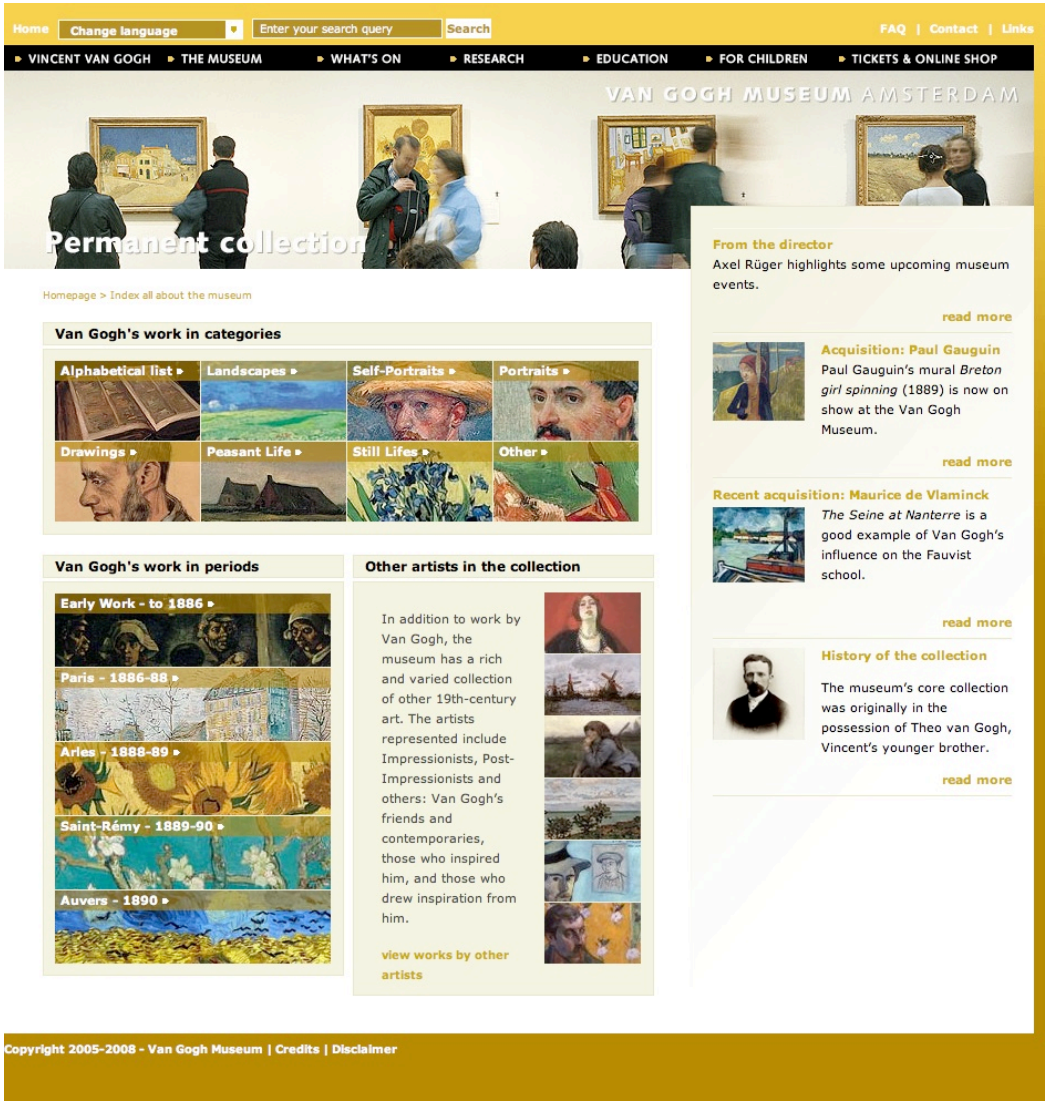
Hollandalı mimar Gerrit Rietveld tarafından tasarlanan binasında 1973 yılında kapıları açılan Amsterdam'daki bu genç müze, yıllar geçtikçe en önemli ve ses veren kuruluşlardan biri haline gelmiştir. Sanatçının heykelleri, çizimleri ve özgün baskılarının koruma altına alındığı ve 200 tablo, 700 mektup ve sanatçının kendi Japon baskı koleksiyonunu kapsayan en büyük birikiminin de sergilendiği bu müzeyi sanal olarak da gezmek bu site sayesinde mümkündür (Bkz. Görüntü 12a,12b ve 12c). Site sayfaları Van Gogh'un eserlerinde ağırlıkla kullandığı sıcak sarı tonlarından çerçevelerle çevrelenmiştir. Yazı karakteri olarak başlıklarda 20 punto kalın, metin alanlarında 11 punto normal "Verdana" kullanılmıştır. Ana sayfaya ilgi gekmek amacı ile Van Gogh resimlerinin detayları ile "Flash" programı ile oluşturulmuş bir zoom animasyonu eklenmiştir. Site sayfalarına erişim ana sayfanın tepesinde bulunan açılır menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır. Flamanca, İspanyolca, Fransızca, Almanca, İtalyanca ve Japonca dillerinde izlenebilen sitede Geleneksel Müzeyi gezmek için bilet satışları da yapılmaktadır.

Görüntü 12a: Van Gogh Museum Sayfalarından Görünümler

Görüntü 12b: Van Gogh Museum Sayfalarından Görünümler

Görüntü 12c: Van Gogh Museum Sayfalarından Görünümler

Salvador Dali Museum Web Sitesi (www.salvadordalimuseum.org/home.html):

Florida'daki Salvador Dali Müzesine ait bu siteden İspanyol ressam, Sürrealist Akımın öncülerinden Salvador Dali'nin eserleri, sergileri ve hayatı hakkında kapsamlı bilgi alınabilmektedir (Bkz. Görüntü 13). Site ana sayfası orta koyulukta nötral griye çok yakın pastel renkler ile parsellenmiştir. Yazı karakteri olarak arka fona kontrast seçilen rekler ile başlıklarda 12 punto kalın, metin alanlarında 10 punto normal "Verdana" kullanılmıştır. Ana sayfaya ilgi gekmek amacı ile sayfanın üst kısmına "Flash" programı ile oluşturulmuş bir güncel etkinlik animasyonu eklenmiştir. Site sayfalarına erişim ana sayfanın tepesinde Dali Müzesi logosununun yanında bulunan açılır menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 13: Salvador Dali Museum Web Sitesi Ana Sayfası

Dali Gallery Web Sitesi (www.daligallery.com):

Salvador Dali'nin tüm eserlerini kapsayan dünyadaki tek galeri olduğunu iddia edecek kadar kapsamlı hazırlanmış bir diğer sitedir. Sanal bir asansör aracılığı ile sanatçının eserleri tanıtılmaktadır (Bkz. Görüntü 14). Karmaşık ve kalabalık bir arayüze sahip site teknik özelliklerine karşın grafik seçimleri ile yorucu bir yapıdadır.

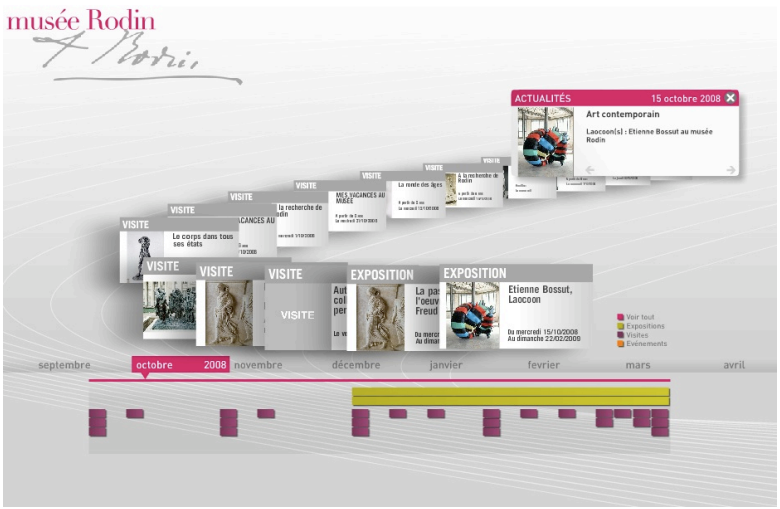
Görüntü 14a-14b: Dali Gallery Web Sitesi Ana Sayfası

Rodin Sanal Müzesi (www.musee-rodin.fr):

Bu sitede 1840-1917 yılları arasında yaşamış Fransız heykeltraş düşünce adamı Auguste Rodin'in hayatını, yaşadığı mekânları ve eserlerini ayrıntılı olarak izlemek mümkündür. Site sayfalarında yazı karakteri olarak başlıklarda 13 punto kalın, metin alanlarında 13 punto normal "Arial" kullanılmıştır. Diger sayfalardan farklı olarak ana sayfa siyaha yakn koyu lacivert fon ile negatif görünümdedir. Site sayfalarına erişim ana ve diğer sayfaların solunda bulunan menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır. (Bkz. Görüntü 15a, 15b). Genelde sayfalarda yuvarlak biçimli çerçevelemeler ile grafik dil birliği sağlanmaya çalışılan sitede "Flash" arayüzü ile düzenlenmiş bir etkinlik ajandası da yer almaktadır.

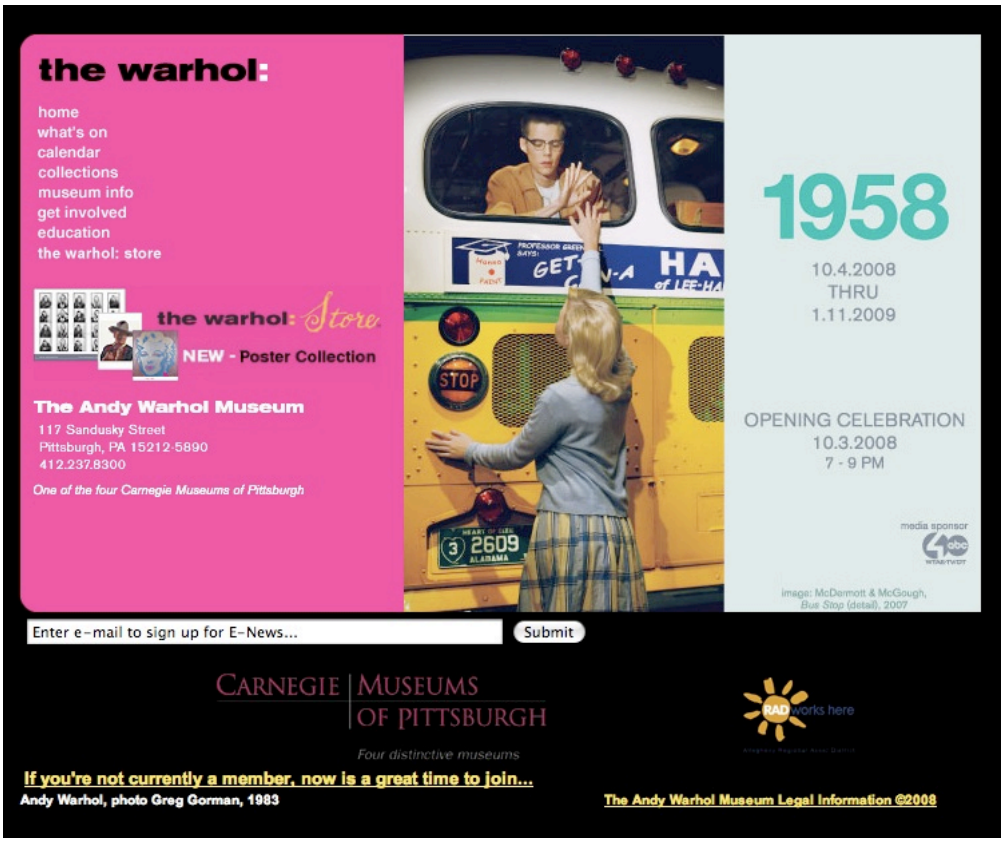
Görüntü 15a: Rodin Sanal Müzesi Ana Sayfası

Görüntü 15b: Rodin Sanal Müzesi Etkinlik Ajandası Sayfası

Andy Warhol Müzesi (www.warhol.org):

Çok önemli bir forum olan Andy Warhol Müzesi'nin yaratıcı veri tabanında sanatçılardan, akademisyenlerden ve halktan her kesimden oluşan geniş bir kitle Andy Warhol'un sanatı ve hayatıyla etkileşim kurabilmektedirler. Warhol müzesi çok değerli koleksiyonları ve dinamik veri tabanı sayesinde, çağdaş yaşam koşullarında durmadan değişmekte ve devamlı kendini yenilemektedir. Pittsburgh'un kuzey sahillerinde bulunan Warhol Müzesi, Pittsburgh'daki dört Carnagie Müzesinden biri olup, Carnegie Enstitüsü, Dia Sanat Merkezi ve Andy Warhol Sanat Vakfı'nın ortak projesidir. 1994'de açılan müze 20. yüzyılın en önemli Amerikan Sanatçılarından biri olan Warhol'un en kapsamlı daimi sanat koleksiyonunu ve belgeliğini barındırmaktadır. Ayrıca çağdaş sanat ve popüler kültürü kavramak adına arayış içinde olanlar için çok önemli bir kaynaktır. Bu sitede Andy Warhol daimi koleksiyonu yanında başka sanatçılara ait özel sergiler de izlenebilmektedir. Müzede Andy Warhol koleksiyonundan tüm medya ortamlarından toplanan 500'den fazla sanat çalışması yanında, başka sanatçılara ait geniş bir belgelik ve koleksiyon bulunmaktadır. Müzenin sanal sitesi modern sanat açısından çok geniş kapsamlı bilgiler içermektedir (Bkz. Görüntü 16a ve 16b). Siyah çerçeveli site ana sayfası canlı pop art renkleri ile parsellenmiştir. Diger sayfalar yine pop art renklerinden biri ile üzerinde Warhol’un posterize edilmiş portresi ile ilişkilendirilmiştir. Yazı karakteri olarak hem erkek hem dişi yazılarda başlıklarda 14 punto, metin alanlarında 11 punto normal “Arial” kullanılmıştır. Ana sayfaya ilgi gekmek amacı ile sayfaya güncel etkinlik duyurusu eklenmiştir. Site sayfalarına erişim ana sayfanın ve diğer saffaların sol tarafında bulunan menü ve alt sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 16a ve 16b: Andy Warhol Müzesi Ana Sayfa ve Aktiviteler Sayfası

Ansel Adams Galerisi (www.anseladams.com) :

Kaliforniya kırsalındaki bir çadırdan zamanla büyük bir galeri halini alan müzede Ansel Adams ‘ın imzalı orjinal doğa fotoğrafları sergilenmektedir. Aynı mekanda sanatçıya ait yeniden çoğaltım baskılar, posterler, kitaplar, çoklu-ortam ürünleri, takvimler, kartpostallar ve Ansel Adams imzalı ürünler satışa sunulmaktadır. Sanal müzede Adams’ın eserleri yer almaktadır (Bkz. Görüntü 17). Site ana sayfası gri ve orta koyulukta pastel renkler ile parsellenmiştir. Yazı karakteri olarak arka fona kontrast seçilen rekler ile başlıklarda 20 punto kalın “Georgia”, metin alanlarında 12 punto normal “Trebuchet MS” kullanılmıştır. Ana sayfada peryodik olarak değişen bir Ansel Adams fotoğrafı yer almaktadır. Site sayfalarına erişim ana sayfanın tepesinde bulunan açılır menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 17: Ansel Adams Galerisi Ana Sayfası

Henri Matisse Müzesi Sitesi (www.musee-matisse-nice.org):

1869-1954 yılları arasında yaşamış olan 20. yüzyılın en önemli ressamlarından Henri Matisse, renkleri büyük bir ustalıkla kullanışıyla Picasso ve Kandinsky ile birlikte, modern sanatın en büyük sanatçılarından biri kabul edilmektedir. Bu sitede Cimiez sırtlarında bulunan Matisse Müzesi'ndeki eserler dışında dünyanın çeşitli yerlerinden zaman zaman getirilen Matisse eserleri izlenebilmektedir. (Bkz. Görüntü 18). Site sayfaları beyaz fona sahiptir. Yazı karakteri olarak ana renklerle kodlanmiş başlıklarda 12 punto kalın, metin alanlarında 11 punto normal "Verdana" kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim ana sayfanın solunda bulunan mavi, kırmızı, yeşil ve sarı menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 18: Henri Matisse Müzesi Sitesi ana Sayfası

Henri de Toulouse-Lautrec Sanal Müzesi (www.toulouselautrec.free.fr/home.htm):

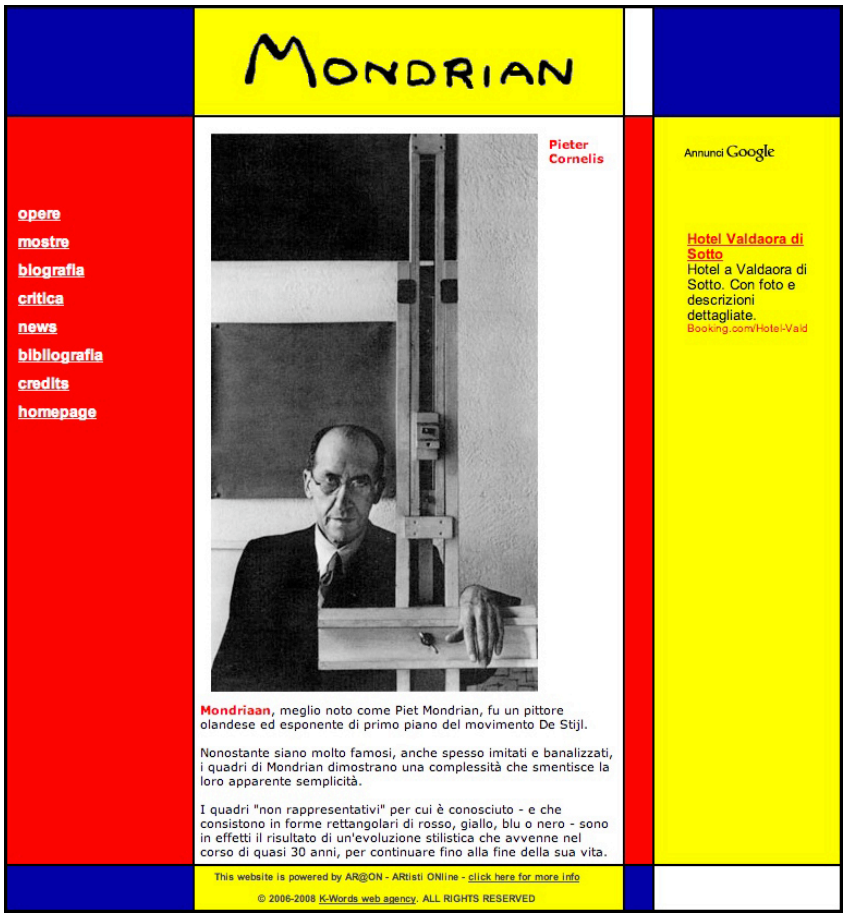
Henri de Toulouse-Lautrec'e adanmış bu sitede, Fransız sanatçının Albi'den Montmartre'a, Moulin-Rouge'a uzanan hayat hikayesi okunabilmekte, tabloları, taşbaskıları, çizimleri, posterleri, fotoğrafları izlenebilmektedir (Bkz. Görüntü 19). Site ana sayfası gri ve orta koyulukta pastel renkler ile parsellenmiştir. Yazı karakteri olarak arka fona kontrast seçilen rekler ile başlıklarda 12 punto kalın, metin alanlarında 10 punto normal “Verdana” kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim ana sayfanın ortasında bulunan piktogramlı menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 19: Henri de Toulouse-Lautrec Sanal Müzesi Ana Sayfası

Mondrian Sanal Müzesi (http://mondrian.artsnews.it):

1872-1944 yılları arasında yaşamış olan dünyaca ünlü Hollandalı ressam, Pieter Christian Mondrian soyut resmin öncülerindendir. Yapıtlarıyla 20. yüzyıl grafik sanatlarını ve mimarlığını derinden etkilemiştir. Resimleri kendisinden sonra gelen Geometrik Soyutlama Akımının habercisidir. Geometriyi bir resim dili gibi kullanmıştır. Paris yıllarında Pablo Picasso ve George Braque gibi Kübizm Akımının temsilcilerinden etkilenen ve soyut sanatın öncülerinden olarak görülen Mondrian için hazırlanmış bu sitede sanatçının eserleri yanında biyografisine, sergilerine, hakkında çıkan haberlere ve kritiklere, eserlerini kapsayan yayınlara ulaşmak mümkündür (Bkz. Görüntü 20). Site ana sayfası Mondrian tarzında siyah kontürlerle, kırmızı, sarı, mavi, ve beyaz dolgulu dikdörtkenlenlere bölünmüştür. Yazı karakteri olarak arka fona kontrast seçilen rekler ile başlıklarda 14 punto kalın, metin alanlarında 11 punto normal “Arial” kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim ana sayfanın solunda bulunan menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 20: Mondrian Sanal Müzesi Ana Sayfası

Essential Vermeer Sitesi (www.essentialvermeer.com) :

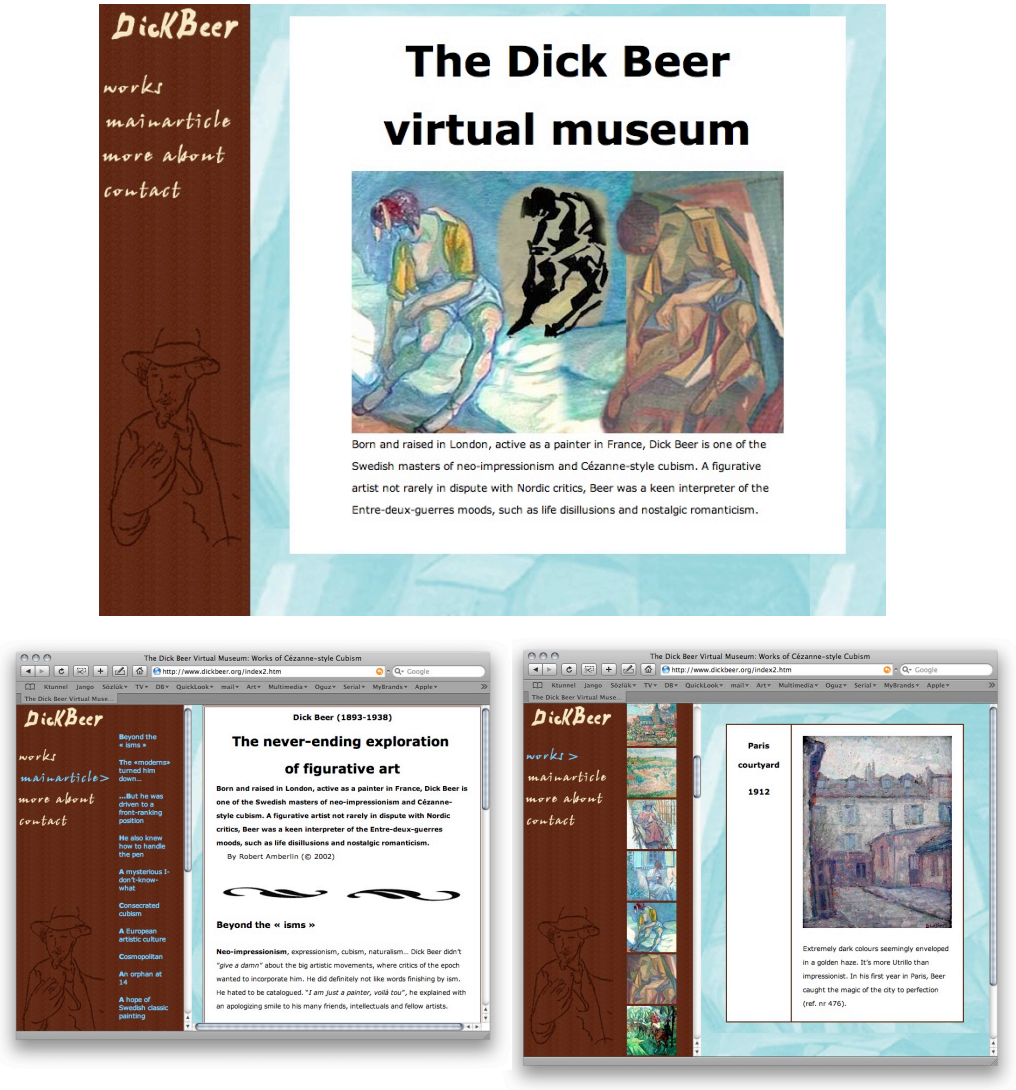
Essentialvermeer.com internet ortamında, 17. yüzyılın en önemli Flaman usta ressamının hayatını ve çalışmalarını en ince ayrıntısına kadar inceleyen en önemli araçlardan biri olmuştur. Bu site devamlı yeni ve önemli çalışmalarla yenilenmektedir (Bkz. Görüntü 21). Oldukça uzun ve kalabalık site ana sayfası Pastel griye yakın renklerle oluşturulmuştur. Yazı karakteri olarak arka fona kontrast seçilen koyu rekler ile başlıklarda 10 punto kalın “Georgia”, metin alanlarında 10 punto normal “Verdana” kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim ana sayfanın üstünde bulunan menü sekmeleri ile ve metin içinde geçen linkler aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 21: Essential Vermeer Sitesi Ana Sayfası

Dick Beer Sanal Müzesi (www.dickbeer.org):

Londra'da doğup büyümüş ama ressamlık hayatını Fransa'da geçirmiş olan Dick Beer, İsveç Neo-İmpressiyonist ve Cezanne stili Kübist Akımının ressamlarından biridir. Sanal müze adını açıkça kullanan site, sanatçının eserlerini ve kişiliğini yansıtmaktadır (Bkz. Görüntü 22a, 22b ve 22c). Site ana sayfaları turkuvaz arka fon ve koyu kahverengi yönlendirme sütunu ile oluşturulmuştur. Yazı karakteri olarak arka fona kontrast seçilen koyu rekler ile başlıklarda serbest tarz el yazısı metin alanlarında 12 punto normal “Verdana” kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim, sayfaların sol tarafında bulunan menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 22a, 22b ve 22c: Dick Beer Sanal Müzesi Sayfalarından Görünümler

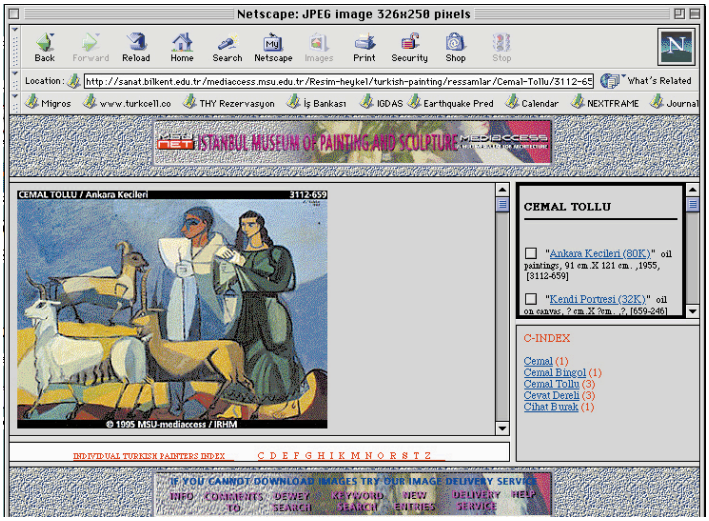
2. 3. Türkiye‘de Sanal Müzeler:

Türkiye’de ilk sanal müze çalışmaları Topkapı Sarayı koleksiyonlarının internette tanıtılması için 1990’da başlamıştır. Amaç fotoğraf, minyatür, ortografik çizimler, canlandırmalar gibi farklı materyallerin üst düzey bir arayüz ile bir araya getirilmesi idi. Ancak yeterli kaynak sağlayıcı bulunamadığı için proje tamamlanamamıştır.

1993’de Türkiye’de internet kullanımının başlaması ile ilk müze web sitesi uygulaması Atatürk tarafından 1957’de kurulan İstanbul Resim ve Heykel Müzesi (Bkz. Görüntü 23) için yapılmıştır (mediaccess.msu.edu.tr/services/irhm-2.5/IRHM-2.5.html). Bu sitede kullanılan etkileşimli çevresel toplu görüntüler (QuickTime-Virtual Reality) dünyadaki ilk kullanım örneklerindendir. Sunum 269 resim (jpeg) ve 16 panoramik heykel görüntüsü içermekteydi. Zamanlama olarak Paris Ecole Polyteknik tarafından gerçekleştirilen Web Müze Projesi, IMPS sitesinin hayata geçirildiği dönemle aynı zamana denk geldi (metalab.unc.edu/wm/). Bu projede araştırma, sadece müzenin dünyaya nasıl tanıtılacağı üstüne değil, internet ortamında bilginin en etkili biçimde sunulabileceği yönünde idi. Çeşitli dokümantasyon ve veri modelleri üzerinde çalışılmıştır. En sonunda Dewey Sınıflama Standartı, genel internet kullanıcılarını pek tatmin etmemiş olsa da, özellikle akademik açıdan en uygun sistem olarak kabul edilmiştir. İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen bu araştırma projesi ilk Türk Sanal Müzesi olması yanında, Türk profesyonel grafik ve çoklu-ortam tasarımcıları tarafından yaratılmış ilk site olma özelliğini taşıyordu.

1996’da Sabancı Resim ve Heykel Koleksiyonu’nu tanıtan web sitesi hayata geçirilmiş (http://www.sabanci.com.tr/sergi/index_c.html), oldukça basit bir arayüz tasarımı olmasına karşın oldukça çok sayıda kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Bu siteden sonra 1997’de Rahmi Koç Müzesi (http://www.rmk-museum.org.tr/index.htm) ve Sadberk Hanım Müzesi (http://www.sadberkhanimmuzesi.org.tr) siteleri ziyarete açılmıştır.

Yine aynı sene Borusan kültür ve Sanat Merkezi (http://www.borusansanat.com/e_tanitim.htm) internette tüm sergilerini sergilemeye ve belgelemeye başlayarak son 10 yılın Türk sanatçılarının eserlerini tüm araştırmacılara açmıştır. Aynı yıl çeşitli Türk Sanal Müzeleri için çok verimli bir yol olmuş, sanal ortamdan ayrıntılı araştırma olanakları tanınmıştır. Bunlardan en gelişmiş olanı 1993’de başlayan ve 1997’de internet ortamına taşınan TAY veritabanıdır (tayproject.org/enghome.html). Buradan Türkiye’deki arkeolojik kazı alanlarında bulunan 2000’den fazla sayıda eser 2 ve 3 boyutlu biçimde sunulmuş ve araştırmacılara bunlara başlık, tür, dönem ve bulunduğu yer konusunda kolay ulaşım sağlanmıştır.

Görüntü: 23: İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Ana Sayfası

Basit web broşüründen sanal müzelere geçiş, etkileşimli 3 boyutlu sergilemeleri sağlayan araçlarla mümkün olmuş, Türk Müzecileri de bunu çabucak sitelerine uyarlamışlardır. Yıldız Teknik Üniversitesi çoklu-ortam tasarım bölümü ve Topkapı Müzesi ortak çalışmayla Topkapı Sarayı'ndaki Harem Odalarını, Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı'ndaki odasını (Bkz. Görüntü 24) ve Rahmi Koç Müzesini sanal ziyarete açmıştır. 1998 sonlarında aynı grup Sanal Müze kavramının gerçek bir ortama bağlı kalması gerekmediği düşüncesi ile Interactive Museum of Turkey - Türkiye Etkileşimli Müzesini (interactive.m2.org) oluşturmuştur. Türk Sanatını ve kültürünü tarihsel bağlamda sunmayı hedefleyen bu projede sanal galeriler ve elektronik kütüphaneler hazırlanmış, günlük medyada Türk Sanatı hakkında çıkan haber ve yorumlara da yer verilmiştir.

Görüntü: 24 - Atatürk'ün Dolmabahçe Sarayı'ndaki odasından bir görüntü

Türk Sanal Müzesi projesi bazı konularda önemli adımlar atmıştır: Geleneksel Müzelerde verilen genel bilgilerin sanal ortamda çoğaltılarak izleyicilere aktarılması; müze ve galerilerin veritabanı, web ve CD'ye uyarlanmış boyutları; müze alanlarının sanal yorumları ve gerçekte olmayan konulu sanal müzelerin yaratılması. Öte yandan bu girişimlerin çoğu deneysel ve bireysel çalışmalar olup, bunlar daha çok üniversite araştırma projeleri veya özel kurum müzelerine yönelik olmakta ve devlet müzelerini kapsamamaktadır. Bunun için o yıllardan başlayarak Kamu-Net adı altında Türk Anıtlarını ve Müzelerini kapsayacak çalışmalar başlatılmış, internet ortamında izleyicilere gerekli kaynaklar sunulmaya karar verilmiş, günümüzde halen kullanılmakta olan zengin çeşitli sanal müze çalışmaları başlatılmış ve hayata geçirilmiştir." (Atagök T., Özcan O, 2001, Virtual Museums in Turkey)

2. 3. 1. Türkiye'de Resmi Sanal Müzeler

T.C. Kültür Bakanlığı adına hazırlanmış bu sitelerde, geleneksel müzeler 360° toplu görünümle gezilebilmekte ve sergilenen eserler hakkında bilgi alınabilmektedir. Aynı örnekleme ile Anadolu Medeniyetleri Sanal Müzesi, Ayasofya Sanal Müzesi, Bodrum Sualtı Arkeoloji Sanal Müzesi, Burdur Arkeoloji Sanal Müzesi, Çorum Sanal Müzesi, İsparta Sanal Müzesi, Ertuğrul Gazi Sanal Müzesi, Gaziantep Sanal Müzesi, Kapadokya Göreme Açık Hava Sanal Müzesi, Konya Mevlana Sanal Müzesi (www.kultur.gov.tr/tr/SanalMuzeler/mevlana-tr/index.html) (Bkz. Görüntü 25) ve Mardin Sanal Müzesi için benzer birer site oluşturulmuş bulunmaktadır.

Görüntü 25: Konya Mevlana Sanal Müzesi

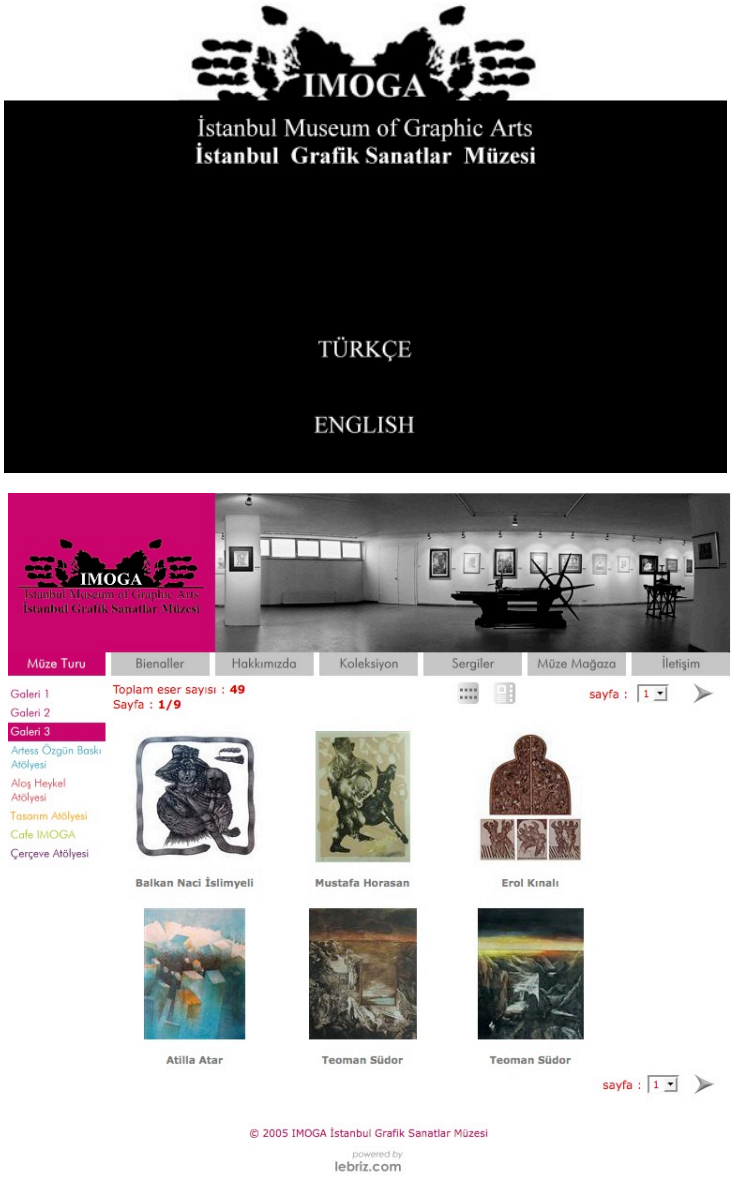
T.C. Kültür Bakanlığı sponsorluğunda hazırlanan bu sanal müzelerin tümünde Bakanlığa bağlı geleneksel müzenin gezinti rehberlerini oluşturmak amaçlanmıştır. Bu sitelerde sanal müze kavramı, özel toplu görünüm kamerası ile elde edilen görüntü kayıtlarının flash programında bir araya getirilmesi ile hazırlanmış, içinde imleç ile gezilebilen 360° çevresel toplu görüntülerdir. Bu görüntüler içinde belli giriş noktalarından varsa müze içi komşu alanlara geçiş yapılabilmektedir. Ancak müzede sergilenen eserlerle ilgili olarak herhangi bir 3-boyutlu görüntüleme çalışması bulunmamaktadır.

> "Başta internet olmak üzere çeşitli iletişim araçları ile başka ülkelerdeki önemli müzelerle de bağlantı kurulması, buralarda bulunan tarihî varlıkların, bilgi, belge ve eserlerin de slayt, projektör, CD, sinevizyon vb. aracılığıyla öğrencilerimize tanıtılması planlanmaktadır." (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, (Eğitime Yeni Bir Soluk Müzeler, 2008. http://ttkb.meb.gov.tr/yenicalismalar/muze/muze.htm)

2. 3. 2. Türkiye'de Özel Sanal Müzeler

IMOGA İstanbul Grafik Sanatlar Sanal Müzesi (http://www.imoga.org):

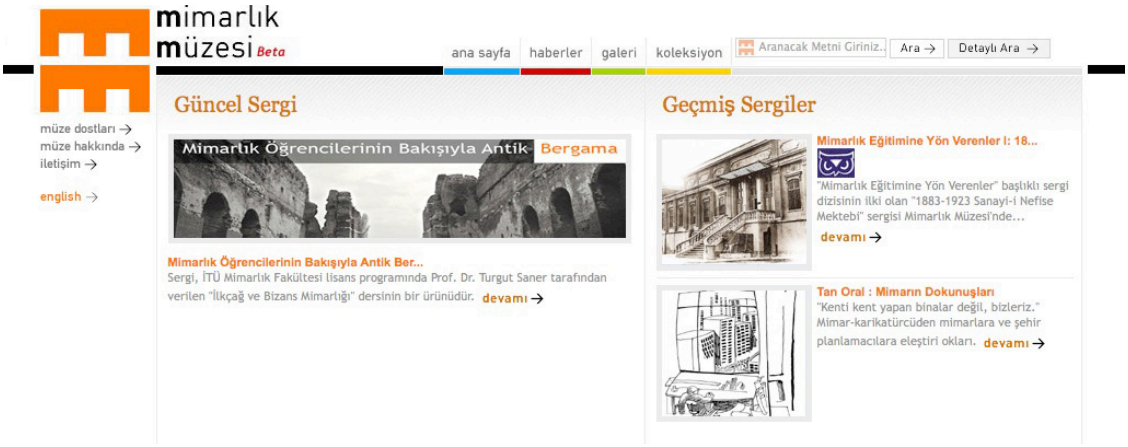
İçerik olarak dünyadaki karşılığı ile geleneksel anlamında müze kavramına yaklaşmak amacıyla müzede, görsel sanatların yanı sıra sanatın diğer çeşitli alanlarındaki üretimler için de imkân yaratılmıştır. IMOGA bünyesinde yine dünya standartlarında bir eser belgelik sistemi bulunmaktadır. Tüm envanterin sayısal ortamda belgelendiği sistem, yakın gelecekte sanal ortamda da hayata geçmesi öngörülen müze sitesinin de altyapısını oluşturmaktadır (Bkz. Görüntü 26a ve 26b). Site ana sayfaları Siyah-beyaz arka fon ile oluşturulmuştur. Yazı karakteri olarak beyaz ile başlıklarda 18 punto "Times" metin alanlarında 11 punto normal "Verdana" kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim, sayfaların üst tarafında bulunan menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 26a ve 26b: IMOGA İstanbul Grafik Sanatlar Sanal Müzesi Ana Sayfası

Sanal Mimarlık Müzesi (www.mimarlikmuzesi.org):

Yapı Endüstri Merkezi tarafından sanal ortamda kurulan Sanal Mimarlık Müzesi, Türkiye'de Mimarlık Müzesi'nin bir anlamda ilk adımını oluşturmaktadır. Mimarlık Müzesi'nde Türk ve dünya mimarlık mirasını oluşturan, ulaşılabilir her türlü belge ve tanıklık derlenmektedir. Çeşitli kişi ve kurumların belgeliklerinde saklanan belgeler gün ışığına çıkarılıp internet ortamında incelenebilir hale getirilmektedir. Sanal müzede yer alan bütün bilgi ve belgeler sayısal kayıt biçiminde saklanarak mimarlık tarihi açısından çok değerli bir sayısal belgelik oluşturulmaktadır (Bkz. Görüntü 27). Site sayfaları beyaz arka fon ile oluşturulmuştur. Yazı karakteri olarak beyaz ile başlıklarda 18 punto "Times" metin alanlarında koyu gri 11 punto normal "Verdana" kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim, sayfaların sol üst tarafında bulunan logonun altındaki menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 27: Sanal Mimarlık Müzesi Ana Sayfası

Eczacıbaşı Sanal Müzesi (www.sanalmuze.org) :

Sitede verilen bilgilere göre: Türkiye'nin 24 saat açık sanal müzesi Araştırmacılar, küratörler ve sanat tarihçileri tarafından, Türk Primitifleri'nden bugüne görsel sanatlarımızı içeren on dönemi gözönüne alarak oluşturulan on sergi, Sanal müzenin gerçekleşmesi için önemli bir adım olmuştur. Bu sergilerden ve onların kataloglarından yapılacak ve her dönemin en iyi üretimini ortaya koyacak kapsamlı bir seçmenin büyük fayda sağlaması öngörülmüştür. Web sitesinde çalışma 1998 Temmuz'unda başlamış ve 1999 Ekim'inde Eczacıbaşı Sanal Müzesi, "Türkiyenin ilk Sanal Müzesi" olarak Türkiye'de ve dünyada ulaşıma açılmış bulunmaktadır. O zamandan beri, her gün

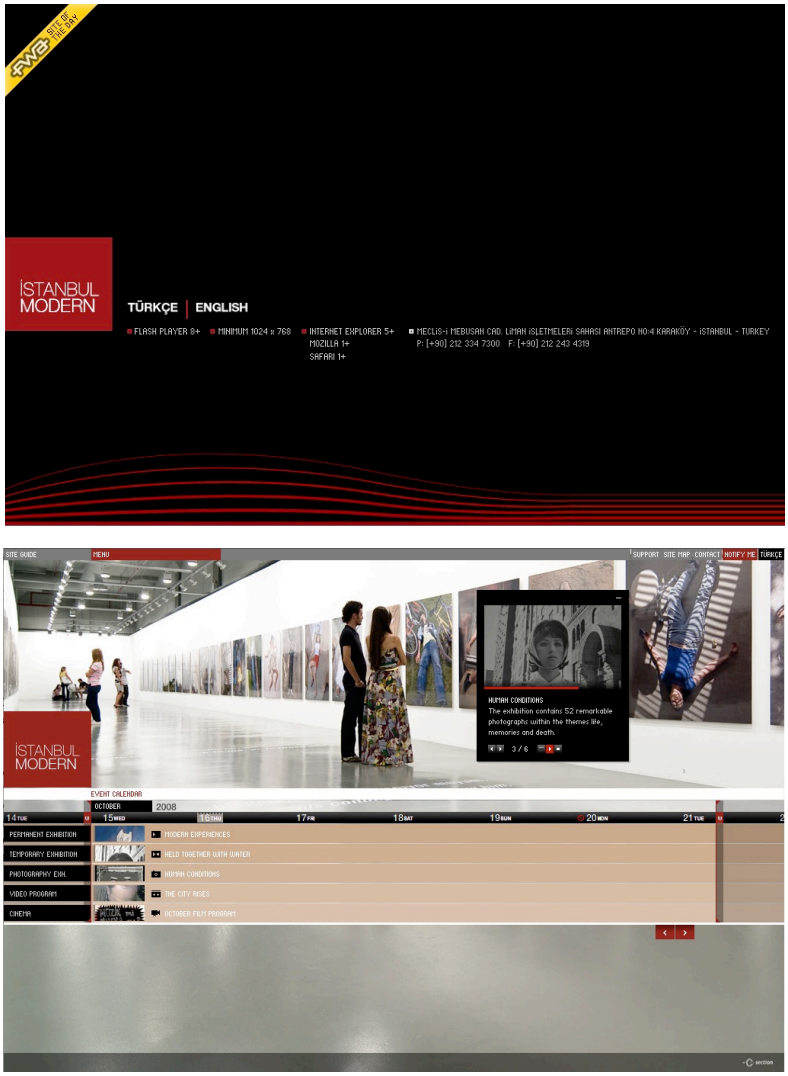
güncellenmekte ve her ay en az iki yeni sergiye yer verilmektedir (Bkz. Görüntü 28). Site sayfaları koyu nötral renk fonlar ile oluşturulmuştur. Yazı karakteri olarak beyaz başlıklarda 11 punto kalın “Tahoma” metin alanlarında beyaz 11 punto normal “Verdana” kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim, sayfaların sağ üst tarafında bulunan piktogramlar aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 28: Eczacıbaşı Sanal Müzesi Ana Sayfası

İstanbul Modern Sanal Müzesi (www.istanbulmodern.org):

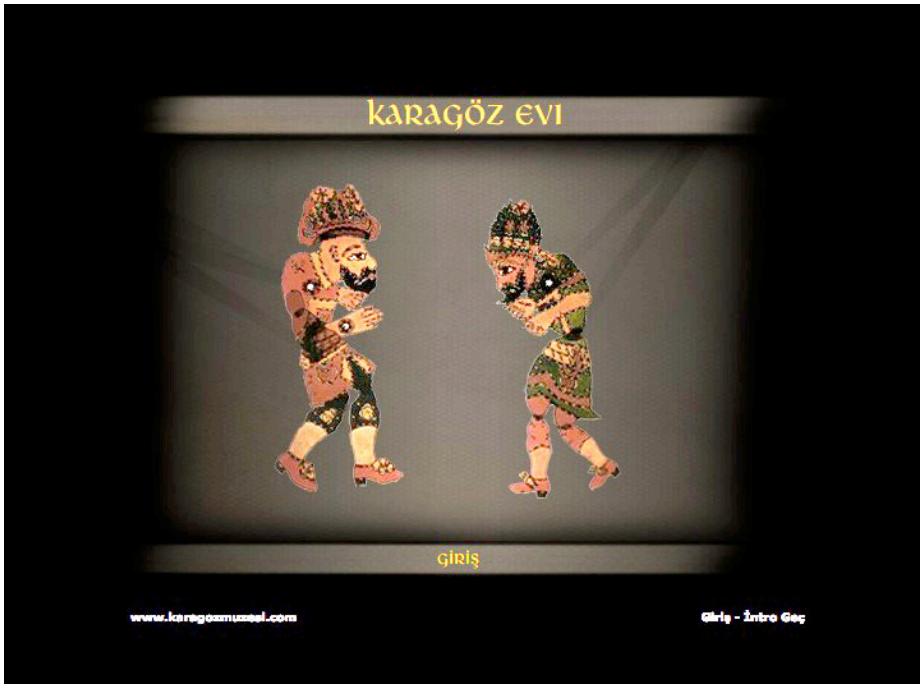
İstanbul Modern'in temelleri, 1987 yılında, 1. Uluslararası Çağdaş Sanat Sergileri'nde, bugünkü adıyla Uluslararası İstanbul Bienali'nde atılmıştır. Serginin İstanbul sanat ortamına getirdiği ilgi ve dinamizmden etkilenen İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın kurucusu Dr. Nejat F. Eczacıbaşı, İstanbul'da daimi bir modern sanat müzesi kurmak üzere harekete geçmiştir. Müzenin sanal sitesinden sergiler hakkında bilgi almak ve koleksiyonları gezmek mümkündür (Bkz. Görüntü 29a ve 29b). Site ana sayfası Siyah arka fon ile oluşturulmuştur. Yazı karakteri olarak beyaz ile başlıklarda resme gömme "Helvetica Compresed" açılabilir metin alanlarında 11 punto normal "Verdana" kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim, sayfaların alt tarafında bulunan cetvel, tablo sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır. İlk bakışta şık görünen site onabilirlik ve erişilebilirlik açısından zorluklar taşımaktadır.

Görüntü 29a ve 29b: İstanbul Modern Sanal Müzesi Ana Sayfasından Görünümler

Karagöz Sanal Müzesi (www.karagozmuzesi.com):

Geleneksel kültürümüzün ortaoyunu ve meddah ile birlikte en önemli köşe taşlarından biri olan gölge oyunumuz Karagöz-Hacivat oyunları, günümüzden yüz yıllarca önce ortaya çıkmış, insanları eğlendirirken düşündürmüş, zaman zaman toplumsal bilinç oluşmasında öncülük etmiştir. Bu sitede Karagöz Evi, Gölge Oyunu, Kukla Tiyatrosu hakkında ayrıntılı bilgi verilmektedir. Fotoğraf galerisi de olan siteden ayrıca bu konuları kapsayan festivaller, etkinlikler de takip edilebilmektedir (Bkz. Görüntü 30a ve 30b). Grafik açıdan zemin arkadan aydınlatılmış, kenar ve köşeleri karanlıkta kalmış perde görünümü ile geleneksel gölge oyununu çağrıştıran bir tasarım ile konsepte uygun seçilmiştir. Metin alanlarında 11 punto normal "Verdana" kullanılmıştır.

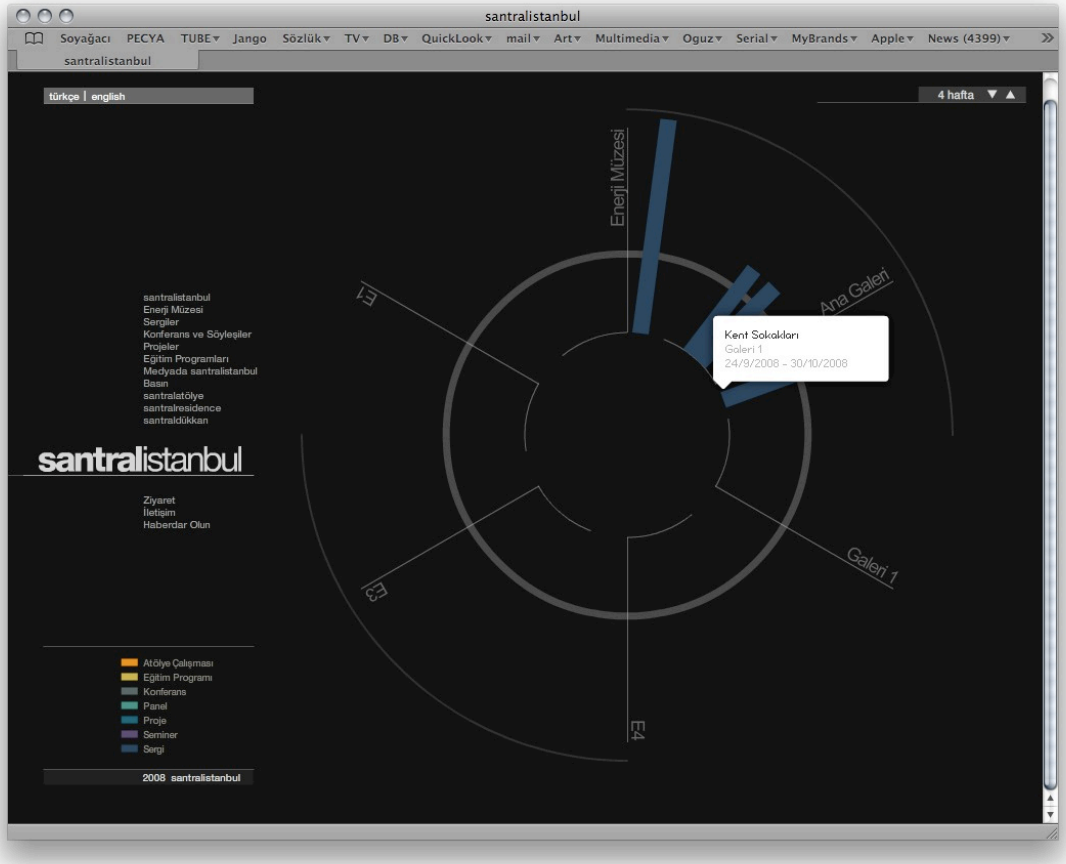

Görüntü 30a ve 30b: Karagöz Sanal Müzesinden görünümler

Santral İstanbul Sanal Müzesi (www.santralistanbul.com):

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin eğitim, kültür ve sanat alanlarında öncü bir kurum olma amacı ile, Silahtarağa Elektrik Santralı'nın bir müzeye dönüştürülmesiyle kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarının da katkılarıyla gerçekleştirdiği Santral İstanbul, kültür sanat alanında gerçekleştirilmiş kapsamlı bir projedir. Müzenin sanal sitesinde gerek bina, gerek sergiler, gerekse konferans ve söyleşiler, eğitim programları hakkında bilgi almak mümkündür (Bkz. Görüntü 31). Site ana sayfası koyu nötral gri üzerinde beyaz yazı ve geometrik renk kodları ile fütüristik bir görünümdedir. Yazı karakteri gömme "Helvetika" ailesi kullanılmıştır. Ana sayfaya ilgi çekmek amacı ile sayfanın ortasında "Flash" programı ile oluşturulmuş dairesel seçimli bir etkinlik animasyonu eklenmiştir. Site sayfalarına erişim ana sayfanın sol yanında bulunan menü sekmeleri ve dairesel etkinlik çizelgesi aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 31: Santral İstanbul Sanal Müzesi Ana Sayfası

Pera Müzesi (www.peramuzesi.org.tr):

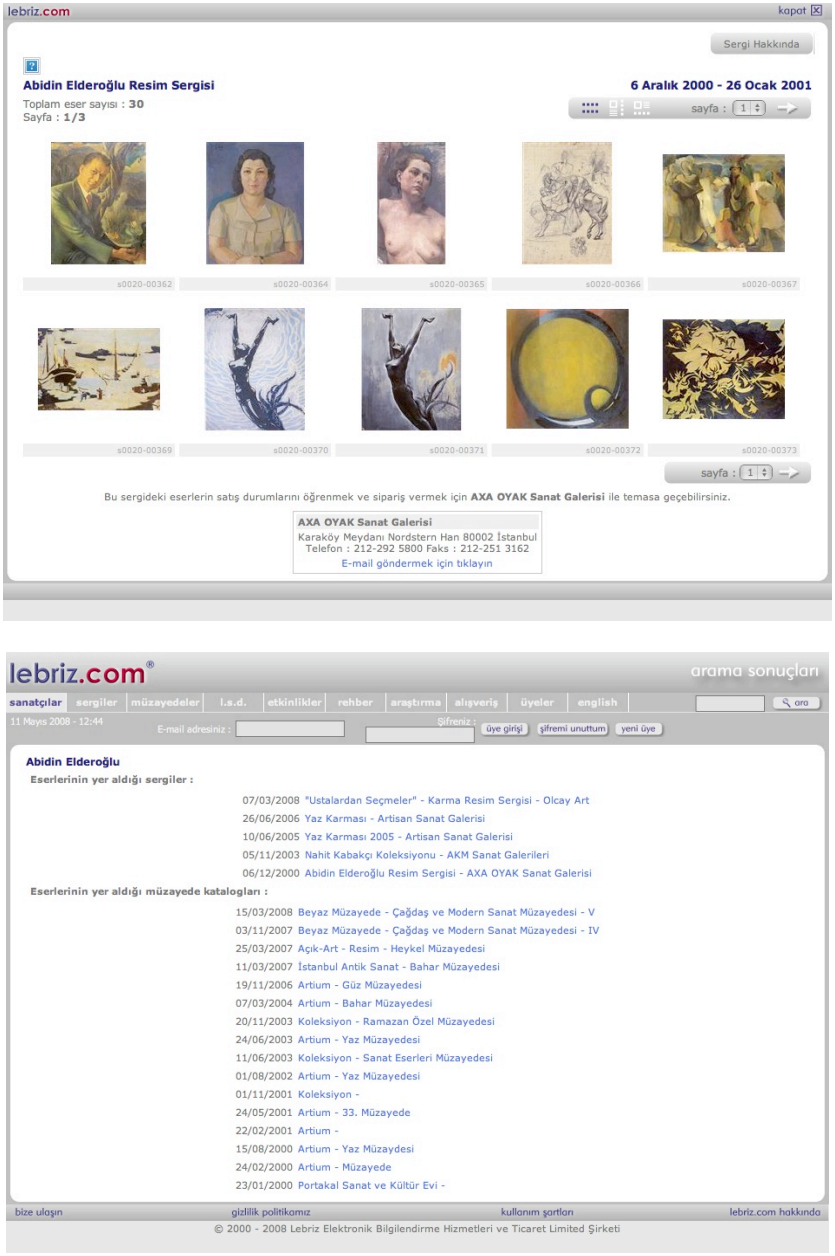
2005 Haziran ayı başlarında kapılarını kültür ve sanat dünyasına açan Pera Müzesi, Suna ve İnan Kıraç Vakfı'nın, Beyoğlu'nda, çeşitli düzeylerde kültür hizmeti vermek amacıyla hayata geçirmeye başladığı geniş kapsamlı bir kültür girişimidir. Öncelikle aile koleksiyonlarını sergilemeye yönelik bu özel müze "Sanal Müze"siyle de hizmet vermektedir (Bkz. Görüntü 32). Beyaz arka fon üzerinde metin alanlarında 11 punto normal "Verdana" kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim, sayfaların sol tarafında müzenin ambleminin altında bulunan başlık sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 32: Pera Müzesi Ana Sayfası

Lebriz Web Sitesi
(www.lebriz.com/v3_exh/exh_Show.aspx?sanID=3&exhID=20&mode=2&lang=TR):

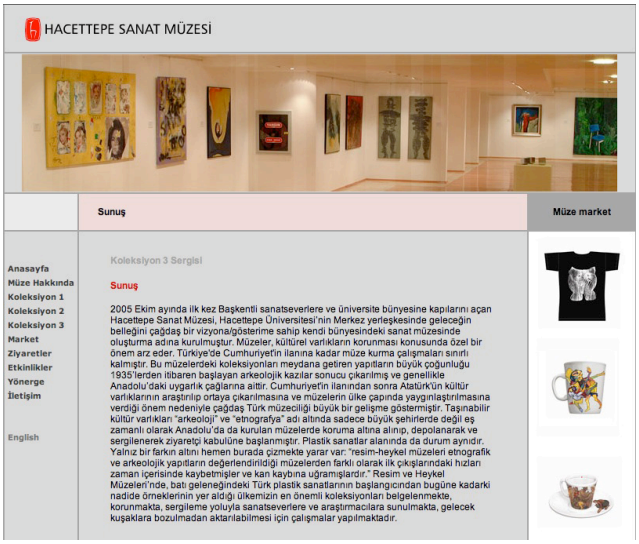
2000 yılı Haziran ayından bu yana Türk plastik sanatçılarını tanıtan, kapsamlı bir sanat portalıdır. Sitede Online Sergi Salonun'da çeşitli eserler izlenebiliyor, sanatçıların farklı eserleri; geçmiş veya gelecekteki sergileri; müzayedeler, müzayede katalogları ve belgeliği; sanatçılar ve eleştirmenlerle yapılan söyleşiler; resim tarihi ve sözlüğü, sanatçıların özgeçmişleri verilmekte ve tablo, heykel, yayın, fonksiyonel sanat ve takı satışları gerçekleştirilmektedir (Bkz. Görüntü 33a ve 33b).

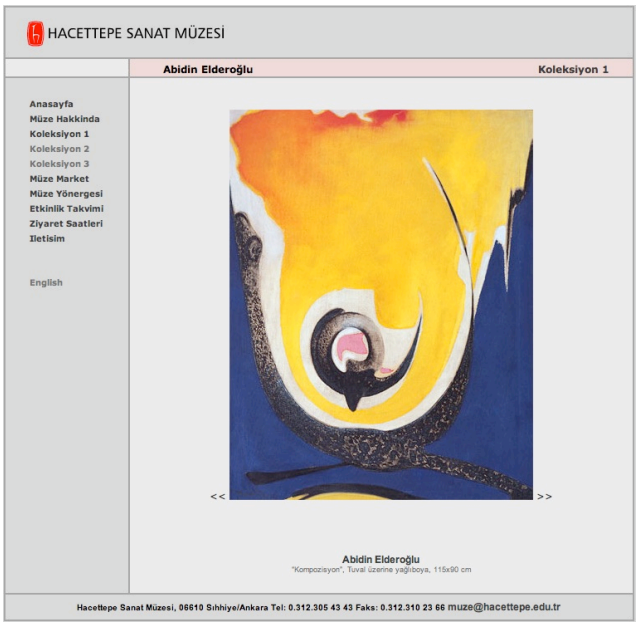
Görüntü 33a ve 33b: Lebriz Web Sitesinde Åbidin Elderoğlu ilgili sayfalar

Hacettepe Sanat Müzesi Sitesi (www.sanatmuzesi.hacettepe.edu.tr/36elderoglu.htm)

2005 yılında Ankara'da kurulan müzede Türkiye'de başlangıcından bugüne sanat müzelerine yeterince önem verilmedigi düşüncesi ile Türk Plastik Sanatları'na ait tarihsel verilerin toplanması ve değerlendirilmesi çalışmalarına yer verilmiştir. Sade bir ara yüze sahip müzenin internet sitesinde Hacettepe Sanat Müzesi koleksiyonlarının tümüne yer verilmektedir (Bkz. Görüntü 34). Adı geçen müzede Âbidin Elderoğlu'nun da bir tablosu bulunmaktadır (Bkz. Görüntü 35). Kırmızı Hacettepe amblemini ve resimleri ön plana çıkaran Açık gri fonlu sayfalarda metin alanlarında 12 punto "Arial" kullanılmıştır. Sade, rahat bir tasarıma sahiptir.

Görüntü 34: Hacettepe Sanat Müzesi Sitesi Ana Sayfası

Görüntü 35: Hacettepe Sanat Müzesi Sitesinde Âbidin Elderoğlu ilgili sayfa

2. 3. 3. Türkiye’de Sanatçılara Ait Kişisel Sanal Müze Örnekleri

Türkiye’de sanatçılara ait özel müzeler bu tezin yazıldığı 2008 itibarı ile henüz çok azdır. İnternet ortamının zorunlu olarak ihtiyaç duyduğu belgeleme, arşivleme, araştırma konuları süreklilik gerektirmektedir. Gerek sanal müzelerin oluşturulması, gerek sürekliliklerinin sağlanması için büyük parasal desteklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da halihazırda var olan sitelerin güncelliğini kaybetmesine, yenilerinin de ortaya çıkmasına engel teşkil etmektedir.

Nuri İyem Resimleri Arşiv/Belgeleme Projesi:

Tespit edilen ilk kişisel sanal müze çalışması “Nuri İyem Resimleri Arşiv/Belgeleme Projesi” adını taşır. Bu büyük arşivleme ve belgeleme çalışması, Apple Bilkom'un donanım ve yazılım sponsorluğu ile gerçekleştirilmiştir. 2001 yılında sanatta 68. yılını dolduran büyük usta Nuri İyem'in 1524 resmi bir araya getirilmiş, bu büyük retrospektif sergi fırsatı ile toplanan eserler sayısal ortama aktarılarak belgelenmiştir. Resim sahiplerine bu projeye katkılarından dolayı yapıt başına Nuri İyem tarafından imzalı katılım sertifikası verilmiştir.

> “Nuri İyem'e Dijital Sergi
>
> Türkiye'de ilk kez gerçekleştirilen bir uygulamayla 19-27 Kasım tarihleri arasında yapılan dijital arşiv çalışmasına giren Nuri İyem eserleri, Tepebaşı TÜYAP İstanbul Sergi Sarayı'nda sergilenmeye başladı. Önceden yapılan çeşitli duyurular sonucunda ellerinde Nuri İyem'in yapıtları bulunan sanatseverler, koleksiyonerler ve kurumlar, ellerindeki yapıtları Apple-Bilkom tarafından hazırlanan arşiv yazılımına dijital olarak kayıt ettirdiler. Evin Sanat Galerisi tarafından başlatılan bu öncü uygulamayla toplanan sanat eserleri 13 Aralık'a kadar sergilenecek.” (Atakan, Y. 2001, Hürriyet, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=41610&yazarid=52)

Bu çalışma sonucunda, Nuri İyem’in ulaşılabilen tüm yapıtlarının elektronik ortamda gelecek kuşaklara kaynak olabilecek biçimde saklanması amaçlanmıştır. Ayrıca sergi sonrası bir CD ile 600 sayfalık bir kitabın da hazırlanılması planlanmıştır. İlk kez sergilenen resimlere internet'ten (http://nuriiyem.bilkom.com.tr) de ulaşabilme imkânı sağlanmıştır. Ancak 2008 yılı itibariyle yapılan taramada söz konusu sanal müze olarak adlandırabilecek site aktif olmadığı için ilgili görüntü elde edilememiştir.

Doğançay Müzesi Web Sitesi (www.dogancaymuseum.com):

İlk kez Ekim 2004 tarihinde açılmış kişisel modern sanat müzesi olan Doğançay Müzesi, daimi teşhirde olan 150`den fazla eserle, erken figüratif yapıtlarından duvar esinli yapıtlarına kadar, Doğançay`ın eserlerinin evrimini çarpıcı bir görsel araştırmayla sunmaktadır. Bu site geleneksel müzenin tanıtım görevini görmektedir (Bkz. Görüntü

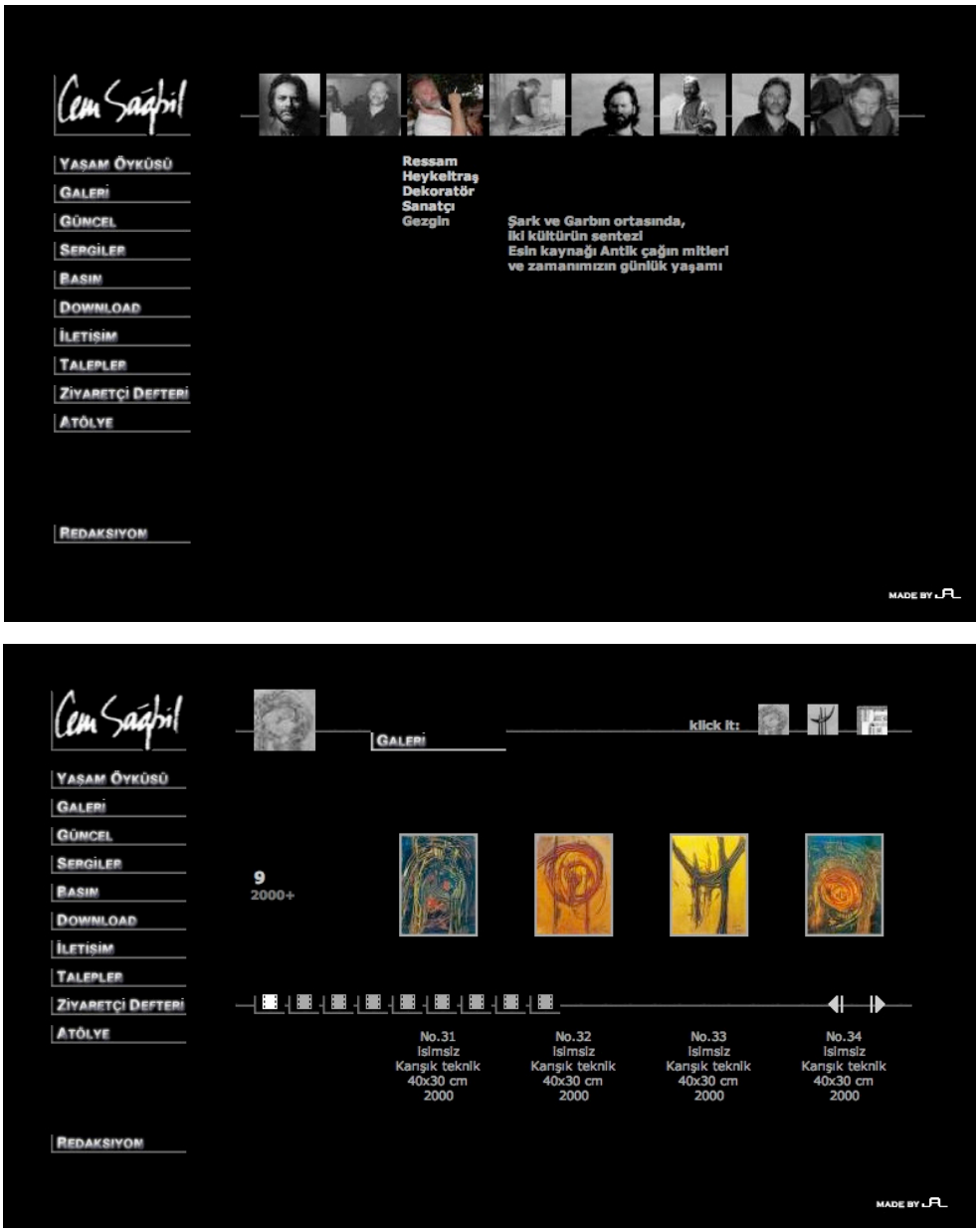
36). Site ana sayfaları gri çerçeveli beyaz arka fon ile oluşturulmuştur. Yazı karakteri olarak beyaz ile başlıklarda 18 punto “Arial” metin alanlarında 11 punto normal “Verdana” kullanılmıştır. Site sayfalarına erişim, sayfaların sol tarafında bulunan menü sekmeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Görüntü 36: Doğançay Müzesi Web Sitesi ana Sayfası

Cem Sağbil Sitesi (www.cemsagbil.com):

Almanya'da yaşamını sürdüren Zonguldak doğumlu sanatçının sitesinde, yağlıboya, çini ve karışık tekniklerle oluşturduğu resim çalışmaları, bronz, çelik, ağaç ve seramik kullanarak yaptığı heykelleri, dış mekân ve bahçe düzenlemelerinin yer aldığı projeleri yanında, basında yayınlamış haberler, biyografisi, sergileri ve sanatçı hakkında bilgiler bulunmaktadır. Sanal müze kapsamında sayılmasa da, flash programı aracılığı ile iyi düzenlenmiş etkileşimli sade bir grafik arayüzle sanal sanat sitelerine örnek teşkil edecek niteliktedir (Bkz. Görüntü 37a ve 37b).

Görüntü 37a ve 37b: Cem Sağbil Sitesi Ana sayfa ve Galeri Sayfası

2. 3. 4. Kişisel Sanatçı Sanal Müzesi İçin Eleştiri ve Öneriler

Museum H.R. Giger (www.hrgigermuseum.com/):

Tam donanımlı, sanatçıya ait kişisel sanal müzelere verilebilecek en iyi örneklerden biri Museum H.R. Giger'dır. Popüler olarak Yaratık (Alien) filmlerinden tanınan uzaydışı yaratığın tasarımcısı H.R. Giger, kendisi için hazırlanan geleneksel ve sanal müzelerin genel tasarımlarını da kendi yapmıştır. Sanatçının sanal müzesinde yeni proje ve haberler, özgeçmiş bilgileri, geleneksel müzede sanal gezinti, kalıcı ve geçici sergiler, tanıtıcı filmler ve hediyelik eşya bölümleri bulunmaktadır (Bkz. Görüntü 38a ve 38b).

Görüntü 38a ve 38b: Museum H.R. Giger Ana Sayfası ve Yönlendirme Sayfası

İnternet üzerinde tam donanımlı, içinde sanal turlar, ya da etkileşimli gösteriler ile gezilebilen sanal müzelerin yanında, en az bir geleneksel müze kadar zengin içeriği bulunan elekronik müzeler de bulunmaktadır. Bunları, bilgisayarlar aracılığı ile geleneksel bir ortamın benzetimini yapmadıkları ve sanal gerçeklik ortamını ekran yoluyla edinilebilecek görsel herhangi bir tecrübe sunmadıkları gerekçesi ile "Sayısal Müze" diye adlandırmak mümkündür.

On-line Picasso Project (http://picasso.tamu.edu/picasso):

Kişisel sanatçı sayısal müzelerine verilebilecek en başarılı örneklerden biri de, 1997-2007 yılları arasında Prof. Dr. Enrique Mallen tarafından Texas A&M Üniversitesi bünyesi altında 11 yılda gerçekleştirilen "On-line Picasso Project"dir. Bu çalışma ile daha önce örneği görülmemiş genişlikte, sanatçının eserleri ve sanatı ile ilgili belgeler bir araya getirilerek, internet üzerinden ziyaretçilere sunulmuştur. Bu kapsamlı çalışma türünün en mükemmel örneğidir (Bkz. Görüntü 39).

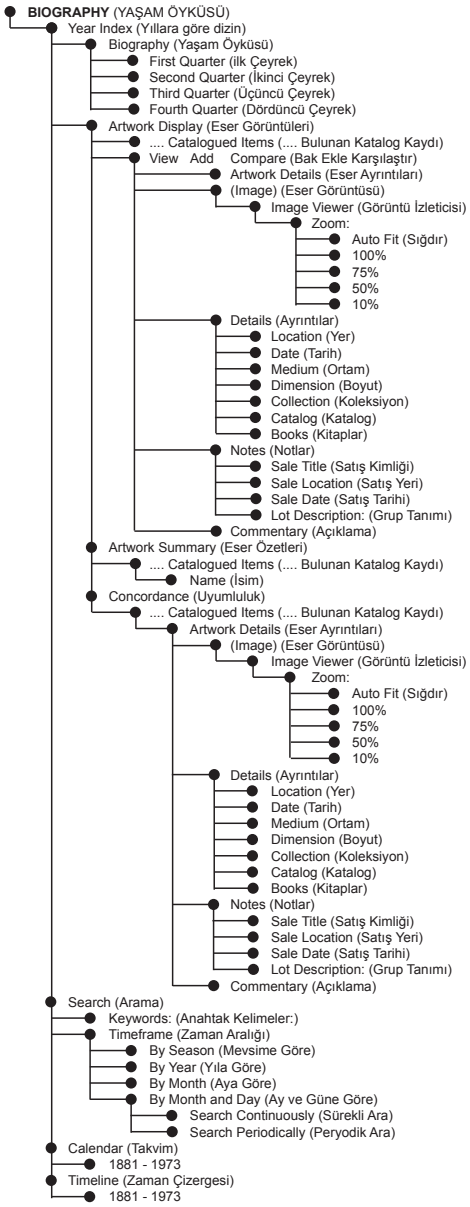

Görüntü 39: On-line Picasso Project Ana Sayfası

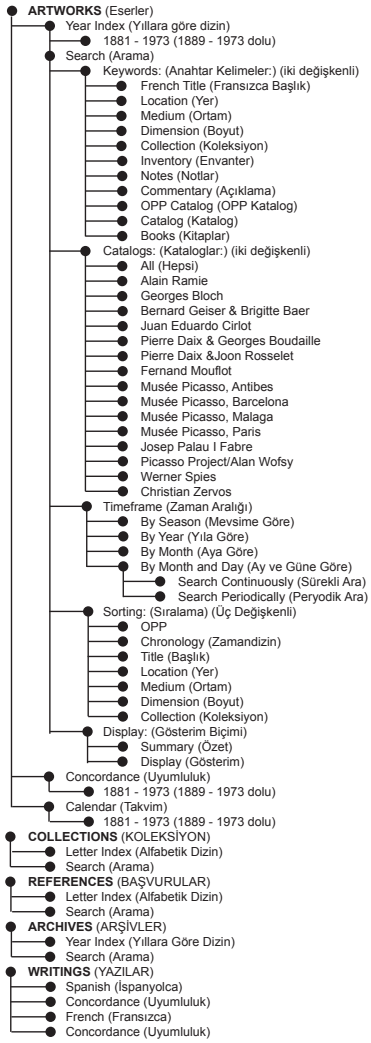
Bu site yapısal olarak incelenecek olursa:

Ana giriş pencere aynı zamanda bütün alt erişimlere ulaşılan bir yönlendirme tablosu niteliğindedir.

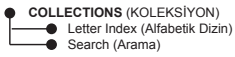
Picasso Project'in ana penceresinden site haritasına erişimi 6 ana başlık şeklinde düzenlenmiştir: Yaşam Öyküsü (Biography) (Bkz. Görüntü 40), Sanat Eserleri (Artworks) (Bkz. Görüntü 41), Koleksiyonlar (Collections) (Bkz. Görüntü 42), Referanslar (Referances) (Bkz. Görüntü 43), Belgelikler (Archives) (Bkz. Görüntü 44), Yazılı Dokümanlar (Writings) (Bkz. Görüntü 45) ve konuyla ilgili alt bölümleri ve diğer alt bölümleri içermektedir.

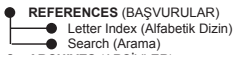
Görüntü 40: Yaşam Öyküsü (Biography) Başlığı Alt Şeması

Görüntü 41: Sanat Eserleri (Artworks) Başlığı Alt Şeması

Görüntü 42: Koleksiyonlar (Collections) Başlığı Alt Şeması

Görüntü 43: Referanslar (Referances) Başlığı Alt Şeması

Görüntü 44: Belgelikler (Archives) Başlığı Alt Şeması

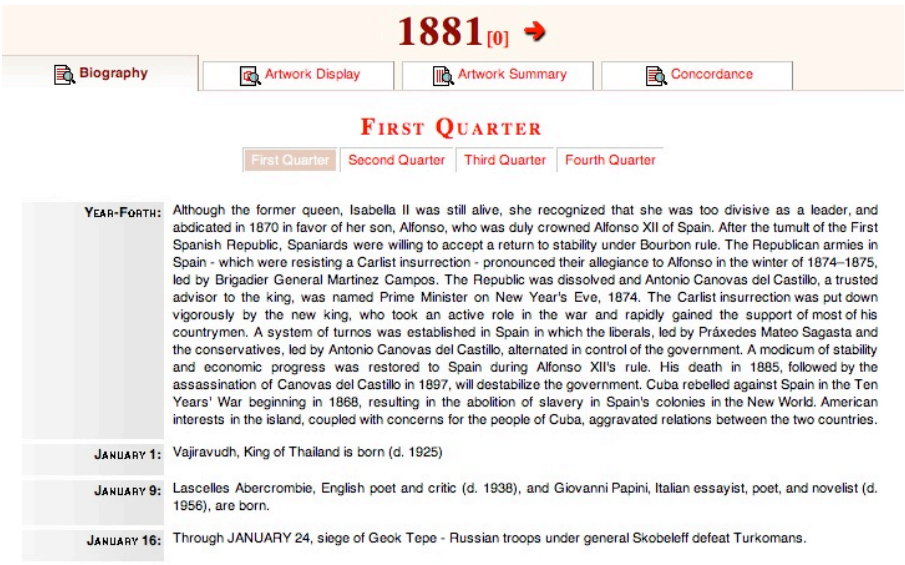
Görüntü 45: Yazılı Dokümanlar (Writings) Başlığı Alt Şeması

Ana sayfadaki Yaşam Öyküsü (Biography) seçeneğine basıldığında ekrana bu pencereden bağımsız olarak Picasso'nun yaşam yıllarını içeren bir tablo gelmekte, ilgili yıl seçilerek o yıla ait yaşam öyküsü belgelerine ulaşılabilmektedir (Bkz. Görüntü 46).

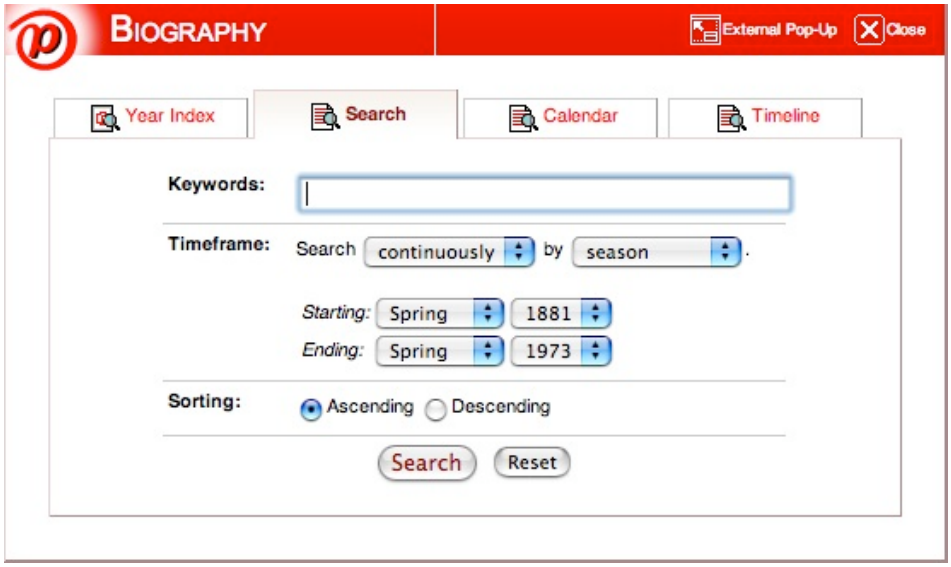
Görüntü 46: Yaşam Öyküsü (Biography) düğmesi ile açılan pencere

Seçilen yıla ait yaşam öyküsü 4 bölüm halinde işlenmiştir (Bkz. Görüntü 47).

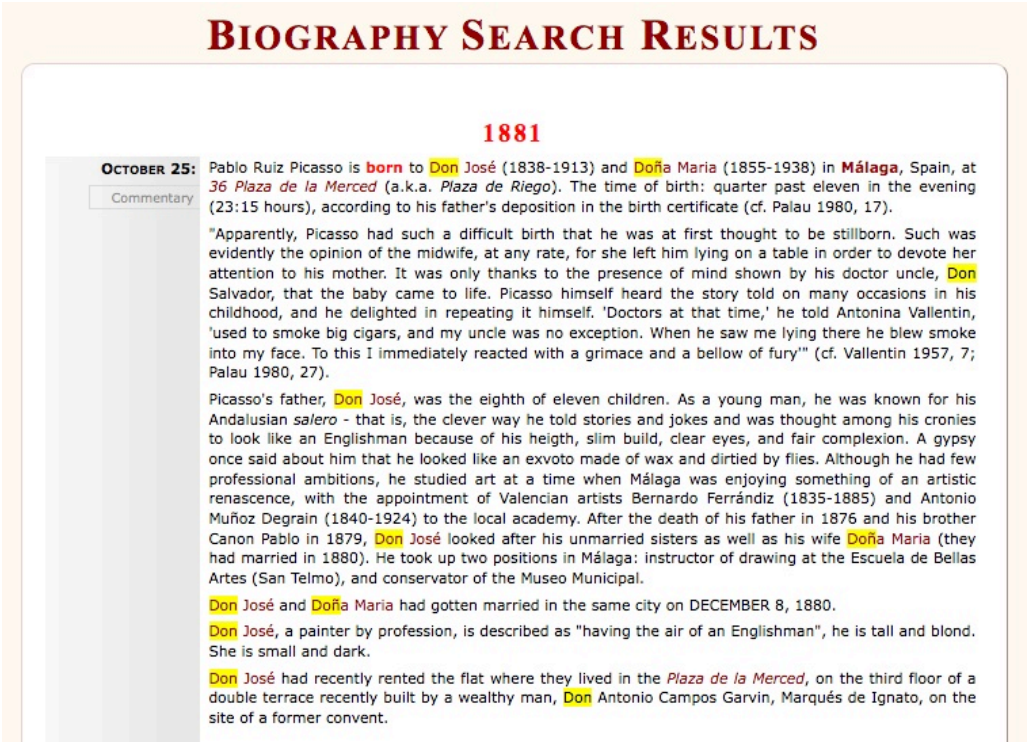
Görüntü 47: Yaşam Öyküsü (Biography) tarih seçimi düğmesi ile açılan pencere

Seçilebilecek ikinci sekmede, seçilen yıla ait yaşam öyküsünden anahtar kelime ile arama yapılabilmektedir (Bkz. Görüntü 48).

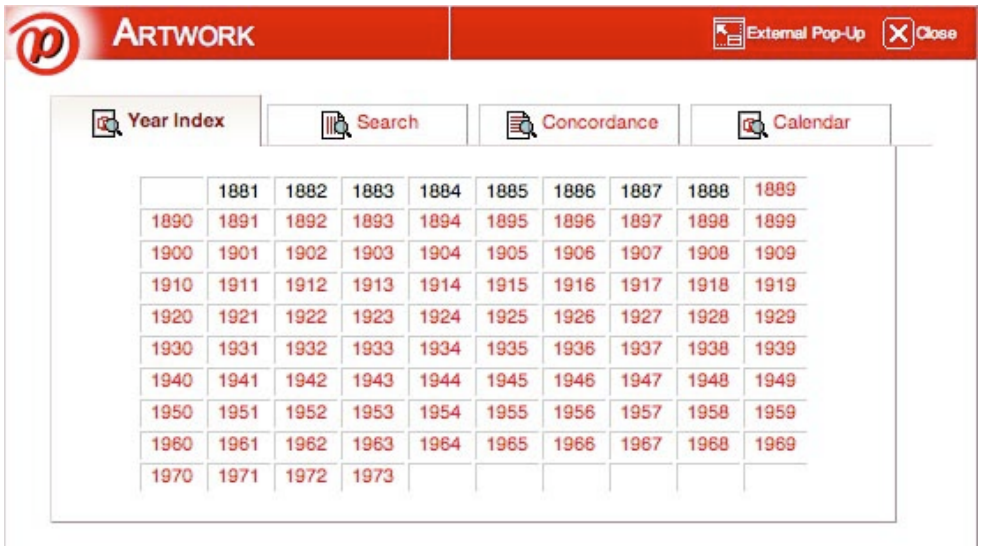
Görüntü 48:: Yaşam Öyküsü (Biography) arama penceresi

Yaşam Öyküsü kaydırmalı bir pencere halinde ekrana gelmekte, aranan sözcük sarı renk ile işaretlenmiş görünmektedir (Bkz. Görüntü 49).

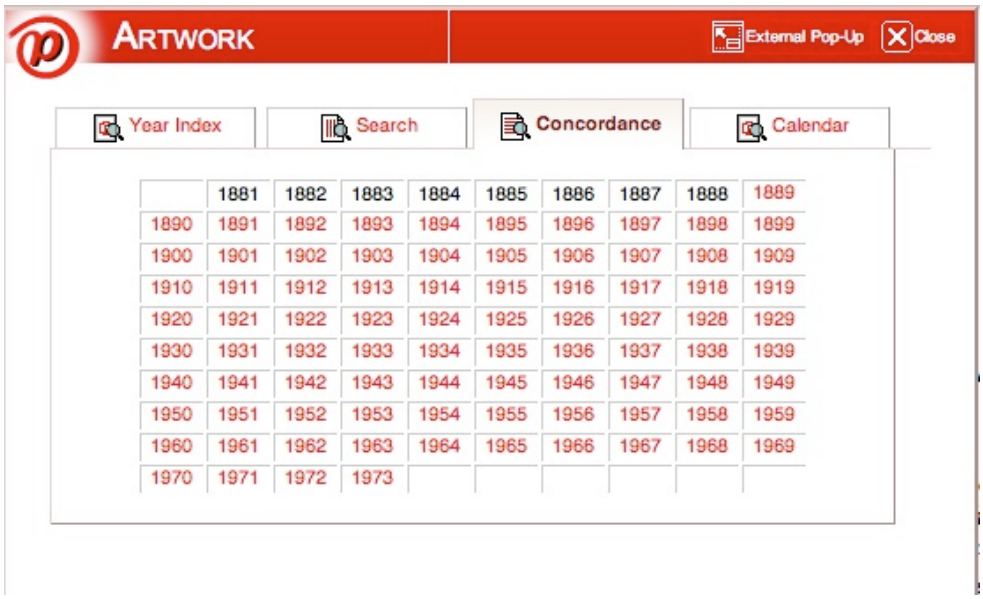

Görüntü 49: Yaşam Öyküsü (Biography) arama sonuçları penceresi

Tekrar ana sayfadaki Eserler (Artworks) seçeneğine basıldığında ekranaa eserlerin üretim yıllarını içeren bir tablo gelmekte, ilgili yıl seçilerek o yıla ait eserlere ulaşılabilmektedir (Bkz. Görüntü 50). Sırası ile diğer sekmelerde Arama (Search), Uyumluluk (Concordance) (Bkz. Görüntü 51) ve Takvim (Calendar) seçenekleri bulunmaktadır.

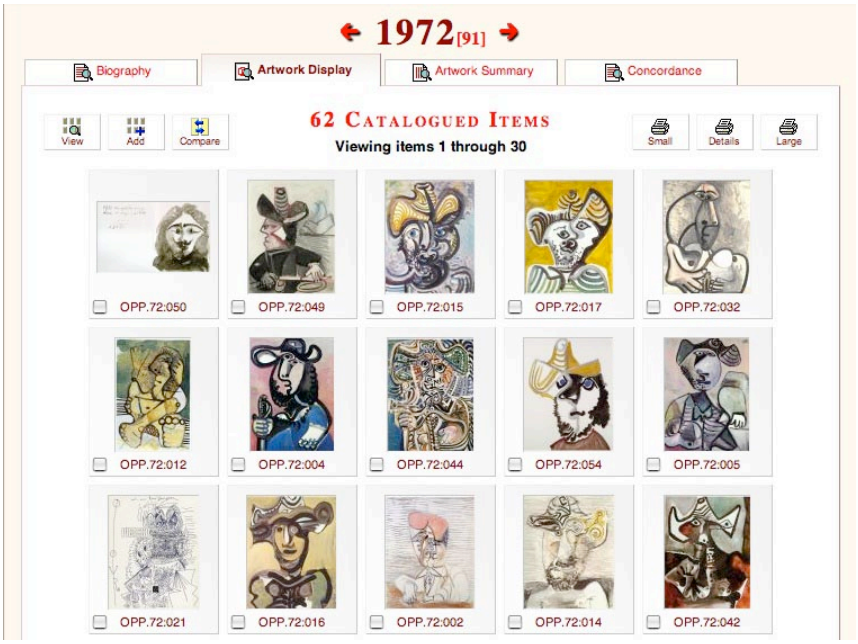

Görüntü 50: Eser (Artwork) yıl cetveli

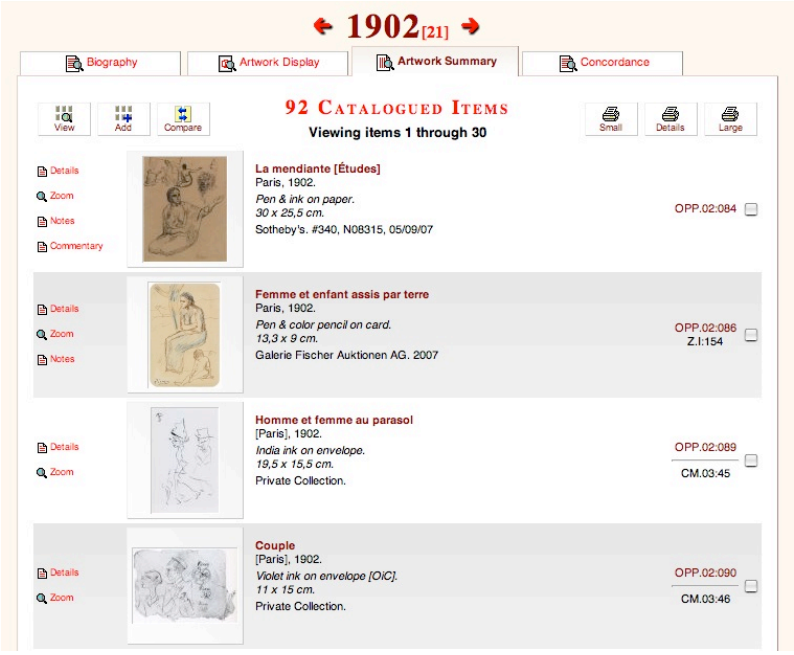

Görüntü 51: Eser (Artwork) uyumluluk cetveli

Herhangi bir eser yılı seçildiğinde karşımıza o yıla ait eserler Eser Görünüm (Artwork Display) penceresinde pul resim görüntüleri ile gelmektedir (Bkz. Görüntü 52). Üçüncü sekmede yer alan Eser Özetleri (Artwork Summary) seçildiğinde ise eserler pul resimli liste halinde görünmektedir (Bkz. Görüntü 53).

Görüntü 52: Seçilen yıla ait katologlu eserler pul resim görünümü ile

Görüntü 53: Seçilen yıla ait katologlu eserler pul resimli liste görünümü ile

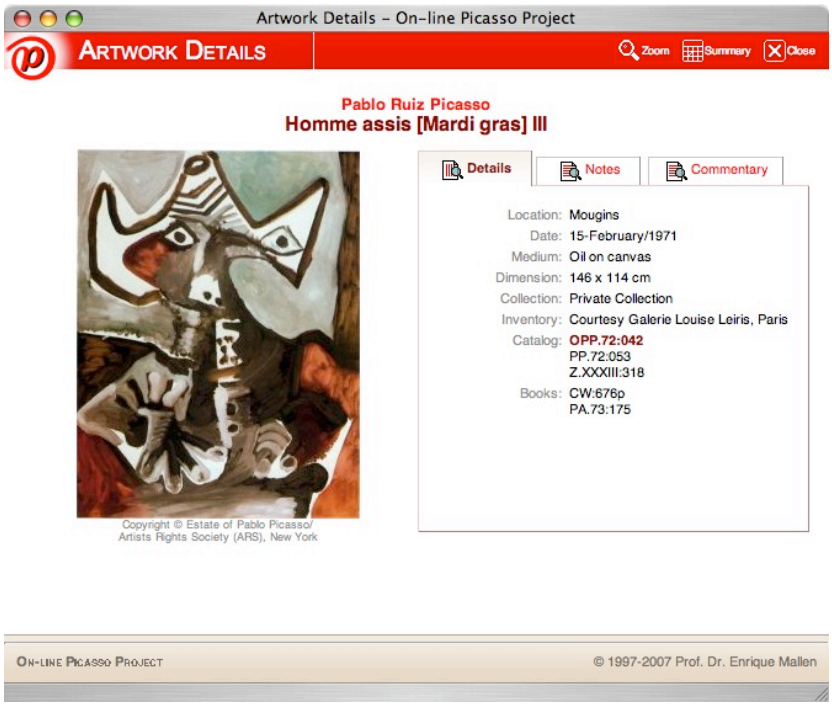
Dördüncü sekmede yer alan Kataloglu Eserler (Catalogued Items) seçildiğinde ise eserler liste halinde görünmektedir (Bkz. Görüntü 54).

#	OPP	Z	PP	P	DB	DR	Ba	B	C
1.	OPP.02:001	Z.I:121		P.I:726	DB.VII:5				
2.	OPP.02:002	Z.I:131		P.I:848	DB.VII:11				
3.	OPP.02:003	Z.I:120		P.I:732	DB.VII:3				
4.	OPP.02:004	Z.I:163		P.I:739	DB.VII:22				
5.	OPP.02:005	Z.I:123		P.I:834					
6.	OPP.02:006			P.I:727					
7.	OPP.02:007	Z.XXI:392		P.I:722					
8.	OPP.02:008	Z.I:160		P.I:731	DB.VII:4				
9.	OPP.02:009	Z.I:155		P.I:733	DB.VII:9				
10.	OPP.02:010	Z.XXI:365		P.I:741	DB.VII:19				
11.	OPP.02:011	Z.VI:478		P.I:746	DB.VII:20				
12.	OPP.02:012			P.I:751					
13.	OPP.02:013	Z.XXI:345		P.I:756					
14.	OPP.02:014	Z.I:130		P.I:758	DB.VII:15				
15.	OPP.02:015	Z.XXI:189		P.I:759					
16.	OPP.02:016	Z.I:118		P.I:760	DB.VII:10				
17.	OPP.02:017			P.I:761					C:222
18.	OPP.02:018	Z.XXI:409		P.I:766					
19.	OPP.02:019	Z.VI:296		P.I:767					
20.	OPP.02:020			P.I:770					C:245
21.	OPP.02:021			P.I:771					

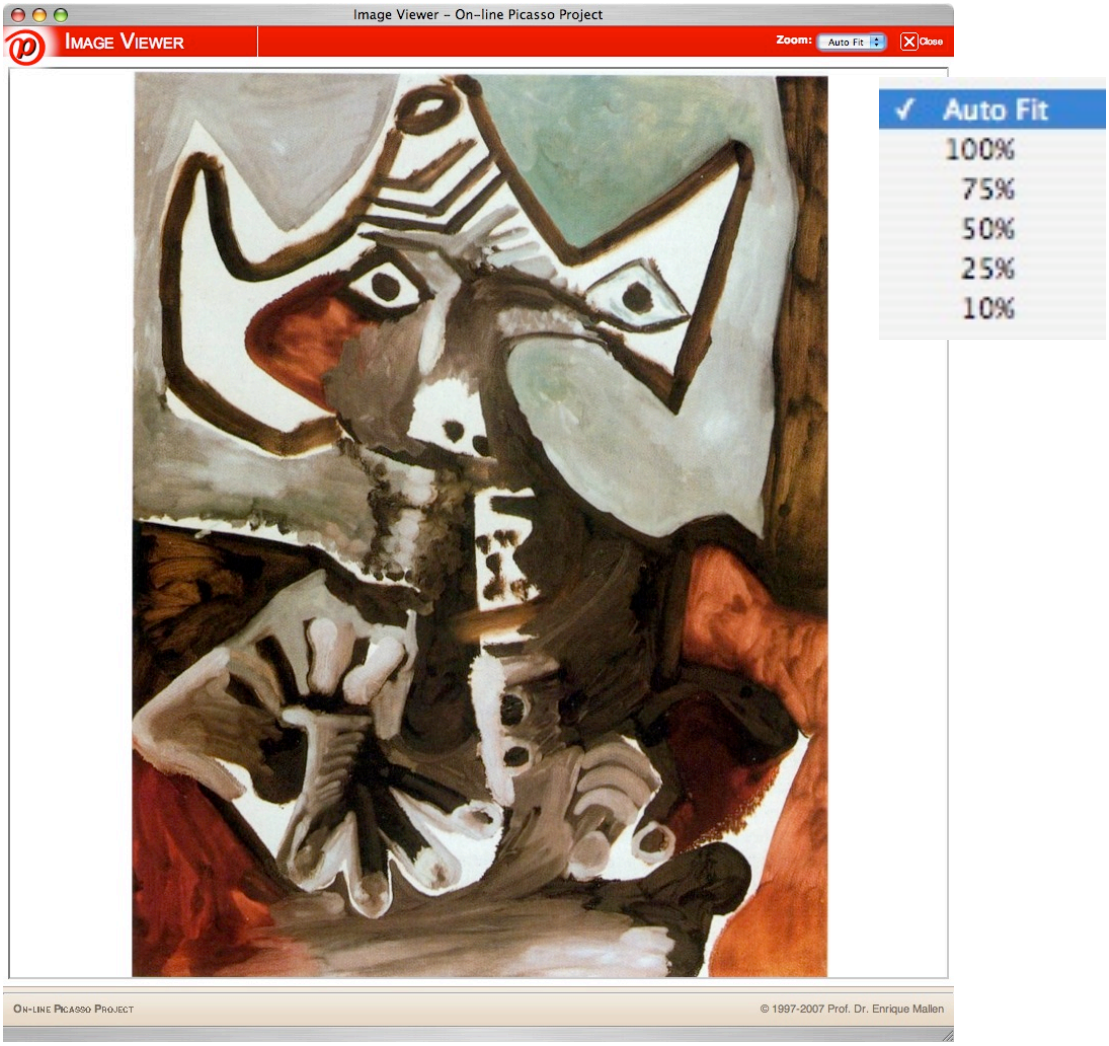
Görüntü 54: Seçilen yıla ait katologlu eserler liste görünümü ile

Yukarıda bahsi geçen her üç eser takip penceresinden de herhangi bir eser seçildiğinde o esere ait sanat eseri kartoteks bilgisi ekrana gelmektedir (Bkz. Görüntü 55).

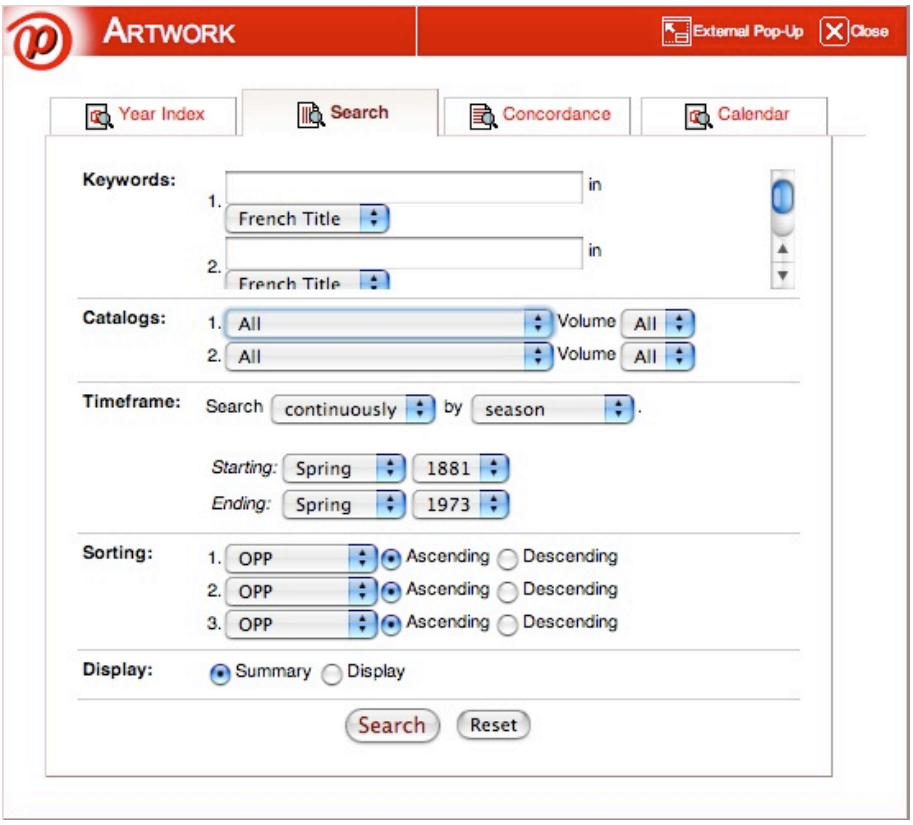
Görüntü 55: Sanat Eseri kartoteks bilgisi

Sanat eseri kartoteks bilgisi penceresinde eser öngörünümüne, ya da üst bardaki zoom düğmesine basıldığında eserin yüksek çözünürlüklü, yüzde olarak ölçeklenebilir versiyonu görülebilmektedir (Bkz. Görüntü 56).

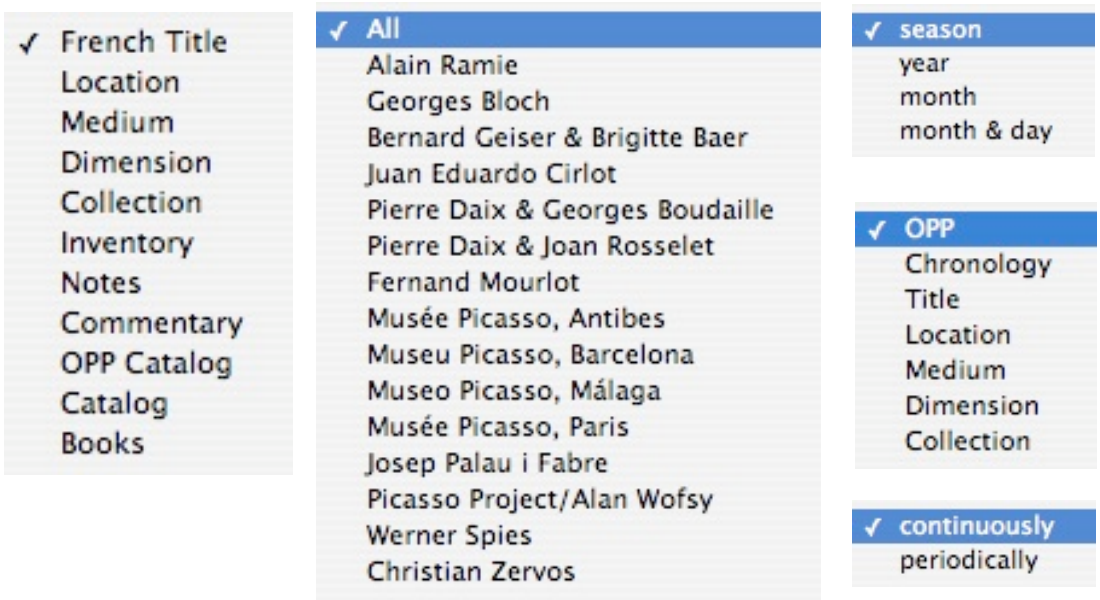

Görüntü 56: Sanat Eseri büyük görünüm ve büyütme oranları

Arama (Search) düğmesi seçildiğinde sanat eserleri için ayrıntılı arama penceresi “Artwork” ekrana gelmektedir (Bkz. Görüntü 57). Bu pencerede muhtelif basit ya da özelleşmiş arama kriterleri ile arama yapmak mümkündür (Bkz. Görüntü 58).

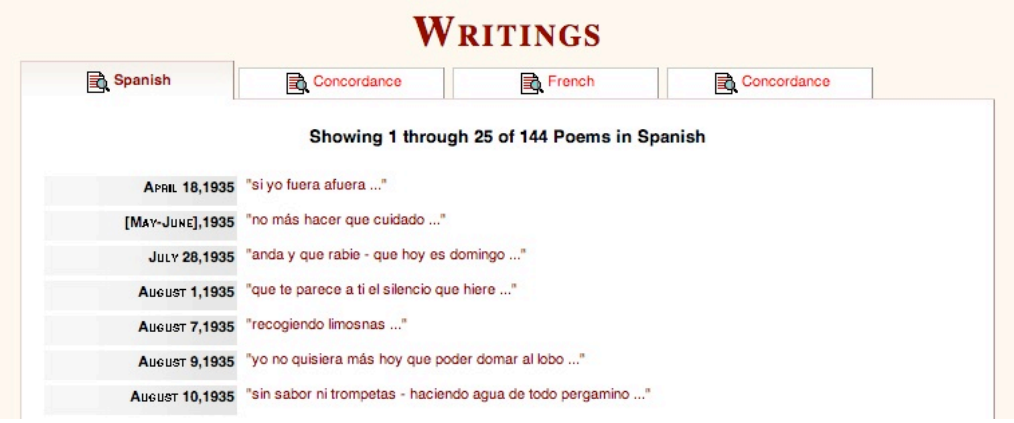

Görüntü 57: Sanat Eserleri ayrıntılı arama

Görüntü 58: Sanat Eserleri muhtelif arama kriterleri

Tekrar ana sayfadaki Yazılı Dokümanlar (Writings) seçeneğine basıldığında da benzer biçimde doküman yıllarını içeren bir tablo, diğer sekmelerde ise Arama (Search), Uyumluluk (Concordance) ve Sözlük (Dictionary) seçenekleri bulunmaktadır. Buradaki kırmızı ile işaretlenmiş aktf yıllardan biri seçildiğinde gene sırası ile sekmelerde Arama Listesi (Bkz. Görüntü 59), Uyumluluk penceresinde yazılı dokümanlar alfabetik seçim (Bkz. Görüntü 60) seçenekleri bulunmaktadır.

Görüntü 59: Yazılı Dokümanlar (Writings) listeleme

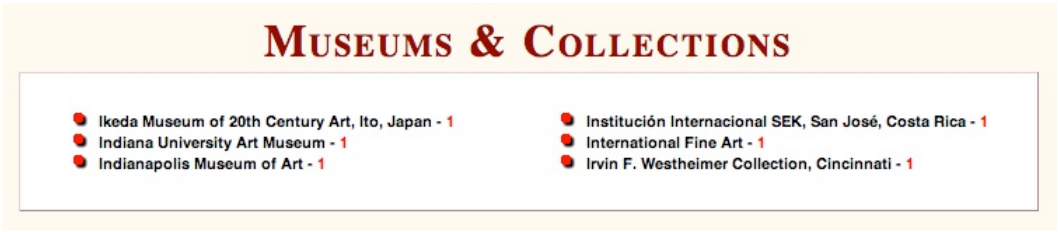

Görüntü 60: Yazılı Dokümanlar (Writings) alfabetik seçim

Ana pencereden ulaşılan Koleksiyonlar (Collections) alfabetik gruplama ve Arama (Search) seçeneklerini içermektedir (Bkz. Görüntü 61). Alfabetik gruplama seçildiğinde ilgili müze ve koleksiyonların listesi ekrana yansımaktadır (Bkz. Görüntü 62).

Görüntü 61: Koleksiyonlar (Collections) alfabetik gruplama

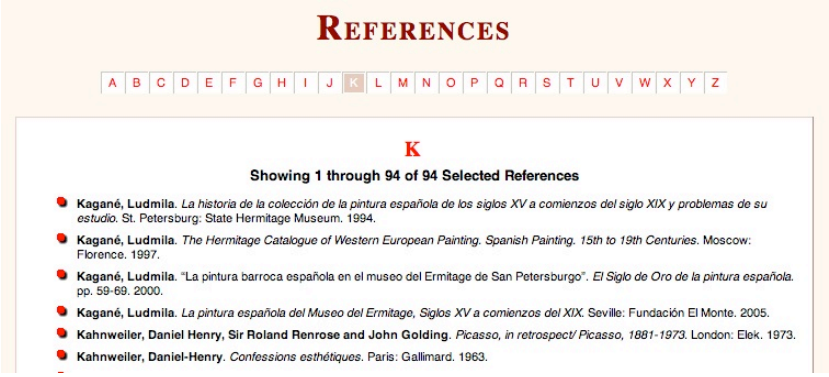

Görüntü 62: Eserlerin bulunduğu müze ve koleksiyonlar

Ana pencereden ulaşılan Başvuru Kaynakları (Referances) gene alfabetik gruplama ve Arama (Search) seçeneklerini içermektedir (Bkz. Görüntü 63). Alfabetik gruplama seçildiğinde ilgili referansların listesi ekrana yansımaktadır (Bkz. Görüntü 64).

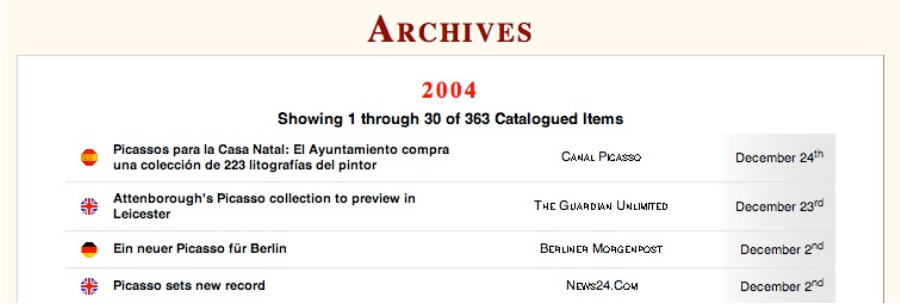

Görüntü 63: Referanslar (Referances) alfabetik gruplama

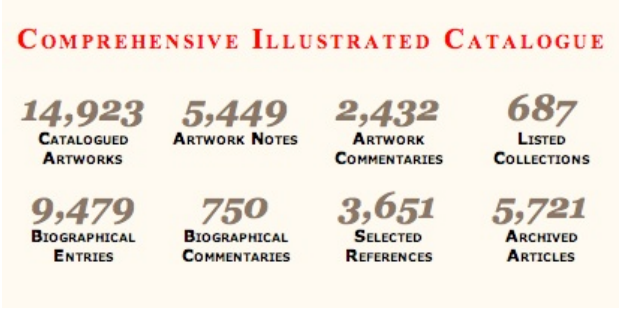
Görüntü 64: Referanslar (Referances) alfabetik gruptan seçim

Son olarak yine ana pencereden ulaşılan Archives (Belgelikler) gene alfabetik gruplama ve Search (Arama) seçeneklerini içermektedir. Alfabetik gruplama seçildiğinde ilgili belgeliklerin listesi ekrana gelmektedir (Bkz. Görüntü 65).

Görüntü 65: Seçilen yıla ait belgelik

Online Picasso Project sürekli büyüyen bir sanal müzedir. İlk görüntülerin alındığı Aralık 2007'den Ağustos 2008'e kadar müze durmadan büyümeye, içerik sayısını arttırmaya devam etmektedir (Bkz. Görüntü 66).

Görüntü 66: Online Picasso Project Ağustos 2008 rakamları

3. BÖLÜM: ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ

3.1. ÂBİDİN ELDEROĞLU HAKKINDA

Âbidin Elderoğlu Cumhuriyet Dönemi Türk Resim Tarihinin en önemli ressamlarından biridir. Elderoğlu kendine özgü ve hiç bir ekole bağlı olmayan bir sanatçı olarak bilinse de, artık günümüzde son dönem eserlerinin, yaşadığı dönemde özellikle New York ve Paris'de ortaya çıkan Soyut Dışavurumcu Akımı ile benzerlik gösterdiği ileri sürülebilmektedir.

3.1.1. Âbidin Elderoğlu'nun Özgeçmişi

Âbidin Elderoğlu 1901'de Denizli'de doğmuştur. Annesi ve babası Kafkasya Türklerindendir. Babası kuyumcudur. Dini inanışa göre resmin put sayıldığı o günlerde Osmanlı İmparatorluğu'nun küçük bir kenti olan Denizli'de çocukluğu ve ilk gençliği sırasında gerçek resim sanatıyla karşılaşma ve bu konuda eğitim alma olanağı olmamıştır. Üstelik ailesi ve çevresi de resimle uğraşmasına karşı çıkmıştır. Buna karşın o büyük bir inançla resim yapmaya karar verip, 1923'de Cumhuriyetin ilânıyla birlikte İzmir Öğretmen Okulu'nda resim bölümüne girmiştir. Sonradan, sanat ortamına daha yakın olmak düşüncesiyle kaydını İstanbul Öğretmen Okulu'na aktarmıştır. Buradan resim öğretmeni olarak mezun olup, İzmir okullarında göreve başlamıştır. Türk Eğitim Derneği'nin verdiği bursla 2 yıllığına Paris'e gitmiştir. 1930-1932 yıllarında Akademi Julien'de, ilk olarak Albert Laurens ve daha sonra Andre Lhote ile çalışmıştır. 1932'de yine İzmir'de, bu kez Öğretmen Okulu'nda çalışmaya başlamıştır. İzmir'de çeşitli okullarda resim ve sanat tarihi öğretmenliği yaptıktan sonra, 1954'de emekliye ayrılıp, ölümüne kadar yaşayacağı Ankara'ya yerleşmiştir.

Hayatı boyunca yurt içinde açtığı 20 kadar kişisel serginin yanında birçok karma sergiye katılmıştır. Yurt dışında da 1961'de Madrid'te, 1964'de Paris'te ve 1975'de Venedik'te kişisel sergiler açmıştır. Her yıl düzenlenen geleneksel "Resim ve Heykel Sergisi" yarışmalarında bir birincilik ve bir de ikincilik almıştır. Devlet ya da özel sektör desteği olmaksızın salt kendi çabası ile uluslararası üç biennale katılmış ve üçünden de en büyük ödülü kazanmıştır. Bunlar sırasıyla: Sao Paolo'da (Brezilya) Onur Ödülü (1963), Tahran'da (İran) İmparatorluk Büyük Ödülü (1966) ve Cagnes-sur-Mer (Fransa) Ulusal Ödülü'dür (1972).

Eserleri Ankara, İstanbul ve İzmir'deki Devlet Müzelerinde sergilenmektedir. Ayrıca yurt dışında Milano-Pagani Modern Sanatlar Vakfı'na ait Legnano Müzesin'de (www.museopagani.it) (Bkz. Görüntü 67) kendisine anı duvarında ham çimento üzerine imzası attırılmış, teşhirdeki iki büyük yağlıboya tablosu yanında 100 civarında suluboya, guaj resmi ve deseni de müzenin arşivine alınmıştır. İspanya, İtalya, Almanya, Amerika'da, özel koleksiyonlarda resimleri bulunmaktadır.

Görüntü 67: Pagani Modern Sanatlar Vakfı'na ait Legnano Müzesi Ana Sayfası

Özel siparişle meydana getirdiği goblen halı desenleri Belçika'nın ünlü "Gaspar de Wit" (www.dewit.be) goblen atölyesinde dokunmak üzere kataloglanmıştır (Bkz. Görüntü 68).

Görüntü 68: Gaspar de Wit Ana Sayfası

Elderoğlu yaşamı boyunca akademik kültürün en güzel örnekleri olan figüratif resimden soyut sanatın en cesur örneklerine kadar çok kapsamlı bir sanat macerası yaşamıştır. Doğa ile soyut arasındaki bu basamak basamak geçişler sırasında, birçok eleştirmenin de fikir birliği içinde olduğu gibi, sanatının her basamağında mükemmeli yakalayabilmiştir.

Elderoğlu öğretmenliği, yazıları ve bizzat sanatıyla İsmail Altınok, Cavit Atmaca, Şadi Çalık, Şeref Bigalı, Sühendan Fırat, Muhsin Gürok, Vedat Mavitan, Metin Orhun, Nail Payza gibi birçok sanatçıyı etkilemiştir.

Aşağıda Âbidin Elderoğlu hakkında uluslararası basında ve bazı kaynaklarda çıkan çeşitli kritiklerden alıntılar sunulmaktadır:

> Sizin uyumlu ve gelişmiş yeteneğiniz, kanınızdaki çok özel Türk stilini ve saflığını koruyor. (Cassou, 1954, Paris)

> Tabiata en çok bağlı kaldığı sıralarda bile sembolik konuları tercih etmiş olması, Elderoğlu'na sanat hayatınınn başlangıcından beri kompozisyonda ve inşacılıkta ustalaşma imkânı vermiş. Yıllar geçip resimleri soyutlaştıkça, bu ustalığın değeri kendini daha çok belli ediyor. Birçok yeni ressamlarda görüldüğü gibi, tabiattan bir silkinişte kurtulma gayreti yok Elderoğlu'nda. Elderoğlu'nun sanatında soyutlaşma, tabiatı, yıllar boyunca, acelesiz, adım adım sadeleştirme yoluyla sağlanan bir oluş... (Ecevit B., 1956, s1)

> Âbidin Elderoğlu'nun sanatında başlıca iki temel öğe göze çarpıyor: Eşyaya tutkun bir insanın duyarlılığı ile halı ve duvar süslerindeki S kıvrımlı klasik Türk uslubundan yararlanan planlı bir teknik. Suluboyalarında olsun, yağlıboyalarında olsun dikkati en çok üzerine çeken ikinci özelliği ise, ele aldığı konunun bir insanı, bir manzarayı ya da soyut bir biçimi anımsatmasıdır. Formasyonunu Paris'te tamamlamış sanatçı kendi yurdunun malzemesiyle Avrupa zevkini kaynaştırıp özgün bir uslup yaratmıştır.
>
> Club Urbis, sizlere sınflandırması çok güç, bağımsız bir sanatçıyı sunuyor. Kimileri, kimi resimlerindeki sembolizmin gününün geçtiğini öne sürebilir. Ama bunun hiç önemi yok. Gelin, biz onun yarattığı plastik dilini, kullandığı öğelerin yalınlığını, oynak tazeliğini ve ölümsüz Doğudan aldığı sanat ve duygu mirasını bizim duygularımıza çevirmesindeki becerisini hayranlıkla izleyelim: (Quesada, 1961, s12)

> Elderoğlu'nun resimleri çok değişik stilde, dramatik eserler. Arap harflerini andıran orijinal buluşlar. Beni çok şaşırttılar. Türk çeşnisi seziliyor bunlarda. Sanatçı asıl stilini bunlarda bulmuş. (Hoffman,1963)

Demek güzel resimler sadece Paris'te yapılmıyormuş.
(Goetz, 1964)

Âbidin Elderoğlu, düşgücümüze masallar anlatan doğunun eşiğinde, Ankara'da yaşıyor ve çalışıyor. Ortaya 'Doğu nedir?' diye bir soru atıldığında, orada çalışıp yaşayan ve günün yorumlarına karşı duyarlı olan ve buna uymak için çırpınan çağdaş bir sanatçı için binlerce tehlikenin kol gezdiği bir yerdir diye tanımlamak gerek.

Elderoğlu, büyülü bir güce sahip olup, müzikal bir alan içinde temiz bir fantezi ile masalların özüne ulaşarak bütün bu tehlikeleri yenebilmiştir.

Elderoğlu, hiçbir zaman Türk sanatının eski izlenimlerini taklitle yetinmemiştir. Bu şekilde kabul edilebilecek bir soyutlama kolaylıkla 'manierizme'e kayabilir. Kendisi bir süre Paris'de Albert Laurens ve Andre Lhothe ile çalışmıştır. Bunun için yurdunun ve çevresinin antik kalıntılarına, bugünki sanatta var olan yeni, bilimsel, zengin ve sinirli duygululuğu ekleyebilmiştlr.

Demek ki Doğu masalı uzaklarda bir efsane gibi kalmaktadır. Yalnız çizgilerin, biçimlerin ve ve renklerin müzikal anlamı ile ritmik ifadesinin kâh kuvvetli kâh hassas, çok esnek olan bir eriyişle karşılaşmaları yaşar ki, burada yeniliğin niteliği onun eserlerinin sırrıdır.

Elderoğlu ince ruhlu bir ressam. Kendi sanatının ve malzemesinin gerçek efendisidir. Bir sultan gibi imza atıyor. Kendi ülkesi ile tarihsel ilişkim dolayısıyla Venedik'te ona mutlu bir karşılama yapabilmeyi umarız. (Perocco, 1965)

Âbidin Elderoğlu, yaşlı bir Türk ressamı. Ancak birçok deneyimi aşmış. Sihirli bir güce sahip olan Elderoğlu. kendisine özgü bir resim yaratmıştır. Tuval üzerine anlamlı büyük çizgiler çiziyor. Doğuştan esinle dolu Doğu'nun dekoratif ve ağırbaşlı efsanevi yazısına bilinçli bir ışın vermiş. Denilebilir ki, böylece yeni bir esin kaynağı meydana getirmiş; yadsınamaz bir beceriyle Doğu'yu Batı'yla kaynaştırmıştır. (Rizzi, 1965)

Doğu'nun efsanesi ile Batının kültürü gerçek olarak Türk ressamı Âbidin Elderoğlu'nda en yakın noktasını bulmuştur. Avrupa resim sanatının tipik motiflerine salt bir dekorasyondan çok sembolik olan bir grafinin gerekli ve gizem dolu bir fon vermesine yarayan çok değerli bir nokta bu...

Çoğu kez vlrtiozlteye ulaşan ve tüm kompozisyonlarında yer alan renk heyecanları da bundan ileri geliyor. Çok deneyimli bir teknik ile ince duygululuk, sanatçının kendisine özgü belirsiz ve gizemli bir ölçüyle, icattan çok düş gerçeğine dayanan bir dünyayı sunmasına yardım ediyor.

Objektif bir ortamın okunaklı olduğu yerlerde bile herhangi bir şeyin asıl anlamı, ideal bir yerleşim bulabilmesi için bütün esasını yitirebilir. Âbidin Elderoğlu'nun sanatı tipik bir konuşmaya benzer. Onu iyice anlayıp iyice kavrayabilmek için yavaş yavaş ve çok dikkatli izlemek ve söylediklerinin doğru anlamlarını yakalamak gerektir. (Gigli, 1965)

Devamlı yeniyi arayan kendini aşma çabaları ve her zaman genç kalan duyarlılığıyla Ankara'da oluşan sanat ortamında ve Türk Resminde taze bir kan ve yeni bir nefes olma durumunun ölümünden 9 yıl geçmesine rağmen sürmekte olduğu yadsınamıyacak bir sanatçıydı. Tavır ve eğilimi nasıl olursa olsun ancak yeni özgünlüklerle kendine gelecek bulabilecek olan resmimizin, Türk Resminin örnek bir sanatçısı bir özgün kişiliğiydi Âbidin Elderoğlu. (Zahit Büyükişleyen, 1983)

...Elderoğlu'nu anlamak hem güç ve hem de kolay. Onun en azından 7-8 yıllık san'at gelgitini bilmiyorsanız zorluk çekersiniz eserleri önünde... Ama az çok tanıyanlar için Elderoğlu giz olmaktan uzak, bir modern şairdir, bir atonal müzik ustasıdır. (Abaç 1973)

...Ölümünden az önce Devlet Güzel Sanatlar Galerisi (Ankara) da açtığı özel sergisinde (son sergi. 1974) sanatının savunucusu olarak, sergilediği eserlerinin müzikaliteleriyle göze hitap eden bir güçlülük yarattığı inancı içinde (Bendeki Ben)i simgeleyen ilginç bir sanat olayı yaratmıştır. (Epikman, 1974)

Ahmet Âbidin Elderoğlu, her sanatçıya nasip olmayan şerefleri tuvallerine aktarmasını bildi. Artistik kuvveti yanında, birden anlaşılması mümkün olmayan, fakat kendisini tanıdıktan sonra, bir daha ayrılamayacağınız mahzun, bir cazibe ve yüksek bir zeka sahibi idi. Zeka ve espri, onun sanatının örgüsüdür. O, sanatın ölmez, solmaz ve sönmez kanunlarında dolaştı durdu. O'nun hayatı budur. Eserleri tabiat kanunları ve sırlarının ufkunda yükselir. (Bigalı, 1975)

Elderoğlu, sanat içgüdülerinin örnekleri olan ilk çalışmalarında yeteneğini ve sezgilerini ortaya koyar. Andre Lhote Atölyesine dek sanat eğitimi süresince araştırıcı ve özümlemeye hazır kişiliğinin kanıtı olan, çeşitli eğilimleri içeren resimler yapar. İçindeki Doğu-Batı ikileminin çelişkisi ile teknik yetkinliğe ulaşabilme çabaları arasında sınır tanımaz deneylere girişir.

Önceleri simgeci-sembolik yapıtlar veren Elderoğlu sonraları renk ve biçimde karşıt değerlerin uyumunu denemiş, "Fauvist" ataklar yapmış, açık-koyunun etken gücüyle bilinçaltının verilerini soyutlamış, sonunda simgeci anlatımım çağdaş boyutları içinde kişiliğini bulmuş ve geliştirmiştir. Figüratif soyutlamalarında görülen dinamik ve ritmik kompozisyon anlayışı keskin ve sert görünüşlü çizgilerle ve zengin renk geçişleriyle bütünleşir. Elderoğlu Türk kaligrafi sanatının etkisinden yola çıkarak üslubunu geliştirmedi. Tersine, üslubunun biçimlenmesi sonucu kaligrafi ile buluştu. Türk resmi içinde Elderoğlu, gelenekle çağdaş yorumun başarılı birleşimini gerçekleştiren ilginç ve yaratıcı bir sanatçı, ulusal resmimizin değerli bir ustası olarak her zaman anılacaktır. (Erbil, 1989)

Âbidin Elderoğlu'nun sanatı giderek gerçeğin fantastik özünü keşfetmiştir. Onun resimlerine soyut biçimler olarak bakamayız. Son yıllarında resmini anlatırken "... yeni bir kaos yaratmak istiyorum." demişti. O ancak ruhla algılanabilen, cisimlerin, kütlelerin, sınırların henüz

oluşmadığı öze ulaşmaya çalışmış, tarifsiz bir sonsuzun hareket halindeki şeklini, rengini ve sesini yakalamıştı. Varlığın görsel ifadesini kütlenin ağırlığından, yerçekiminden kurtararak, sürekli oluşum halindeki öze has müziği resmetmek istemişti.

Elderoğlu'nun resminde insanmerkezci yaklaşımdan kozmik sezginin evrenselliğine ulaşan bu süreç batı kültüründe 1960'larda doğu felsefesinin etkin olduğu yıllara rastlar. Bu Elderoğlu'nun uluslararası sanat spektrumunun içindeki duyarlılığının kanıtıdır.

Elderoğlunun bu eserleri 20. yüzyıl sanatında kültür sınırlarını aşan bir düzeydedir. (Erzen, 1999)

Elderoğlu'nun resimlerinin bazıları geleneksel sanatımızın ürünleri olan tuğraları, mühürleri, hat levhalarını, yüzey süslemelerini anımsatabilirler. Ancak o sığ bir biçim aktarmacılığına düşmediği gibi, resimlerinde plastik yoğunluktan yoksun bir yüzey nakışçılığının izlerine de rastanmaz. Usta bir fırçayla saydam bir boya sürülüşüne bağlı yazısal biçim ve çizgi öğeleri O'nun resimlerinin plastik örgüsünü oluşturur. Saydam bir boya katmanının oluşturduğu gizemsel atmosfer izlenimini uyandıran yüzeyler üzerindeki yazısal öğeler derinlik etkisini daha da güçlendirirken, biçimler sanki Calder'in mobillerinin bir müzik eşliğindeki kıpırdanışlarını çağrıştırırlar. A. Elderoğlu'nun resimlerinin doğulu bir insan duyarlılığının izlerini taşıdığında kuşku yoktur. Yetiştiği kültürel çevre doğal olarak O'nun plastik algılama anlayışını biçimlemiştir. Ondaki soyutlama eğilimi sanılabileceği gibi geleneksel Türk sanatlarından çıkarak uyarlamaya dayanan bir anlayışla varılmış bezemeci soyut değil, kaynağını doğa incelemesinden alan ve sanat sorunlarının irdelenmesi sonucunda varılmış bir düşüncenin ürünüdür. (Gençaydın, 1999)

Sürekli arayışları ile birlikte sürekli buluşları koşutluğu söz konusu olan sanatçı sayısı her dönemde sınırlı kalmış, ama onlar dönemlerine damgalarını vuran sanatçılar olmuşlardır. Âbidin Elderoğlu bu nitelikte bir usta. Onu yakından tanıyan, onun resim serüveninin sürekli değişim-gelişim sürecini izleyen kişinin; bu alçak gönüllü, ama sanatından ödün vermeyen ustaya saygısı giderek artıyor.

Âbidin Elderoğlu'nun resmi, çağdaşlaşan Türk resim sanatındaki arayışların, oluşturulmak istenilen düşünsel tabanın, yaratılmak istenilen sentezin tüm endişelerini taşır. Çağdaş bir Türk resim sanatının oluşumu için gerekli soru-yanıt resimler üretimi Elderoğlu açısından vazgeçilmez bir amaçtır. Elderoğlu ürettiği her resmi gerçekte bir resim problemi olarak ele almış sayılı sanatçılardan biridir. (Gönenç, 1999)

... Kısacası Berkel soyut değil soyutlamacı, Anlı soyut resme bir akım doğrultusunda dokunup çekinen, Turan linear bir soyut resimden yana olurken Elderoğlu soyut resmi kendi iç tartışmaları, dinamikleri ve daha da önemlisi iç çatışmaları, dinamikleri ve bütün bunların üstüne oturduğu iç filozofisiyle başından sonuna kadar bir anlayış doğrultusunda geliştirmiştir. Ne var ki o anlayışın tekdüze ve linear olduğunu söylemek mümkün değildir. Aksine arayan, birleştiren, ancak kendi rasyonelini bütün aşamalarda ortak bir payda olarak tutan bir resimdir bu. Bu nedenle son derece özgün ve evrensel değerlere sahiptir.

Akımlardan etkilenmemiş, onlarla etkileşim içine girmiştir. Diyalektiktir. Rasyonel ve radikaldir. Hepsinin ötesinde de idealisttir ve ekspresyonisttir, ki bu son saydığım özellikleri kendisini Türk resminde başlıbaşına bir çizgiye getirmektedir. (Kahraman, 1999)

Bizim yakın dönem resmimizde sorunsallık kavramı (problematique), daha çok Batı kökenli akımların ve eğilimlerin kavranıp uygulanmasıyla eşdeğerli bir adaptasyon olarak algılanmış, bu uyumu göstermenin ölçütleri ise Batı ile aramızdaki yenilik açığını kapatmaya yönelik çabalar açısından değerlendirilmiştir.

Âbidin Elderoğlu bağnazlığa kapılmadan, Batı resmi karşısındaki duyarlık birikimlerini ihmal etmeden, kaynakları bütün olarak görmüş ve gösterebilmiş, kendisinden beklenenleri kişisel çözümler planında yansıtabilmiş bir sanatçı örneği oluşturur. Bu sanatçı örneğinin ortaya çıkış gerekçesi, öncelikle teknik ve estetik sorunların çok geniş bir platform üzerinde deneysel yöntemlere bağlı olarak serilip çözümlenmesine dayanır. Sonra da bu temel formasyonun sanatsal idealleri gerçekleştirmeye dayanarak teşkil edecek özgün biçimsel olanakları hangi doğrultularda aramanın daha doğru olacağı yolundaki seçeneklerin ayıklanması işlemine bağlanır. (Özsezgin, 2000)

Türk resminin kilit taşlarının bir halkası "Âbidin Elderoğlu" ismi. "Yenilik" kavramını sanatının temeline yerleştiren sanatçı, 1901-1974 yılları arasına sığan yaşamının her karesinde, bu tutumunu resminin "öz" sorunu olarak izleyiciyle paylaştı. Bu nedenledir ki, Türk resminde onun için söylenecek sözümüz çok... Sanatçının çalışmalarında yaşadığı toprak parçasının doğa elemanlarından ve kültür katmanlarından kesitler buluyoruz. (Şener, 2002)

Hiç tereddütsüz söylüyorum: Âbidin Elderoğlu, çağımızın en büyüklerinden biri. Öncü bir sanatçı. Büyük potansiyel. Saklanması, duyurulmamasındaki mantığı anlıyamıyorum. Böyle bir ressam bizde olsaydı, adına enstütüler kurulur, akademiler açılırdı.

Bu büyük sanatçı karşısında derin hayranlığımı belirtirim. (Kaush, 1984)

3. 1. 2. Âbidin Elderoğlu'nun Sanat Yaşamı

1930'larda yaptığı resimler Fransız ve Venedik okullarını anımsatır. Daha sonraki figüratif resimleri ise Barok kıvrımların dinamizmi ile Türk bezeme sanatındaki aeöS" kıvrımları yapan lâle motifinin sentezini taşır. Bu dönemde, paletinde kırmızı-yeşil kontrastını kullanmıştır (Bkz. Görüntü 69).

Görüntü 69: Âbidin Elderoğlu-Lâle 1938 55 x 46 Yağlı Boya, Tuval Üzerine

1940'larda Elderoğlu'nun resminde, Anadolu'nun parlak güneşinin meydana getirdiği açık-koyu lekelerden esinlenen yeni bir kompozisyon anlayışı yer almıştır. Bu dönemde kompozisyonlarındaki en önemli öğe ışık ve gölgeye dönüşmüştür. Renkleri keskin bir biçimde iki gruba ayrılmıştır: Koyu renkler ve açık renkler (Bkz. Görüntü 70).

Görüntü 70: Âbidin Elderoğlu-Muş 1949 46 x 56 Yağlı Boya, Tuval Üzerine

1950'lerde kendine özgü bir serbest el tekniği geliştirmiştir. Bu teknik ile Elderoğlu resimlerinde iki kademeli bir sistemle soyutlamaya gitmiştir. Resimlerini ışık ve gölgeye benzeyen siyah ve beyaz resimler olarak tasarlamıştır (Bkz. Görüntü 71). Gölgedeki koyuluğun koyu renklerle ve ışıktaki parlaklığın açık renklerde toplanmasıyla bir yüzey soyutlaması mümkün olmuştur. Kuyumcu olan babasının bir gümüş işçiliği olan savat tekniğinin bezemeciliğinden esinlendiği söylenebilir.

Görüntü 71: Âbidin Elderoğlu-Resim A 1956 72 x 60 Yağlı Boya, Tuval Üzerine

1950'lerin ortalarına doğru Elderoğlu'nun resminde yeni bir öğe daha belirmiştir. Doğu Sanatının fırça kullanım mükemmeliyetini, kontür ve alan yüzey bilgisiyle sentezini gerçekleştirmiştir. Doğaçlama kontürler bir yumaktan rastgele boşalan ipi andırmaktadır. Bu tasarımlar insana var olan evrenden zaten tanıdığı objeleri anımsatmaktadır (Bkz. Görüntü 72).

Görüntü 72: Âbidin Elderoğlu-Işık 1957 60 x 73 Yağlı Boya, Tuval Üzerine

Daha sonraları Elderoğlu'nun bu kapalı kontürleri parçalanarak, kalınlaşarak kaligrafik bir karaktere dönüşmüştür. Zaman zaman Türk Sanatının bir parçası haline gelen Arap harflerini anımsatmış, zaman zaman da Çin yazısını çağrıştırmıştır (Bkz. Görüntü 73).

Görüntü 73: Âbidin Elderoğlu-Yuva 1963 (Sao Paolo Onur Ödülü)

1960'lar sanatçının düşünde yarattığı bilinmeyen fantastik evrenin yıllarıdır. Bu dönemdeki resim çalışmalarında saf sarı, kırmızı ve maviye, siyah-beyaz kontrastlığı eşlik etmiştir (Bkz. Görüntü 74).

Görüntü 74: Âbidin Elderoğlu-Başka Dünya 1966 (Tahran Biennali Şah ödülü)

Son dönem resimlerinde objeler suda ya da evrenin boşluğunda yüzen sanal yaratıkları andırmıştır. Bu resimlerde kimi kez sadece tek bir rengin yetkinliği, kimi kez her türden rengin ağırlığı görülmektidir. Kimi kez de değişik görünümdeki bir renk, resmin bir köşesinde sürpriz olarak karşımıza çıkmaktadır (Bkz. Görüntü 75).

Görüntü 75: Âbidin Elderoğlu-Şimşek 1969 96 x 146 Yağlı Boya, Tuval Üzerine

Elderoğlu son yıllarında birçok goblen (duvar halısı) tasarımı yapmıştır. Bu tasarımlarda son resimlerinde olduğu gibi sanal, fantastik bir evren daha yoğun bir biçimde göze çarpmaktadır. Renkler çok canlı ve çarpıcıdır (Bkz. Görüntü 76).

Görüntü 76: Âbidin Elderoğlu-Goblen Deseni

Âbidin Elderoğlu 1973 yılında Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde son kişisel sergisini açmış ve kendi özgün sanat görüşü konusunda "Benim Sanatım" başlıklı kısa deklerasyonunu yayınlamıştır.

"Benim Sanatım

Benim sanatım, resim sanatının soyutluğunu sağlamak amacıyla müzikteki seslerin, işlevlerine göre uygulanmasına koşut olarak renk, biçim, açık-koyu ve yarım koyuluk gibi plastik öğelerin etkinliklerine dayatılmış ve böylece oluşmuştur. Resimlerim neden ve konu aramaya kapılmadan gözle dinlemek içindir.

Sorun, konudan sıyrılmak, konusuz plastik bir müzikalite sağlamaktır. Amaç bir kaos yaratmaktır. Buysa, eşyayı bu yolda uygulamak, örgütlemek, onlara bir görev vermek ya da bu görevlere uygun etkin plastik elemanlar yerleştirmektir. Günümüze kadar, konu ile oluşmuş ve gelişmiş bir sanat dünyası bulunuyordu ve biz onlara hayranlığımızı beslemişsek de, bu duygusal değer salt konuya dayanmış değildir. Konu, gerçek sanat duygusunu ve anlayışını zayıf düşürüyor. Sanatın kendine özgü saf duygusallığı özgür kalamıyor. Gövdenin ağırlığı daha yükseklere uçmaya engel oluyor. Ben bunu böyle gördüm ve öyle anladığım için bu yolda çabalamayı inançla sürdürdüm.

Güzellik ve sanat duygusunun arı ve özgün anlamı doğadan, insan varlığından ve ruhsal yasalardan kaynaklanmaktadır. Konudan sıyrılarak soyut bir sonuca varmak için de bu temelden ayrılmak mümkün değildir. Doğadan ve ruhsal yasalardan bilinçaltında beslenerek gelen niteliklerin kuramlarla bilinçli olarak yansıtılabilmesi yaşadığım çağın sanat dünyasında açıklığa kavuşmuştur. Bu gün sanatçı her öğeden yararlanıp yepyeni bir kaos yaratabilir. Yeter ki kuramlar iyi kavranabilsin, yol iyi seçilsin.

Sanatım, Uzakdoğuya kadar uzanan Asya sanatının teknik ve becerisi temeline oturmaktadır. Fırça vuruşumda ise Avrupa sanatının canlılık, kıvraklık, duygululuk ve zenginliğinden esinlendim." (A. Âbidin Elderoğlu)

3. 1. 3. Sanatçının Eserleri Konusundaki Vasiyeti

Âbidin Elderoğlu yaşamının son yıllarında ölümünden sonra eserlerinin değerlenmesi konusunda anı defterine yazdığı şu el yazısı vasiyeti bırakmıştır (Bkz. Görüntü 77):

Vasiyetim 20 Haziran 1972

Sanatım için olan sağlığım ve varmış olduğum aydınlık,
zahmetlerime değen bir sonuç olan 100'den fazla desenim
Milano'da S.Pagani de,160 dan fazla projem Belçika'da,
2 eserim yine Pagani'de.

Şimdi bütün arzum eserlerimi Avrupaya aktarmak -2- tanesini Paris'e
götüreceğim..... bekliyor. Yalnız sağlığım ümit verir mi? değil mi? bilmiyorum.

Sağlığım iyi değil. Yine uğraşacağım ama varlığım miyadını doldurmuşsa:
Resimlerim hiç kimse tarafından dağılmak üzere ayrılamaz. Toplu halde kalmalı. Bir müze ya da dışa satış halinde özel ellerde kalmamak üzere korunur.

Resimlerim hevesli ellere dağıtılmamalı; Bunu özenle rica ediyorum.

(Desen ve suluboya yağlıboya ve diğer eserlerim topluca durmalı, dağıtılmamalı)

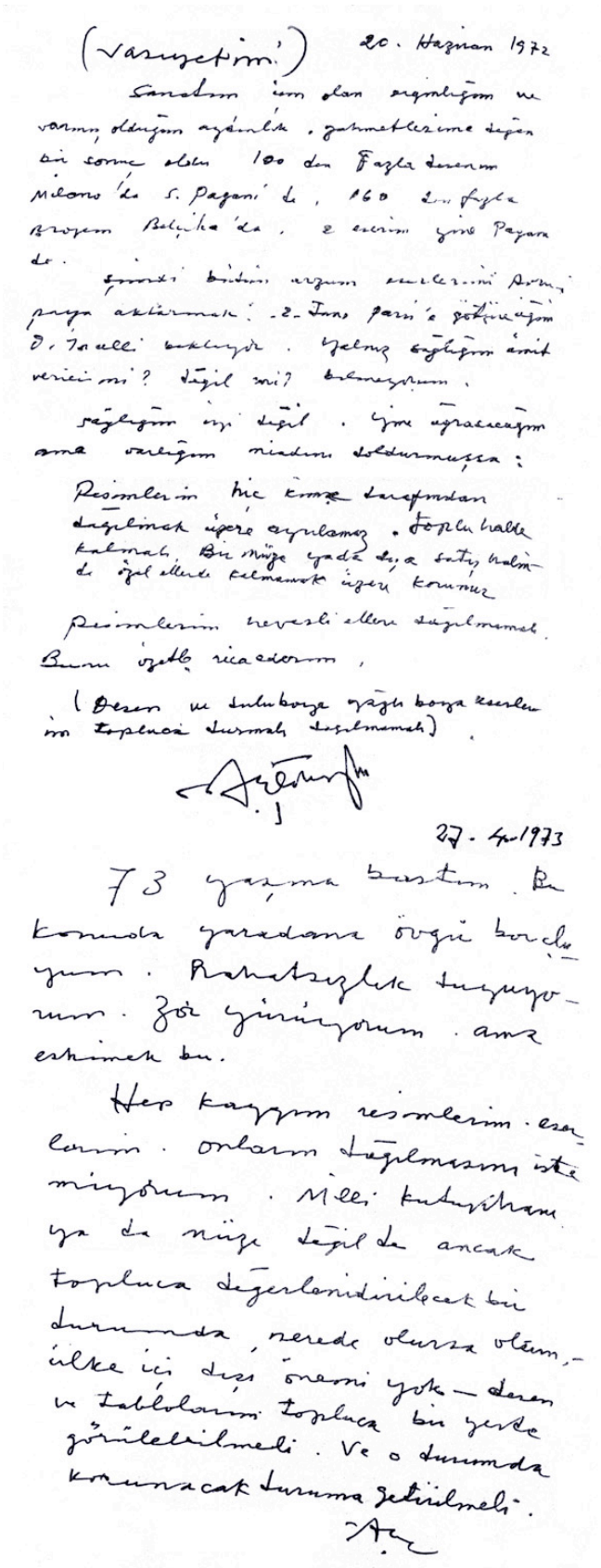
A. Elderoğlu

27/4/1973

73 Yaşıma bastım. Bu konuda yaradana övgü borçluyum. Rahatsızlık
duyuyorum. Zor yürüyorum, ama eskimek bu.

Hep kaygım resimlerim, eserlerim. Onların dağıtılmasını istemiyorum. Milli kütüphane ya da müze değil de ancak topluca değerlendirilebilecek bir durumda, nerede olursa olsun, ülke içi dışı önemi yok! Desen ve tablolarım topluca bir yerde görülebilmeli. Ve o durumda korunacak duruma getirilmeli.

A. Elderoğlu

(Vasiyetim.) 20. Haziran 1972

Sanatım için olan sorumluğum ve varmış olduğum aydınlık, görmelerime değen bir sonuç olsun 100 den fazla sergim Milano'da S. Pagani'de, 160 dan fazla sergim Belçika'da, 2 sergim yine Paris'de.

Şimdi bütün arşiv evraklarımı Devlet'e aktarmak. 2- Tüm Paris'e götürdüğüm D. Tuali tuvalleri. Yalnız sağlığım emir verici mi? değil mi? bilmiyorum.

sağlığım iyi değil. Yine uğraşacağım ama varlığım nisbeten soldurmuşsa:

Resimlerim hiç kimse tarafından değerlendirilmek üzere sergilenmez. Toplu halde kalmalı. Bir müze yada dışa satış halinde özel ellerde kalmamak üzere konmalı

Resimlerim nevesi ellere değilmemeli. Bunu özellikle rica edeceğim,

(Desen ve tuluborya ağaçlı boya eserleri için toplumca durmalı değilmemeli)

27. 4. 1973

73 yaşına bastım. Bu konuda yaradana övgü borçluyum. Rahatsızlık duymuyorum. Zor yürüyorum. ama eskimek bu.

Her kaygım resimlerim. eserlerim. onların değilmesini istemiyorum. Milli kültürümüz ya da müze değil de ancak toplumca değerlendirilecek bir durumda, nerede olursa olsun, ülke içi dışı önemi yok — desen ve tablolarım toplumca bir yerde görülebilmeli. Ve o durumda konuşacak duruma getirilmeli.

Âbidin

Görüntü 77: Sanatçının (Âbidin Elderoğlu) kendi el yazısı ile Vasiyeti (Anı Defterinden)

3. 2. ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ'NİN TEMEL BİLEŞENLENLERİ

Âbidin Elderoğlu için müze fikri sanatçının ölümünden beri sözkonusudur. Daha 1974 yılında ölümünden altı ay sonra zamanın en önemli sanat yayınlarından olan Ankara Sanat Dergisi sahibi Nüzhet İslimyeli "F. Mualla Saygı ve Elderoğlu Müzeleri" başlıklı yazısında şunları kaleme almıştır:

> "....Elderoğlu'da Başkentte böyle özel bir müzenin kurulmasına namzet büyük bir değer, o da F. Mualla gibi evrensel güce ulaşmış büyük bir ressam. Bu müzenin kurulabilmesi için eldeki olanaklar daha da geniş.
>
> Önce böyle bır kararı Elderoğlu Ailesi vermiş. Düşünelim bu ne demektir?... Elderoğlu Ailesi elinde bulunan çok zengin koleksiyon, bugün açık arttırma ile satışa çıkarırsa başta İtalya olmak üzere yabancı ülke müze ve koleksiyoncuları kapışır bunları. 'Milyonlar kazanmak işten bile değildir Elderoğlu Ailesi için... Ama öyle yapmıyor. Onlar, aile topluluğu düzeyinde yaptıkları toprantıda bunların tümünü millete adamayı oybirliğiyle karara bağlıyorlar.
>
> Haberi alınca heyecan içinde kendilerini ziyaret ettim. Bir müzeye yetecek, çok sayıdaki bu eserlerin tümünü gördüm. Tamamlayıcı olarak şu bilgiyi de verdiler. Bir vakıf kurup, Başkent'e Elderoğlu Müzesi'ni kazandıracaklar... Bu işe girişiimiş de.. (İslimyeli N. 1974)

Âbidin Elderoğlu'nun kendi el yazısı ile dile getirdiği vasiyetinde eserlerinin topluca korunması arzusunu özellikle vurgulayarak tekrarlamış olması başka bir çok sanatçının da benzer düşüncede olduğu gibi yarattığı eserlerin tam ve doğru değerlendirmesinin ancak ve ancak sanat yaşamı boyunca ürettiği bütün eserlerinin topluca görebilmesiyle mümkün olduğunu göstermektedir.

> ''Bana bu kadar çok resim yapma, değerini düşürürsün, dediler, ben onları dinlemedim. Bugün 1524 resmimi bir arada görünce yaptığımın doğru olduğuna karar verdim." (İyem N, 19 Kasım 2001)

Âbidin Elderoğlu'nun sanal müzesini oluşturmak amacıyla kendisinden kalan belgeler şu gruplar halinde düzenlenmiştir:

1. Biyografi: Biyografik bilgi ve belgeler derlenerek belgeliğe kayıt edilmiştir.

2. Hakkında: Kendisi ile ilgili eleştiriler, haberler, sergi davetiye ve katalogları, kişisel anıları kendi belgeliği, kütüphaneler, öğrencileri, yakınları gibi çeşitli kaynaklardan derlenmiştir.

3. Görüşleri: Yazdığı kitap, makale ve yazılar, ders notları ve anı defteri ve notlar taranarak belgeliğe aktarılmıştır.

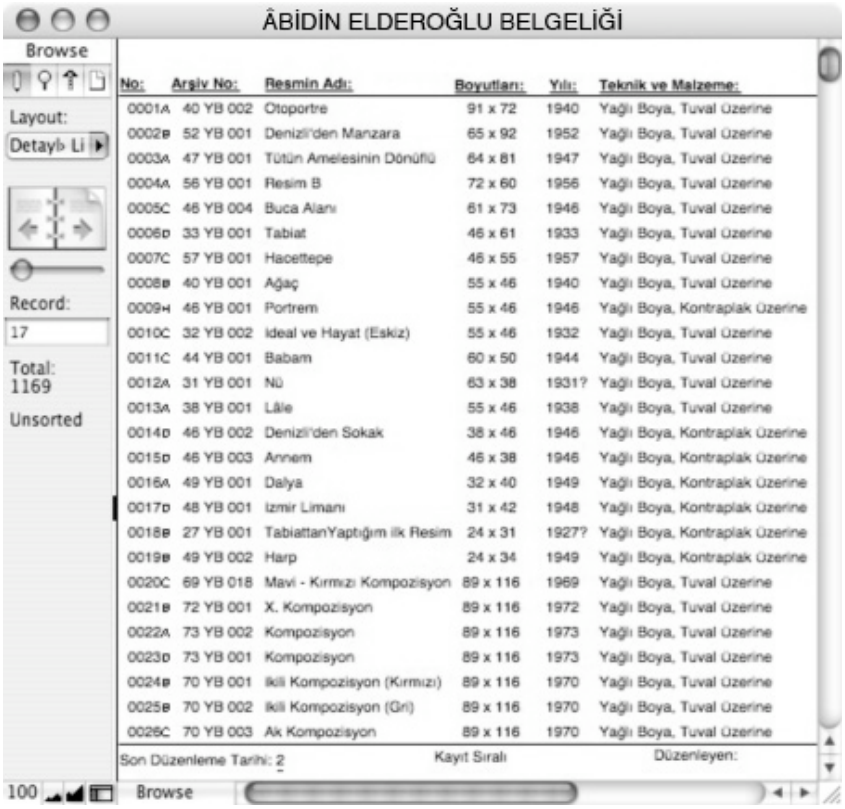
4. Eserler: Belgelik numaraları ile sayısallaştırılan görseller görüntü iyileştirme işlemleri ile orjinallerine yakın hale getirilerek Full HD 1080 çözünürlüğünde belgeliğe kaydedilmiştir.

5. Yazışmalar: İç ve dış kişi ve kurumlarla yapılan yazışmalar taranarak kaydedilmiştir.

6. Fotoğraflar: Yaşamına ait görseller gerek kendi anı albümlerinden, gerek yakınlarından derlenerek taranmıştır.

3. 2. 1. Görsellerin Çekimi - Taranması

Elderoğlu Müzesi ile ilgili olarak altyapı çalışmaları ölümünün 15. yılında (1989) başlatılmıştır. O tarihte geriye bıraktığı eserleri bir arada tutulması ve sergilenmesi için anma sergileri düzenlenmiştir. Çeşitli yayınlarda kullanılmak, ve bir belgelik oluşturmak amacıyla görselleri saydam ve negatifler halinde çekilmiş ve eserlere ait bilgi kütüğü tutulmaya başlanmıştır. Bu belge ve bilgiler daha sonra bilgisayar FileMaker veritabanına aktarılarak, bugünkü Elderoğlu Sanal Müze projesinin çekirdeğini ön hazırlığı meydana getirilmiştir (Bkz. Görüntü 78).

Görüntü 78: Âbidin Elderoğlu Belgeliği

3. 2. 2. Kütüphane, Müze ve Koleksiyon Taramaları

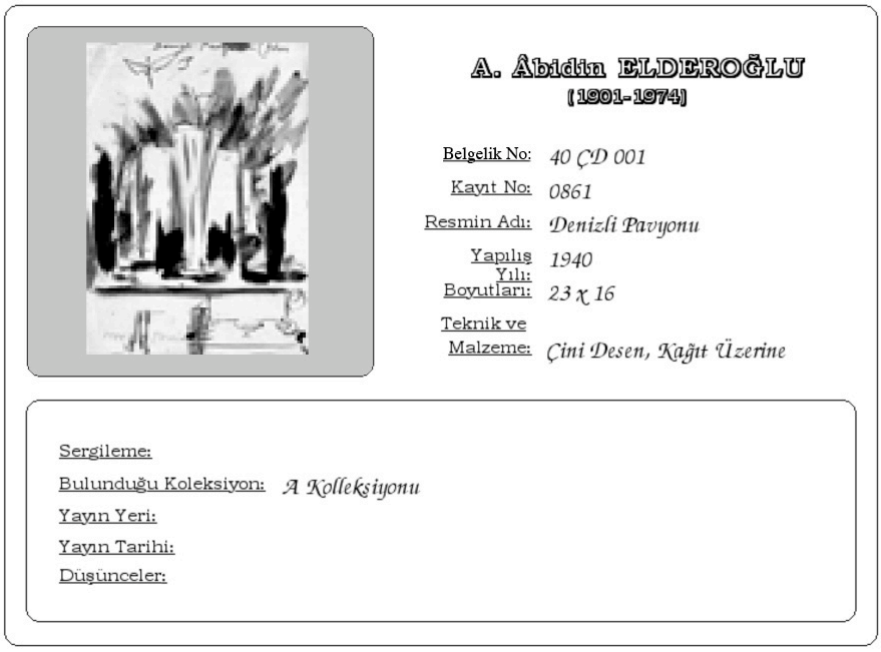
Kaynak araştırması ile ilgili olarak başta İzmir Milli Kütüphane, Bilkent Kütüphanesi, Ankara Milli Kütüphane ve özel kütüphaneler taranıp, “Fikirler”, “SES”, “Ankara Sanat” gibi sürekli yayınlar, kitap ve makaleler sayısallaştırılarak bilgisayara aktarılmış, ardından görüntü iyiştirmeleri, leke temizlikleri yapılarak, belgeliğe eklenmiştir.

İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İzmir Resim ve Heykel Müzesi, Ankara Resim ve Heykel Müzesi, İstanbul Modern başta olmak üzere müze ve özel koleksiyonlardaki eserler kayıt altına alınmıştır.

Kendisini tanıyan, öğrencisi olmuş ya da bir başka biçimde ilişkisi bulunan yaşayan kişilerle temaslar kurulmuş, onların tanıdıklarından yararlanılmış, anıları saptanmış, bilgi ve belge derlenmiştir. Yurt dışındaki bilinen eser yerleri ile irtibat kurulmaya çalışılmıştır.

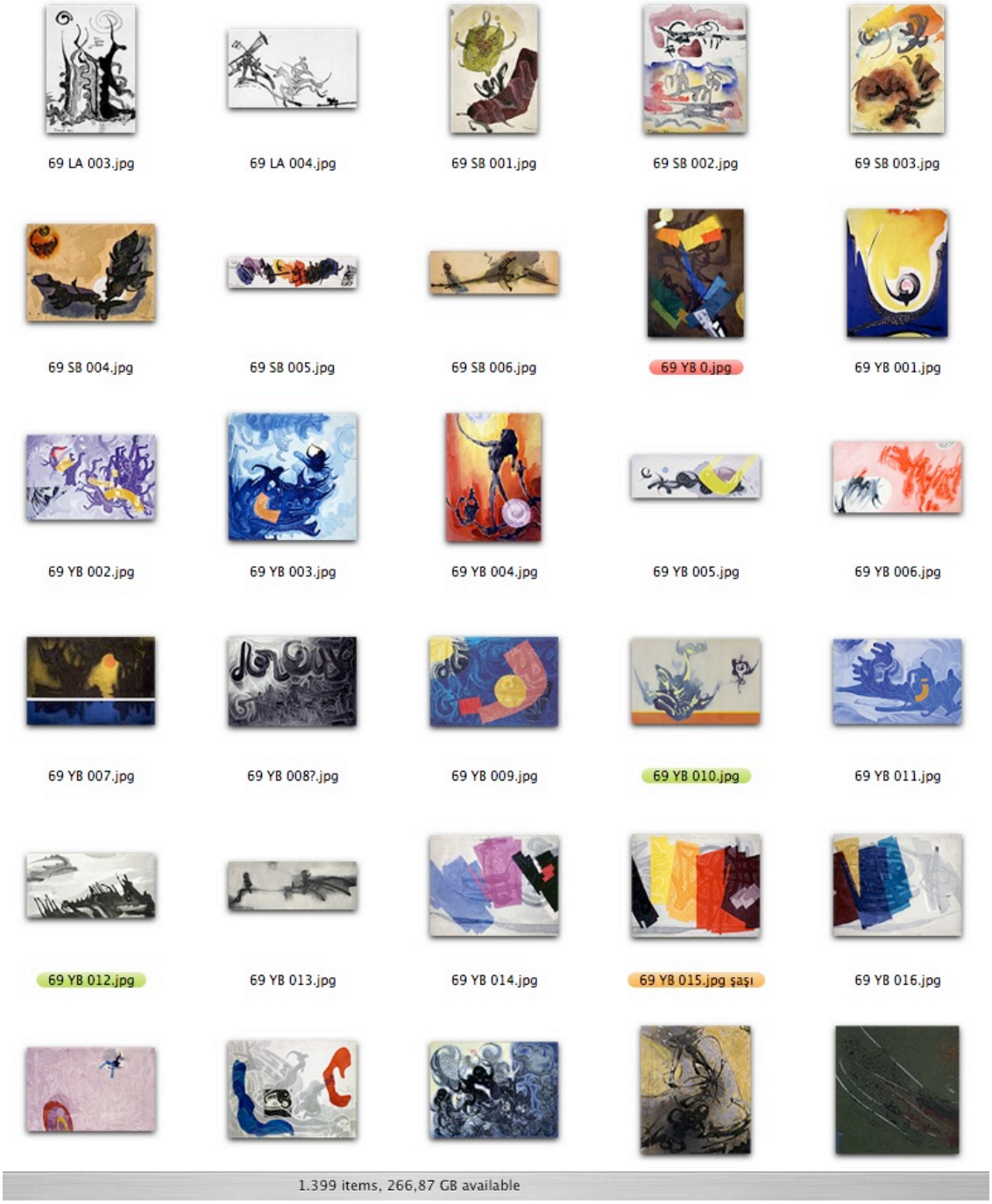
3. 2. 3. Âbidin Elderoğlu Belgeliği Çalışması

Bu belgelik çalışmasında eserlerin kimliğinin kolay tespiti amacıyla her esere fişleme sistemine benzer bir belgelik numarası verilmiştir. Bu sistemde ön iki rakam eserin ait olduğu yılı, ardındaki iki harf yapım tekniğini ve sondaki üç rakam ise eserin ait olduğu yıldaki kayıtlar arasında kaçıncı olduğunu belirtmektedir (Bkz. Görüntü 79).

Görüntü 79: Eser Kimlik Kartı

Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi'nin görsel belgeliğini oluşturmak için tezin konusunu oluşturan sanal müze fikri ile hareketle, önceden tutulan kayıt numaralarına bağlı kalınarak ve eserlerin geçmişte çekilmiş reprodüksiyon saydam ve negatifleri yüksek çözünürlükte taranarak sayısal ortama aktarılmıştır. Mevcut olanların sayısal yeniden-çoğaltımları yapılmış, böylece sanal müze'nin görsel tabanını oluşturacak 1500'e yakın görsel tarama içeren zengin bir belgelik elde edilmiştir (Bkz. Görüntü 80).

Görüntü 80: Belgelik Görüntüleri

3. 2. 4. Esin Kaynaklarının Araştırılması, Sanat Tarihi İçindeki Yerinin Belgelenmesi

Eserlerin görsel belgeliğinin oluşması ile birlikte bunun bir sanat tarihi uzmanı ile genel bir değerlendirmesi gerekmiş, dışardan bir gözlemci olarak bilgisine güven duyulan Berlin Üniversitesi'nden sanat tarihi ve sanat felsefesi uzmanı Dr. Manfred Milz, Elderoğu'nun soyut sanata geçiş dönemindeki esin kaynaklarının önemine işaret etmesi üzerine, Elderoğlu'nun kitaplığının kayıtları çıkartılarak sanat tarihi açısından önem taşıyan esin kaynakları doğrulanmış, inceleme - araştırmalar için belgelenmiştir (Bkz. Görüntü 81).

Âbidin Elderoğlu Kitaplığı:			
Yazar	**Başlık**	**Yayıncı**	**Yılı**
Leo Fobeniuns	Kulturgeschichte Afrikas	Phaidon-Verlag, Zürich - Austria	1933
Woldemar von Seidlitz	Leonardo da Vinci	Phaidon-Verlag, Viaen	1935
Herman Grimm	Michel-Angelo	Phaidon-Verlag, Viaen - Leipzig	1933
André Lhote	La Penture - Le Cœur et l'esprit	Denoel at Steele - Paris	1933
Ch. Moreau - Vauthier	La Penture	Libraire Hachette - Paris	1933
Djeial Eseand	Dictionnaire des Termes d'Art Français - Turc	Emp. "AMIRE" Constantinepole	1932
	Kunst der Zeit - Zeitschrift der Künstler-Selbsthilfe	J.J.Ottens Berlin	1930
G. Mariacher	Les Tresorors de l'Art Venitien	Stampa I.G.D.A. Novara	1962
Gaston Migeon - Burak Toprak	İslam San'atları	Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul	1943
Marianne H.Takács	Les Trésorors du Musée Hongrois des Beaux-Arts	Corvina, Budapest	1954
Frank J. Roos, JR.	An Illustrated Handbook of Art History	The Macmillan Company, New York	1957
André Lhote	Traité de la Figure	Libraire Floury - Paris	1950
Nüshet Haşim Sinanoğlu	Dante ve Divinia Commedia	Milli Eğitim Basımevi, İstanbul	1934
Nurullah Cemal Berk	Modern San'at	Selim Lütfi Bitik ve Basımevi	1930
Thomas Bodkin	The Approach to Painting	Collins, London	1945
Henry Gasser	How to Draw and Paint	Dell Publishing company, New York	1955
Nurullah Berk - Orhan Koloğlu	Fikret Mualla - Hayatı, Sanatı, Eserleri	Milliyet Yayınları, İstanbul	1971
Emilio Cecchi	Donatello	Tumminelli, Roma	1942
Gian Vittorio Castelnovi	La Raccolta Rambaldi	Comune di San Remo	1958
Cnarles P. Mountford	Aborginal Paintings from Australia	Collins - Unesco, Milano	1964
Sadun Altuna	Empresyonist Ressamlar - Hayatları ve Eserleri	Hayat Kitapları, İstanbul	1961
James Thomas Flexner	The Pocket History of American Painting	Pocket Books, New York	1950
Woldemar Klein	Chinesesische Landshaften	Der Silberne Quell, Baden	1955
S. Hunter	Henri de Toulouse Lautrec	Welt in Fabre Taschendbücher der Kunst	1953
Dr. Werner Hofmann	Paul Cézanne	Welt in Fabre Taschendbücher der Kunst	1955
Luis Hourticq	Encyclopédie des Beaux-Arts 2 cilt	Hachette, Paris	1925
André Lhote	Traité du Paysage	Libraire Floury, Paris	1948
Fred Gettings	The Book of the Hand	Paul Hamlyn, London	1965
Henri Dumont	Rembrandt	Edition Hyperion, Paris	
Henri Dumont	Manet	Edition Hyperion, Paris	
Henri Dumont	Goya	Edition Hyperion, Paris	
Henri Dumont	El Greco	Edition Hyperion, Paris	
Clement Greenberg	Henri Matisse	Harry N, Abrahams, New York	1953
Jacques Lipchitz	Amedo Modigliani	Collins - Harry N, Abrahams, Amsterdam	1956
Herman J. Wechsler	French Impressionists and Their Circle	Harry N, Abrahams, New York	1953
John F. Matthews	El Greco	Harry N, Abrahams, New York	1953
Frederick Hartt	Botticelli	Harry N, Abrahams, New York	1953
Alfred Werner	Dufy	Harry N, Abrahams, New York	1953
William S. Liberman	Pablo Picasso, Blue and Rose Period	Harry N, Abrahams, New York	1954

Görüntü 81: Âbidin Elderoğlu Kitaplığı Listesinden Bir Sayfa

Dr. Manfred Milz kütüphane kayıtları ile eserlerin bir kısmını bütünlük içinde kronolojik olarak incelediğinde Elderoğlu'nun hangi kaynaklardan esinlendiği, etkilendiği yolunda yeni ipuçlarına ulaştığını belirtmiştir. Bu çalışmanın sanat tarihi açısından önemini vurgulamıştır. Dr. Manfred Milz seçtiği bazı eserler üzerinde esin tanımları yapmıştır (Bkz. Görüntü 82a, 82b, 82c, 82d, 82e, 82f).

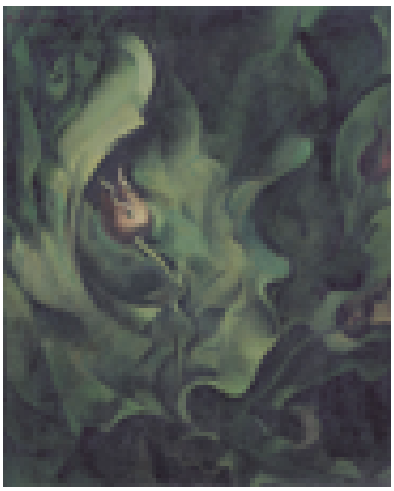
31 ES 007
Bir bayana ait androjen görünüm arzeden çift cinsiyetli portredeki cinsiyet soyut bağlamda yoruma açıktır. Bu bir insan portresidir, fakat bir depreme uğramış görünümüyle saça verilen form ve yüz hatlarındaki hareketlilik dışa vurumculuk / ekspresiyonist tarzda çarpıtılmış olsa da, bu portre için tam anlamıyla dışa vurumcu / Ekspresiyonist Akmındandır tanımını yapamayız. Yüzü biçimlendiren çizgilerin gelişi gerçekte portreyi ister kadın, ister erkek, insan formundan bitki formuna doğru dönüştürmektedir. Ayrıca bu yüz 2 bölüme ayrılmıştır. Ve bunu da Âbidin Elderoğlu'nun otoportresiyle ilişkilendirebiliriz. Herşeyden öte en göze çarpıcı eşleme, gerçek bir bitkiyle insan arasındaki geçiştir.

32 ÇD 002
Âbidin Elderoğlu'nun annesine ait bu portrenin, Albrecht Dürer'in yaptığı, annesini temsil eden portreyle aynı gelenekte olduğunu görülmektedir.

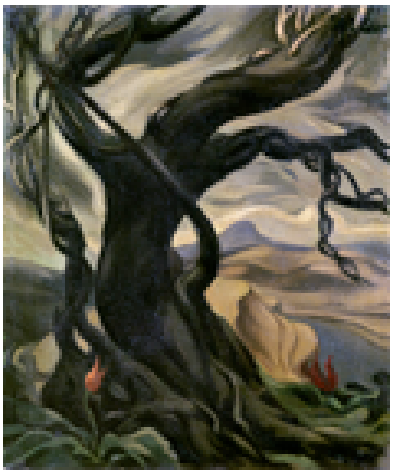
32 KK 13 - 32 KK 14 - 32 KK 15
Bu seride özenle işlenmiş ağaç çalışmalarını görülmektedir. Resimlerin birinde ağaç ön planda biçimsel bir taslak halindeyken, diğerlerinin ise arka planda oldukça soyut biçimde kalmalarında Cezanne etkisi açıkca farkedilmektedir.

38 YB 001
Bu resimde yine tam bağlamda bitkisel doku ile insan figürü arasında bir kıyaslama söz konusudur.

35 FU 001
Daha önceki örneklerde de görüldüğü gibi, burada bitkisel forma geçiş yapan bir insan otoportresine gerçek bir bitki görünümü verilmiş. Teknik olarak 1923 yılına ait karakalem çalışmalarını çağrıştıran bu füzen resimde stil olarak dışa vurumcu/ekspresiyonist bağlamda bitkiyle insan arası bir görünüm oluşturulmuş.

40 YB 001
Bitkisel görünüm verilen insan yüzünün aksine burada gerçek anlamda konveks ve konkav formların betimlendiği ağaçların insansı bir rol oynadığı bir sunum görülmektedir. Bir tarafta tabiat insana, diğer tarafta insan tabiata dönüşmektedir. Aynı zamanda sanatçının bu meşe ağacıyla tam bağlamda bir olma isteği bu çalışmasında vurgulanmaktadır

Görüntü 82a-82b-82c-82d-82e-82f: “Esinleri” başlığı altında Dr.Manfred Milz tarafından yapılan sanatsal değerlendirme örnekleri

3. 3. İŞLEVSEL BAĞLANTILAR VE KURGU

Projenin uyugulama aşamasında görseller ile önceden hazırlanan “FileMaker” veri tabanı dosyasının eşleştirilmesi için “MsSql” (Microsoft SQL Server) veri-tabanı sunucu yazılımı seçilmiştir. İlgili verinin “FileMaker”dan “MsSql” biçimine dönüştürülebilmesi için veri önce “Excel” dosyasına dönüştürülmüş, ardından bu “Excel” dosyası “MsSql”e ithal edilmiştir. Daha sonra bu veri kullanılarak “MsSql”de gerekli tablolar oluşturmuş, ilgili düzenlemeler yapıldıktan sonra internet üzerinden ulaşılabilir sanal müze projesine entegrasyon başlatılmıştır.

Öngörülen n-katmanlı yapı ile kurulan sanal müze veri tabanında “MsSql” biçimine dönüştürülen veriler kullanıcı dostu bir ara birimle, sadece yetkili yönetici tarafından şifre ile erişilebilen yönetim panelinden yönetilebilecek; veri eklenmesi, değişimi ya da silinmesi gerçekleşebilecektir.

Projenin hayata geçirilmesinde kullanılan programlama dili “c#” dır.

Toplanan ve bundan sonra toplanabilecek içerik açısından bir Sanal Müze oluşturulması aşamasında site haritası şu şekilde düzenlenebilir (Bkz Görüntü 83):

Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi ana ekrandan site haritası şemasına erişim:

- **01 Biyografi**
  - 01 Özgeçmişi
  - 02 Fotoğraf Albümü (3-boyutlu zaman cetveli)
  - 03 Ansiklopediler
  - 04 Ödülleri
  - 05 Günlüğü
  - 06 Vasiyeti
- **02 “Benim Sanatım”**
  - 01 Müzik etkileşimli retrospektif gösteri (50 dakika müzik eşlikli)
- **03 Eserleri (**Tekniğe göre alt gruplar: Yağlıboyalar, Suluboyalar, Guajlar, Lavi, Karakalemler (desenler), Karışık Teknik, Diğer
  - 01 1915-1973 3-boyutlu zaman cetveli, zaman tablosuna göre, tekniğe göre dizilim ve arama, bağlantı gösterimleri
  - 02 Yıllara Göre Pul resimler
  - 03 Liste
- **04 Esinleri** (artistic dialogue/reaction)
  - 01 Etkilendiği sanatçılar, akımlar, olaylar: Honore Daumier, Dante, Gabriel Rossetti, Feur bach, Max Liebermann, Gustav Caillebotte, Pablo Picasso, Braque, André Masson, André Lothe, Henri Laurens / Matisse, Cezanne, Fidus, VanGogh, Albert Dürer, Rodin / Camille Claudel, Dominique Ingrés, Théodore Gericault, Gauguin
  - 02 Kütüphanesinin dökümü
  - 03 Paris Ders Notları
  - 04 Kişisel Yazışmaları
  - 05 Adres Defteri
- **05 Görüşleri**
  - 01 Makaleleri
  - 02 Kitapları
    - 01 Oran Armonisi (PDF veya flash animasyonlu)
    - 02 Sanat Tarihi (PDF)
    - 03 Pratik Perspektif
  - 03 Olcay’a Öğütler
- **06 Hakkında** (Yazılanlar, Yorumlar, Anı ve Hatıralar)
  - 01 Anektodlar (Tanıyanların, yakınlarının kısa video röportajları) Orhan Kartal, Erdem Ersay, Mustafa Şerif Onaran, Erhan Karaesmen, Batıbeyi Ertürk, Prof.Talat Tekin (Hacettepe Üniv.), Şeref Bigalı (Ressam), Vedat Mavitan, Şadi Çalık
  - 02 Basından
  - 03 Tezler- Bildiriler
  - 04 Kitaplar- Kataloglar
    - 01 İş Bankası kitabı
    - 02 Nev Kitabı
    - 03 Polart Kataloğu
    - 04 Selvin Kataloğu
    - 05 Axa Oyak Kataloğu
    - 06 Halk Bankası Kataloğu
- **07 Sergiler**
  - 01 Kişisel Sergileri
  - 02 Anma Sergileri
  - 03 Karma Sergiler
- **08 Eser yerleri:**
  - 01 Müzeler
  - 02 Özel Koleksiyonlar
  - 03 Sanal Ortam
- **09 Bu site hakkında**
  - 01 Sitenin yapılış öyküsü
  - 02 Site sayacı
  - 03 Ziyaretçi defteri, Geri dönüm kutucuğu ve e-mektup adresi
  - 04 Emeği geçenler
  - 05 Sporsorlar-bağlantılar

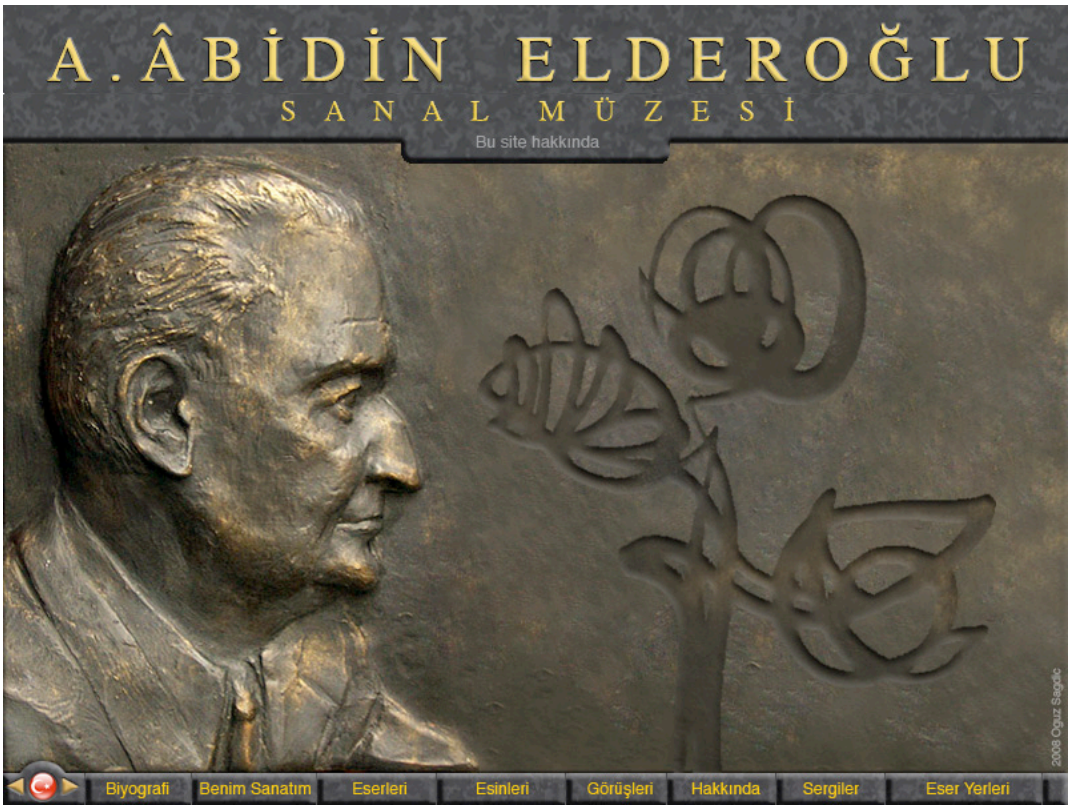
Görüntü 83: Âbidin Elderoğlu Sitesi Şeması

3. 4. ARAYÜZ TASARIM ÖNERİLERİ

Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi (www.abidinelderoglu.org) tasarımında içerik zenginliği açısından tespit edilen en geniş kapsamlı örnek “On-line Picasso Project” model alınmıştır. Bu projede olduğu gibi Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi’inde de ana giriş penceresi aynı zamanda bütün alt erişimlere ulaşılan sabit bir yönlendirme tablosu niteliğindedir.

Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi’nin ana penceresinden site haritasına erişim pencerenin altına yerleştirilen 8 sekme; 8 ana başlık şeklinde düzenlenmiştir: Biyografi, Benim Sanatım, Eserleri, Esinleri, Görüşleri, Hakkında, Sergiler ve Eser Yerleri.

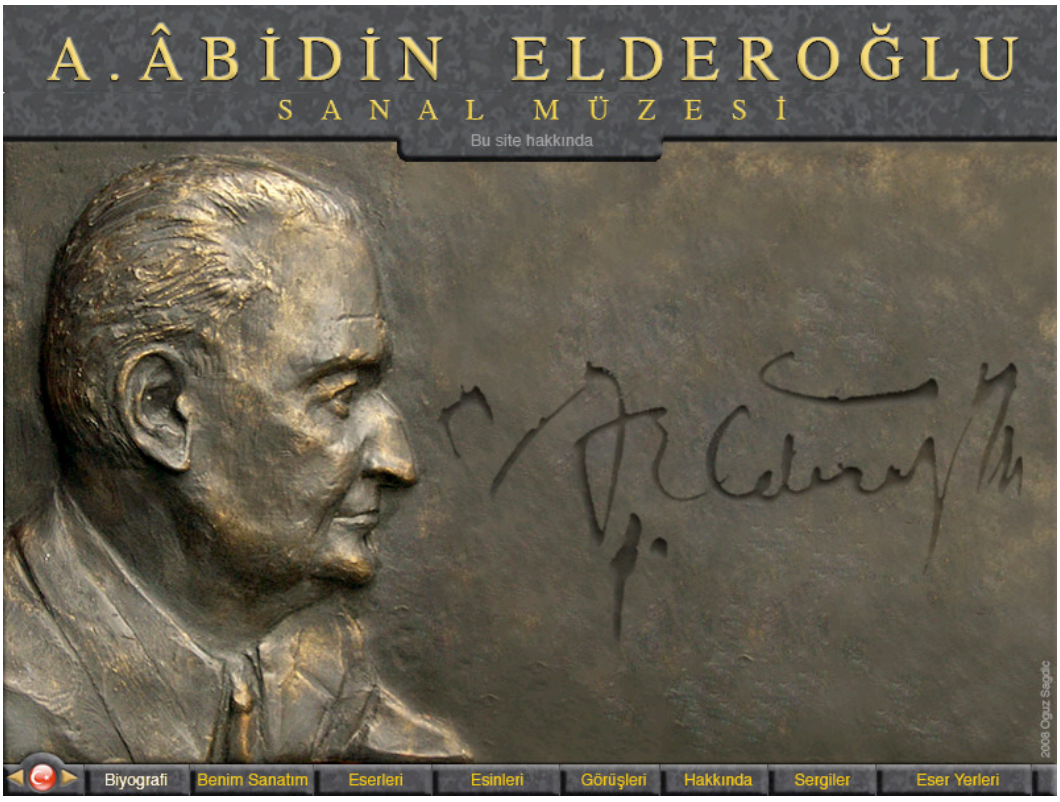
Gerçek bir müzenin uluslararası kültürel bir misyona sahip olduğu düşüncesi ile site Türkçenin yanısıra İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca ve İspanyolca tercüme edilecek şekilde 6 dilde öngörülmüştür. Dil seçeneği ekranda sürekli sabit duran ana pencerenin sol alt köşesinden ilgili bayrağın seçimi ile yapılabilmektedir (Bkz. Görüntü 84).

Görüntü 84: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa Görünümü

Pencerenin sol tarafında bulunan Âbidin Elderoğlu profil kabartması, 2001 yılında Âbidin Elderoğlu Müzesi tasarısı için Oğuz Sağdıç tarafından orjinal fotoğraflarına uygun olarak biçimlendirilmiş, bronz olarak dökülmüştür. Burada ana sayfada kullanılmasının amacı sanal müzenin girişine anıtsal bir görünüm vermek içindir. Sağ taraftaki orijinal DonKişot deseni ise ana sayfadan ulaşılan alt sayfaların tematik göstergesi olarak seçilen tema ile birlikte değişkendir.

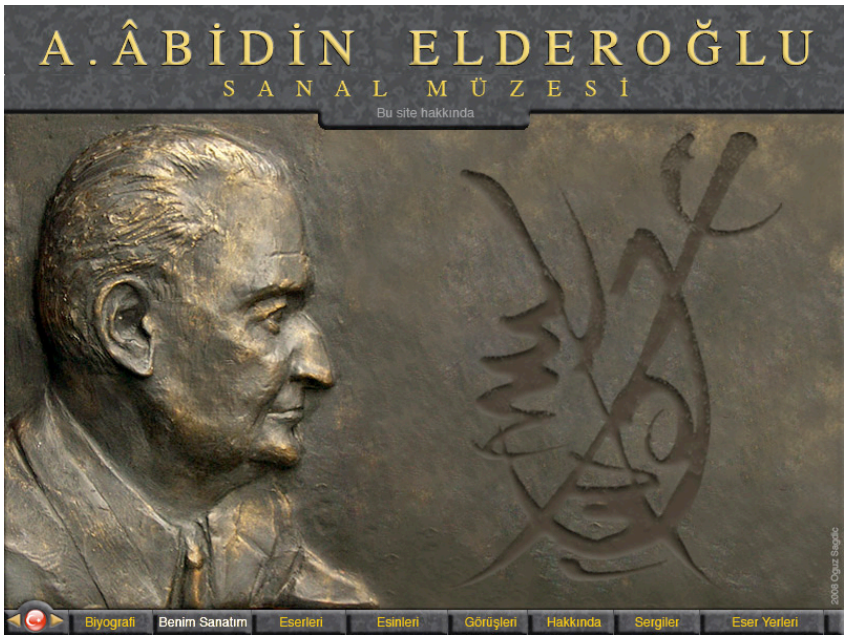
Sayfa tasarımındaki genel görüntüleme, işlevselliği gözetir biçimde grafik değerleri ön planda tutmak endişesiyle düzenlenmiştir. Bu bakımdan ana pencere dışında bütün pencereler sunulan eserlerle bir etkileşim içine girmemesi için nötr (renksiz) gri tonları ile oluşturulmuştur. Gri seviyesi ne koyu ne de açık seçilerek eserler üzerinde farklı ekran ayarları ile oluşabilecek olası kötü kontrast etkileşim giderilmeye çalışılmıştır. Kullanılan başlık ve yazılar için klasik müze kavramını çağrıştırması ve yaygın olarak bulunabilmesi nedeni ile “Times” yazı karakteri seçilmiştir. Genel anlatım için süssüz sadeliği ile eserlerin arkasında kalması öngörülen grafik bir sunum öngörülmüştür. Ana sayfadaki “Biyografi” seçeneğine basıldığında ekrana Elderoğlu’nun “Özgeçmişi”, “Fotoğraf Albümü”, “Ansiklobediler”, “Ödülleri”, “Günlüğü” ve “Vasiyeti” altbaşlıklarına ait seçmeler gelmektedir (Bkz. Görüntü 85).

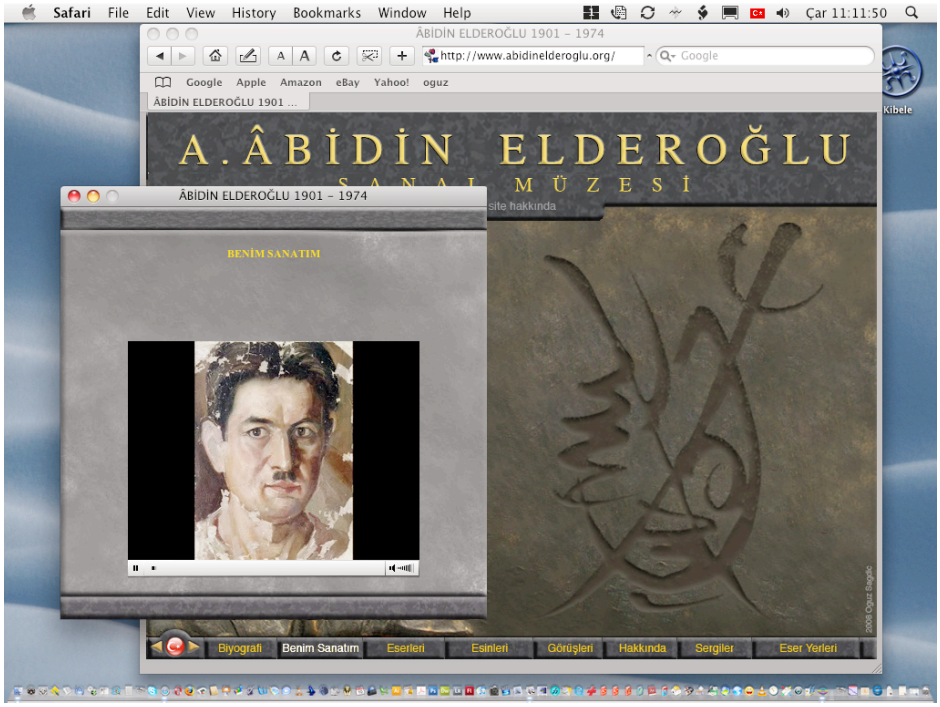
Görüntü 85: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Biyografi” Sekmesi Seçimi ile

Ana sayfadaki “Benim Sanatım” seçeneğine basıldığında ekrana aynı isim ile kurgulanmış bir İşitsel-Görsel (Audio-Visual) sunum gelmektedir. Âbidin Elderoğlu görsel belgeliğinden seçilen 320 civarında görüntü ile hazırlanan bu iki bölümlük, toplam 48 dakika süren sunum Âbidin Elderoğlu’nun sanatına ait görsellerin kronolojik olarak müzik ile eşleşmesiyle oluşturulmuştur. Sunumun birinci bölümü; sanatçının ilk yapıtlarından ve daha çok siyah-beyaz ağırlıklı işlerinden seçilmiş figüratif görsellerden oluşmaktadır. Oluşum Süreci (1923-1947) ismini taşıyan bu bölümde, aralara ressamın kendi anılarından seçilmiş açıklayıcı ifadeleri eklenerek sinema tarihinin siyah beyaz sessiz filmlerini andıran bir anlatım biçimi yaratılmıştır. Anlatımı fondaki piyano müziği tamamlamaktadır. Naif ama soylu bir hava vermek amacıyla Bach - The Well-Tempered Clavier BWV 846-893 piyano sonatlarından parçalar seçilmiştir. İkinci bölüm ise “Olgunluk Süreci (1948-1974)” ismini taşımaktadır. Bu bölüm ise, Âbidin Elderoğlu’nun soyuta yönelişinin öyküsüdür. Bölüm, sanatçının döneme ait portre fotoğrafları eşliğinde sanat görüşünü açıkladığı manifestosu ile başlamaktadır. Âbidin Elderoğlu’nun “Yepyeni bir kaos yaratma” düşüncesinden hareketle, soyut dönem resimleri Gustav Mahler’in Kıyametten Sonraki Yeniden Diriliş (Resurrection) adını taşıyan 2. Senfonisinin C minor (conclusion) bölümü ile eşlendirilmiştir.

Tek başına bu bölüm izleyicide Âbidin Elderoğlu’nun sanatı konusunda kısa zamanda bir fikir oluştururken, farklı anlamda 2-boyut ötesi anlatımıyla Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi’ni salt sayısal müze olmanın ötesine taşımaktadır (Bkz.Görüntü 86a ve 86b).

Görüntü 86a: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Benim Sanatım” Sekmesi Seçimi ile

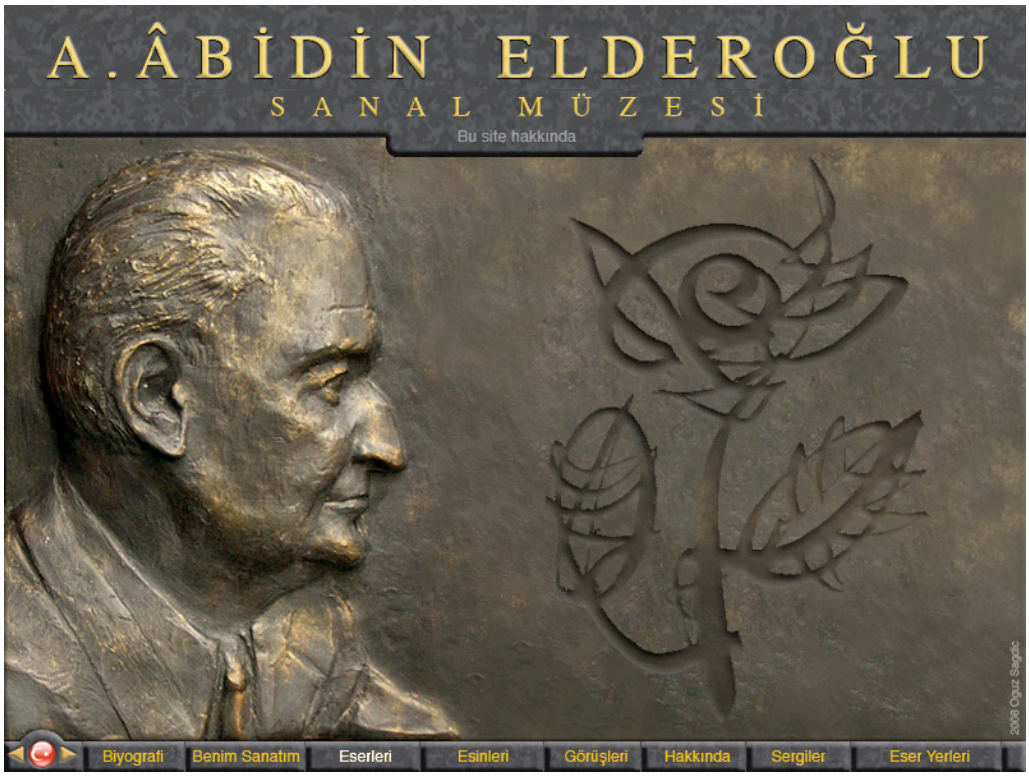

Görüntü 86b: “Benim Sanatım” adlı sesli-görüntü görterisi penceresinin görünümü

Ana sayfadaki “Eserleri” seçeneğine bastığımızda karşımıza eserlerin üretim yıllarını içeren bir kayar zaman cetveli gelmekte, ilgili yıl seçilerek o yıla ait eserlere ulaşılabilmektedir (Bkz. Görüntü 87a 87b).

Görüntü 87a: Elderoğlu’nun eserlerinin zaman cetveline göre dizimi

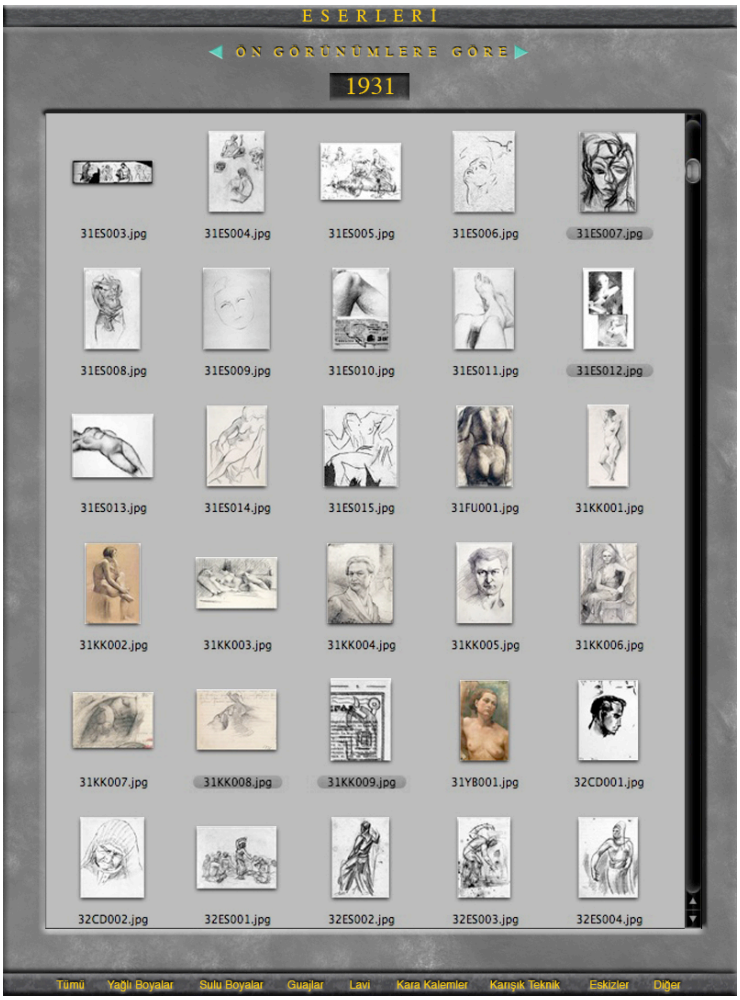

Görüntü 87b: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Eserleri” Sekmesi Seçimi ile

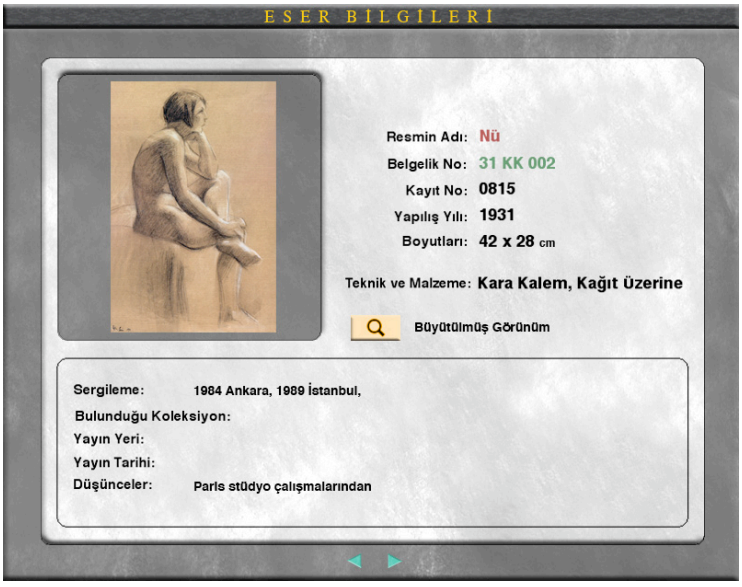
Zaman cetveli penceresinin altında arama-gösterim kriterleri sekmeler halinde verilmiştir. Bunlar seçilen yıla ait olmak üzere: “Tümü”, “Yağlı Boyalar”, “Sulu Boyalar”, “Guajlar”, “Lavi”, “Kara Kalemler”, “Karışık Teknik”, “Eskizler” ve “Diğer”dir. Herhangi bir eser yılı seçildiğinde ekrana seçilen kriter kapsamında o yıla ait eserler “Ön Görünüm” penceresinde pul resim görüntüleri ile gelmektedir. Burda da üst kısımda görünen tarihin yanlarında bulunan yardımcı oklar aracılığı ile aranan yılı değiştirme olanağı tanınmıştır (Bkz. Görüntü 88).

Bu pencerenin altında da aynı arama-gösterim kriterleri sekmeler halinde verilmiştir: “Tümü”, “Yağlı Boyalar”, “Sulu Boyalar”, “Guajlar”, “Lavi”, “Kara Kalemler”, “Karışık Teknik”, “Eskizler”.

Eser takip penceresinden de herhangi bir eser seçildiğinde o esere ait “Sanat Eseri” kartoteks bilgisi ekrana gelmektedir (Bkz. Görüntü 89).

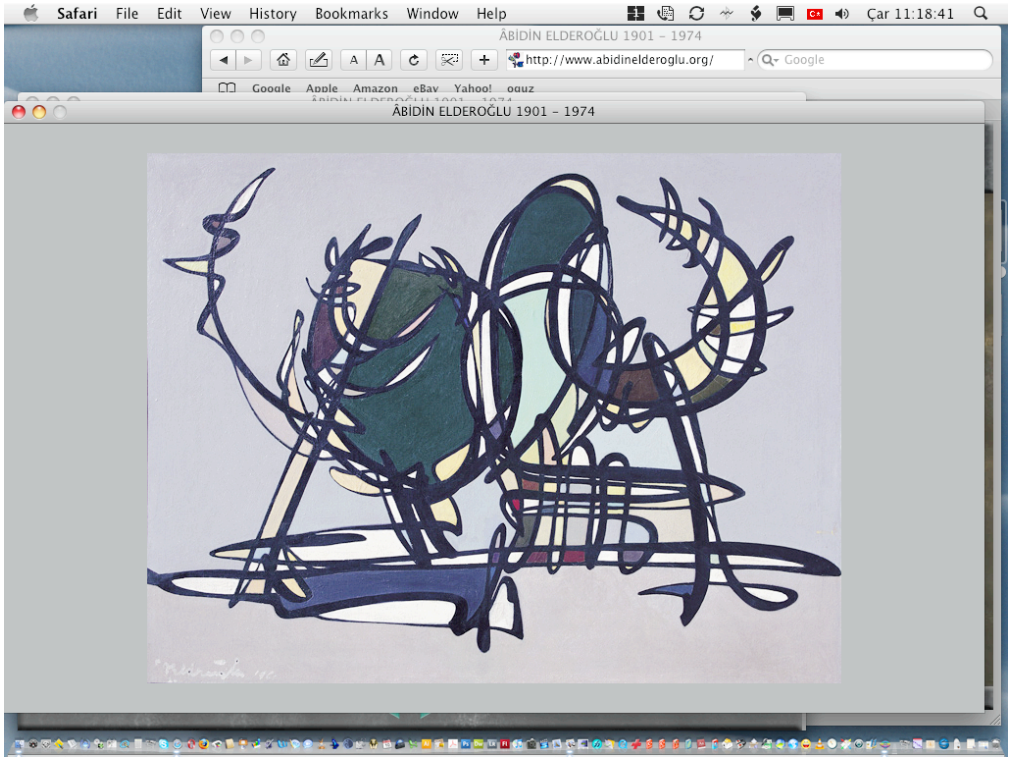
Görüntü 88: Belgelik Kayıtlarına Göre Eserler

Görüntü: 89 - Eser Bilgileri

“Eser Bilgileri” penceresinde “Sanat Eserleri” için ayrıntılı arama sonuçları Ekrana gelmektedir. Bu pencerede ayrıntılı şekilde eser hakkında bilgiler ve ilgili bağlantılar verilmiştir. Alt tarafta bulunan yardımcı oklar aracılığı ile bir önceki penceredeki kriterler kapsamında önceki ve sonraki eserleri kaydırarak görmek mümkündür.

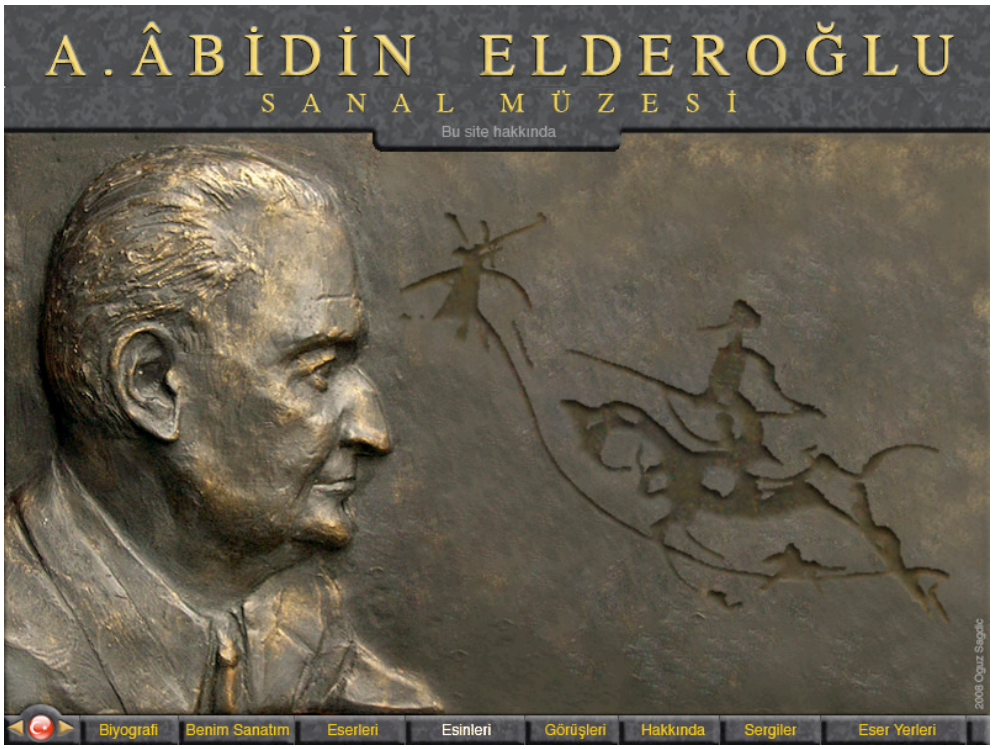
“Sanat Eseri” kartoteks bilgisi penceresinde eser öngörünümüne, ya da “Büyütülmüş Görünüm” düğmesine basıldığında ise eserin yüksek çözünürlüklü, pencerenin alt tarafından büyüklüğü yüzde olarak ölçeklenebilir versiyonu görülebilmektedir. (Bkz. Görüntü 90).

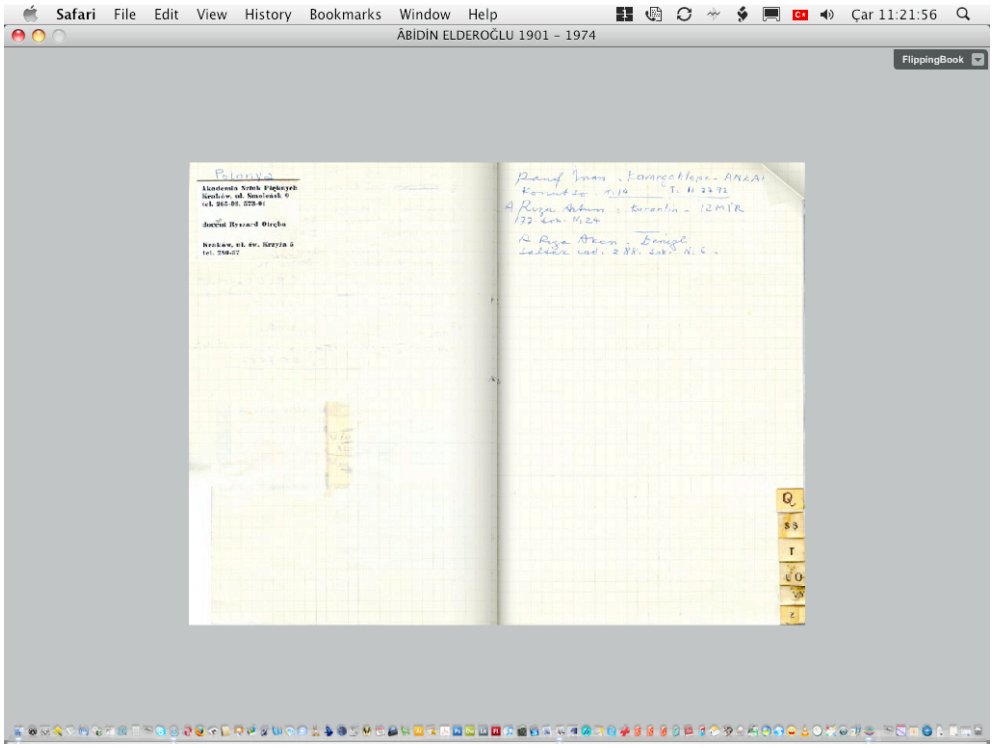
Görüntü 90: Büyütülmüş Görünüm

Ana sayfadaki “Esinleri” seçeneğine bastığımızda karşımıza “Etkilendiği sanatçılar”, “akımlar”, “olaylar”, “Kütüphanesinin dökümü”, “Paris Ders Notları”, “Kişisel Yazışmaları”, “Adres Defteri” altbaşlıklarına ait seçmeler gelmektedir. (Bkz. Görüntü 91a, 91b).

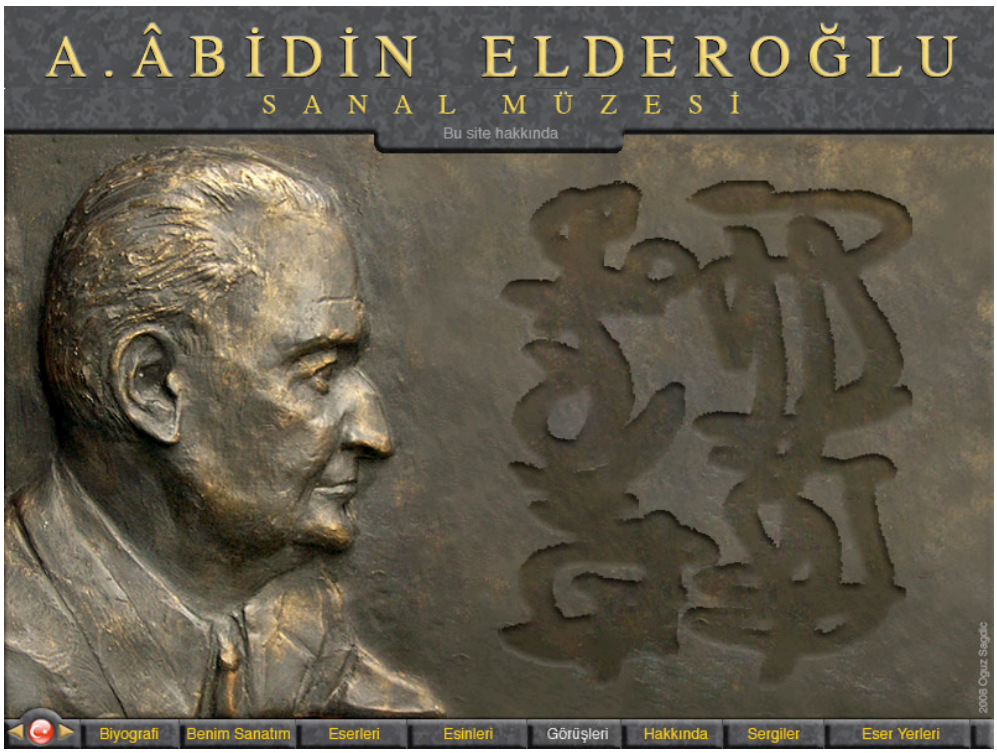
Ana sayfadaki “Görüşleri” seçeneğine bastığımızda karşımıza “Makaleleri”, “Kitapları” (Oran Armonisi, Sanat Tarihi, Pratik Perspektif), “Olcay’a Öğütler” alt başlıklarına ait seçmeler gelmektedir. (Bkz. Görüntü 92a, 92b).

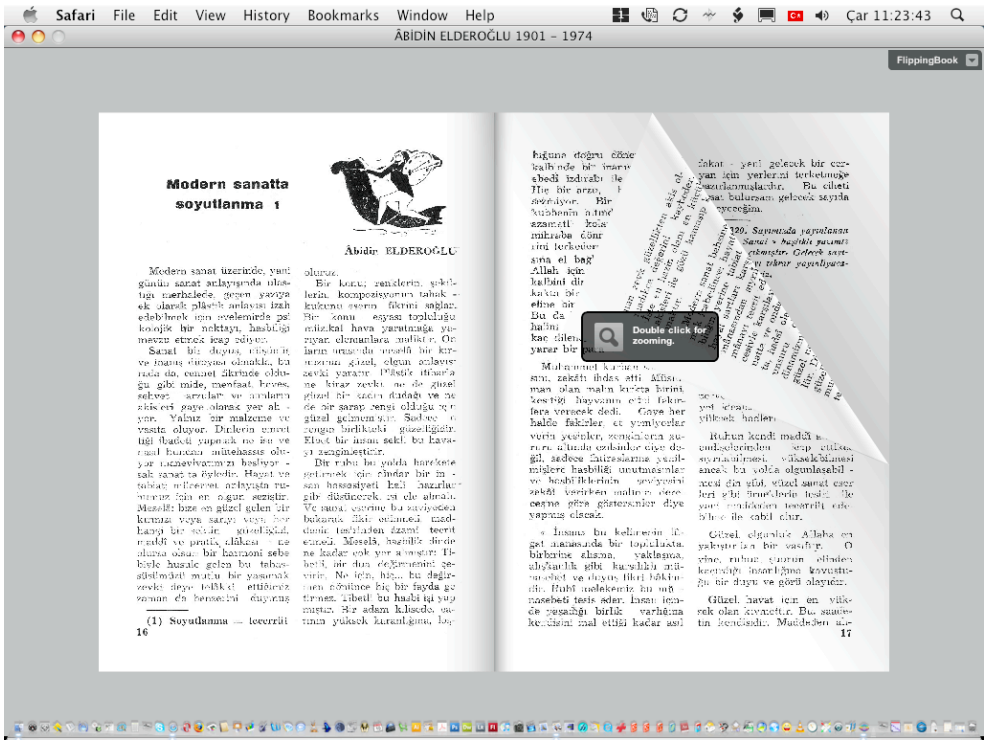
Görüntü 91a: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Esinleri” Sekmesi Seçimi ile

Görüntü 91b: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi “Biyografi” Sekmesi ile ulaşılabilen telefon defteri

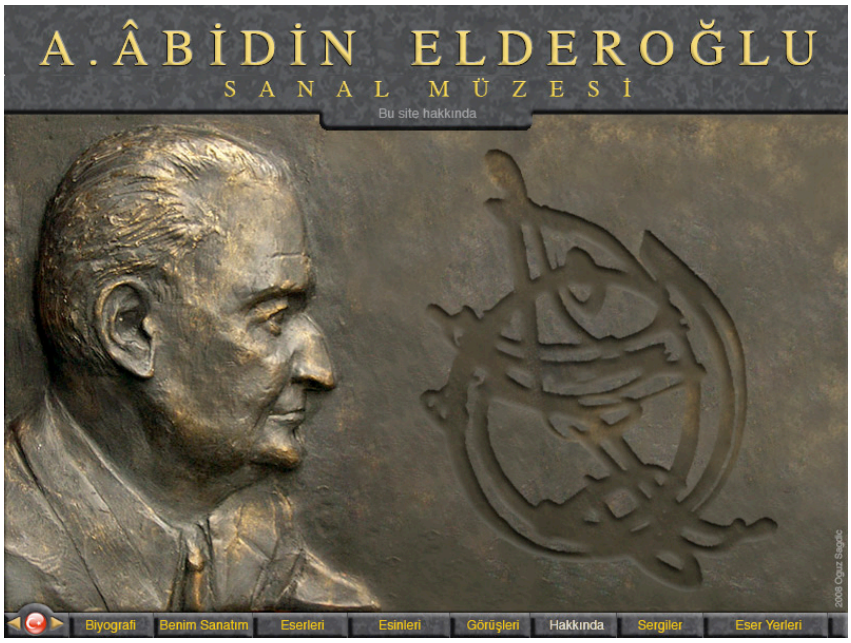

Görüntü 92a: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Görüşleri” Sekmesi Seçimi ile

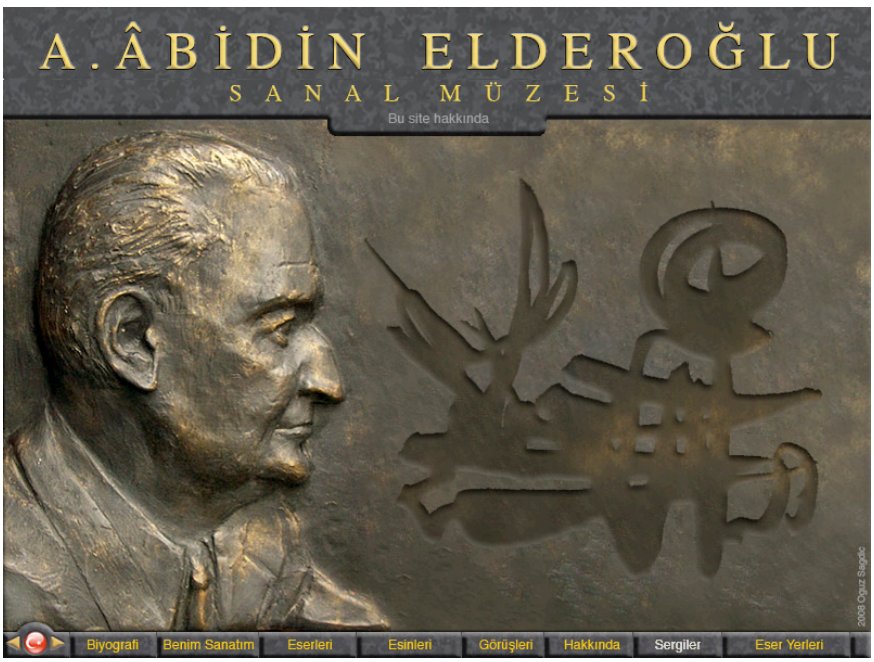
Görüntü 92b: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi “Görüşleri” Sekmesi ile ulaşılabilen bir makale

Ana sayfadaki “Hakkında” seçeneğine bastığımızda karşımıza “Anektodlar, Basından, Tezler- Bildiriler, Kitaplar- Kataloglar” altbaşlıklarına ait seçmeler gelmektedir. (Bkz. Görüntü 93).

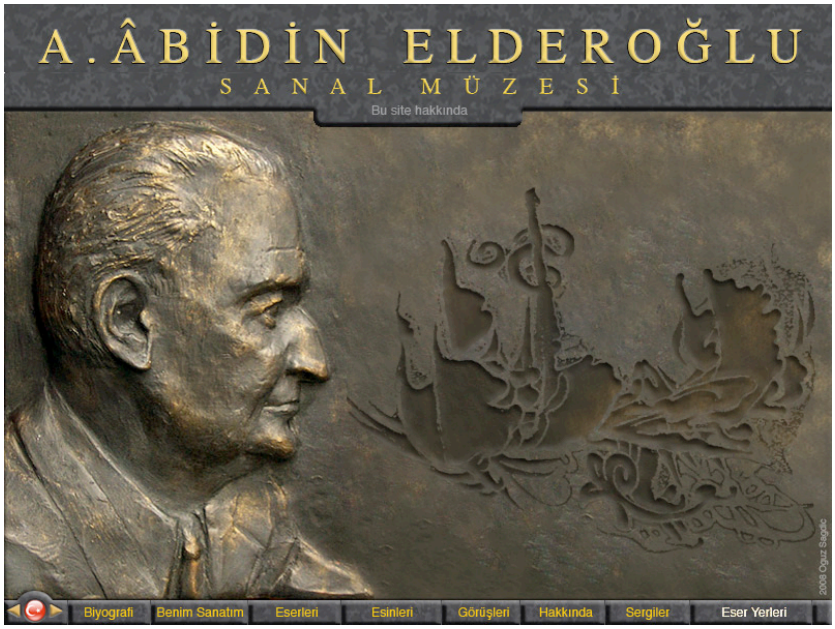
Görüntü 93: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Hakkında” Sekmesi Seçimi ile

Ana sayfadaki “Sergiler” seçeneğine bastığımızda karşımıza “Kişisel Sergileri, Anma Sergileri, Karma Sergiler” altbaşlıklarına ait seçmeler gelmektedir. (Bkz. Görüntü 94).

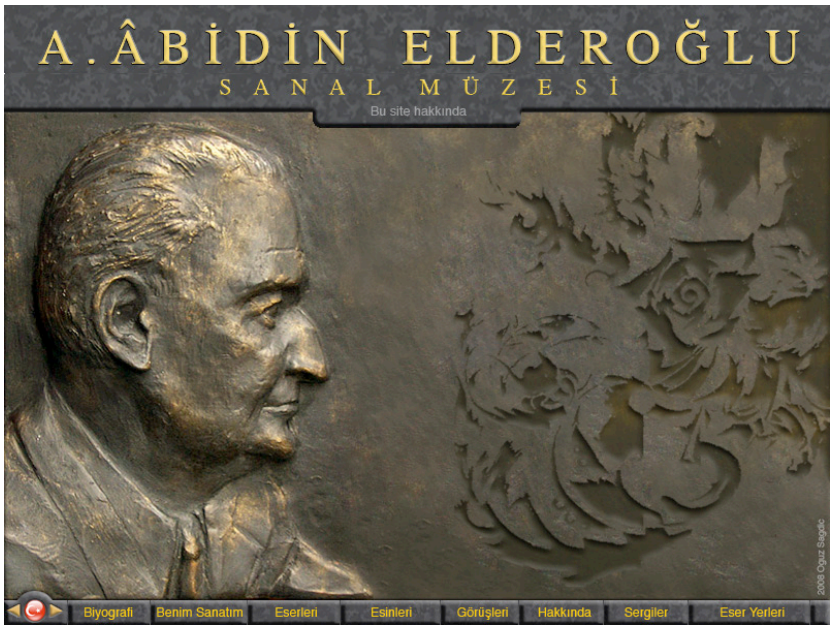
Görüntü 94: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Sergiler” Sekmesi Seçimi ile

Ana sayfadaki “Eser yerleri” seçeneğine bastığımızda karşımıza “Müzeler”, “Özel Koleksiyonlar”, ”Sanal Ortam” alt başlıklarına ait seçmeler gelmektedir. (Bkz. Görüntü 95).

Görüntü 95: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Eser Yerleri” Sekmesi Seçimi ile

Ana sayfada üst başlık altında yer alan “Bu Site Hakkında” seçeneğine bastığımızda karşımıza “Sitenin yapılış öyküsü”, “Site sayacı”, “Ziyaretçi defteri”, “Geri dönüm kutucuğu”, “e-mektup adresi”, “Emeği geçenler”, “Sporsorlar-bağlantılar” altbaşlıklarına ait seçmeler gelmektedir. (Bkz. Görüntü 96).

Görüntü 96: Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi Ana Sayfa “Bu Site Hakkında” Sekmesi Seçimi ile

Esasen projenin yapısal olarak gerçekleştirilebilmesi için çok disiplinli bir ekip çalışması gerekmektedir. Örnek alınan “On-line Picasso Project” geniş kadrolu bir ortak işbirliğinin 11 yıl süren uzun vadede oluşturduğu eseridir. Âbidin Elderoğlu Sanal Müzesi projesinde kapsam mevcut olanaklarla sınırlandırılmamış, hedefler uluslarası düzeyde büyük tutulmuştur. Amaçlanan, projenin gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilecek her desteğe kapıları açık tutmaktır.

SONUÇ:

Bu tez çalışmasının temel amacı, 1901-1974 yılları arasında yaşamış olan ünlü yenilikçi ressam A. Âbidin Elderoğlu'nun sanatı hakkında görsel özgün, yeni, etkili bir ortam hazırlamak, eserlerinin ve hakkındaki bütün bilgilerin bir 'Sanal Müze' formatında, gelişim süreci içinde ve gerektirdiği mantık çerçevesinde incelenmesine fırsat verecek biçimde topluca görülmesine olanak sağlamaktır.

Sonucun en mükemmel bir biçimde ortaya konulması, daha önemlisi bundan sonraki benzer çalışmalara yol gösterecek ve kaynak teşkil edecek nitelikte bir örnek çalışma olma iddiası, önce çok geniş çaplı bir belge ve bilgi derlenmesini, daha sonra da yöntem belirlenmesini gerekli kılmıştır. Bu yüzden Âbidin Elderoğlu'nun bulunabilen çeşitli tekniklerle üretilmiş 1500'e yakın sanatsal eseri önce bir saydam arşivinde toplanmış, değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. Sanat eserleri yanında sanatçının, kronolojik özgeçmişi, kendi yazıları, hakkında yazılan ve söylenenler, esin kaynakları ile kişiliğini ve kimliğini oluşturan diğer bilgi ve belgeler ayrı ayrı derlenmiş ve sınıflandırılmıştır. Toplanan bütün bilgiler ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ uygulamasına bir zemin hazırlamıştır. Mevcut düşünsel ve teknik sorunlar çözülmüş, veri tabanları oluşturulmuş, başlangıç için gerekli belgeler sağlanmış, arayüz grafik çalışmaları büyük ölçüde tamamlanmış ve uygulamaya hazır hale getirilmiş bulunmaktadır.

Araştırma, (zenginleştirici yan bilgi ve belge derlemeleri bir yana) biri 'genel'de ikincisi ise 'özel'de olmak üzere iki temel kanaldan yürütülmüş ve üçüncü aşamada varılan sonuçlar bir sentez haline getirilmiştir.

Sonuç olarak: Genel uygulamalara bakıldığında, bu türden sanal müzelerin çok geniş bir kadro tarafından, uzun süren emeklerle hazırlanmış olduğu görülmektedir. ÂBİDİN ELDEROĞLU SANAL MÜZESİ, Bu yüksek lisans tezi kapsamında en önemli aşamaları kaydetmiş, bundan sonra sağlanabilecek desteklerle büyüyebilir bir çekirdek halinde sanal ortamda somutlaşmış bulunmaktadır (www.abidinelderoglu.com, www.abidinelderoglu.org). Sitenin ana iskeletinin oluşturulmasından sonra sanal müze'nin geliştirilerek tamamlanabilmesi amacıyla içeriğin zenginleştirilmesi için diğer disiplinlerle bilgi alışverişi gereken çalışmalar ile metinlerin yabancı dillere tercüme edilmesi kişisel gayreti aştığından sponsor desteğine gereksinim duyulmaktadır.

KAYNAKÇA

Abaç N. (1973) Elderoğlunun Öyküsü, Ankara, Dünya Gazetesi 15 Aralık 1973 Yıl: 22 Sayı: 5961

Arseven C.E. (1966). Müze, Sanat Ansiklopedisi, (c.III, s.1487) İstanbul

Atagök T., Özcan, Oğuzhan, (2001), Virtual Museums in Turkey [Türkiye'deki Sanal Müzeler] Museum International, Blackwell Publishing 53/1, 42-45

Atakan, Y. (09 Aralık 2001). Kısa Yoldan Tabakhane. Hürriyet, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=41610&yazarid=52

Batur. E. (2007). Madam Azil, s.104

Bigalı Ş. (1975) Ankara, Ankara, Sanat sayı. 146

Büyükişleyen Z. (1983) İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü Yeterlik Tezi

Cassou J. (1954) Kendi Günlüğünden, alıntı

Ecevit B. (1956) Gecikmiş Bir Sergi, Ankara, Forum Dergisi Cilt: 5 Sayı: 50

Eğitime Yeni Bir Soluk Müzeler. (t.y.) Erişim: 29 Nisan 2008, http://ttkb.meb.gov.tr/yenicalismalar/muze/muze.htm

Epikman R. (1974) İlginç Bir Sanatçı Âbidin Elderoğlu, Ankara, Sanat Dergisi sayı: 25-26

Erbil, D., Büyükişleyen, Z., Sağdıç, O. (1984) Âbidin Elderoğlu, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Türk Ressamları Dizisi: 5.

Erzen J. (2005) Âbidin Elderoğlu Bir Dünya Ressamı, Ankara, Galeri Nev Yayınları.

Gençaydın Z. (1999), Elderoğlu'nun Düşündürdükleri, İstanbul, Sanat Çevresi 124 s. 24

Gigli G. (1965) Âbidin Elderoğlu, Venedik, 20 Mart 1965, Minesso - Ankara, Ulus Gazetesi, 10 Nisan 1971 s.12

Goetz H. (1964) - (1989), Âbidin Elderoğlu için Yazılanlar, İstanbul, Sanat Çevresi 124 s. 48

Gönenç T. (1989) Âbidin Elderoğlu, ya da Akademizmden Kaosa, İstanbul, Hürriyet Gösteri Sanat Dergisi 99 s.83

Hoffman W. (1963) Resimle İlgili Bir Basıntoplantısı, Ankara SES dergisi Yıl: 8 Sayı: 175, s.13

ICOM Mission [ICOM Misyonu]. (t.y.) Erişim: 16 Şubat 2008, www.icom.org/mission.html

Kaush Werner (1984) Ankara, Ankara Sanat, sayı: 231

Kahraman H. B. (1999), Âbidin Elderoğlu Resminin Temel Sorunsalları Üstüne Bir Yorum Denemesi, İstanbul, Sanat Çevresi 124 s.16

Müze. (t.y.) Erişim: 24 Nisan 2008, http://tr.wikipedia.org/wiki/Müze

Müzeler. (t.y.) Erişim: 20 Eylül 2007, http://www.rmk-museum.org.tr/turkce/index.html

Özkasım H. Ögel S. (2005). Türkiyede Müzeciliğin Gelişimi, s.18-24

Özsezgin K. (1999), Elderoğlu'nun Resminde Üç Dönem, İstanbul, Sanat Çevresi 124 s.12

Perocco G., Stefano S. (1965) Âbidin Elderoğlu Galeri Stefano - Sergisi, Venedik, Cronache Venete, yıl: 15 s.4

Quesada L. (1961) A. Elderoğlu'nun Madrit Sergisi, Ankara SES dergisi Yıl: 6 Sayı: 134, s.12

Rizzi P. (1965) Âbidin Elderoğlu, Venedik, 13 Mart 1065 Il Gazzettino
İslimyeli N. (1974) F. Mualla Saygı ve Elderoğlu Müzeleri, Ankara, Ankara Sanat, sayı: 101 sayfa20

Şener D. (2002) Kendi Sanatının Efendisi, İstanbul, Milliyet Kültür ve Sanat Gazetesi, 2 Mayıs 2002

Virtual Museum [Sanal Müze]. (t.y.) Erişim: 24 Nisan 2008, twww.britannica.com/EBchecked/topic/630177/virtual-museum

EK KAYNAKÇA

Acar B.(2004) Günışığına Özenen Tablolar - Âbidin Elderoğlu. (t.y.) Erişim: 29 Eylül 2007, http://kirpi.fisek.com.tr/index.php?metinno=diger/20050318085712.txt

Arık R.O. (1953) Türk Müzeciliğine Bir Bakış, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları 11.6.

Erzen, J. (2004) Abstraction into Mysticism: Two Turkish Painters. Annals for Aesthetics, [Tasavvufta Arınma: İki Türk Ressamı, Estetiğin Tarihi], Atina, Proceedings, Vol. 42/2003-2004, ed. Panayotis ve Effie Michelis Vakfı, s.35-45.

Erzen, J.N. (1982) Yeni Müzeler, İstanbul, Yeni Boyut Plastik Sanatlar Dergisi Nisan: 15-18

Önder, M. (1977) Türkiye Müzeleri, Ankara, Türkiye İş Bankası Yayınları S.D. 27.

Özsezgin, K. (1973) Müzelerden Müzeciliğe, İstanbul, Varlık Dergisi: 12

Su, K. (1965) Osman Hamdi Bey'e Kadar Türk Müzesi, İstanbul, ICOM Türkiye Milli Komitesi Yayınları 3.

Turan G. (2004) Çerçevenin Dışından, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları
Gerçek, F. (1999) Türk Müzeciliği, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları 2327 Yayınlar Dairesi Başkanlığı Başvuru Kitapları Dizisi / 65,

UNESCO (1963) Müzelerin Teşkilatlanması, Ankara, ICOM Türkiye Milli Komitesi Yayınları 2.

Yenişehirlioğlu Ş. (1984) Göklerin Sireni"nde "Virgüllerin Dansı"nın Yankıları (Âbidin Elderoğlu'nun resimleri için) Sanat Rehberi Dergisi Haziran /İmgelerin Sisi adlı kitaptan.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Ruhi Oğuz Sağdıç

Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara, 1962

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi,
Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : H.Ü. Grafik Bölümü Ana Sanat Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar ODTÜ - Gisam Video atölyeleri

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Oyak Ordu Pazarları,
Sistem - Sevgi Holding Hastane Ekipmanları
ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü,
Bilkent İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
Santur Sanat ve Turizm Yayın Organizasyonu
Unicef Türkiye Temsilciliği
Birleşmiş Milletler

İletişim

E-Posta Adresi : oguzsagdic@gmail.com

Tarih : 10 / 09 / 2008